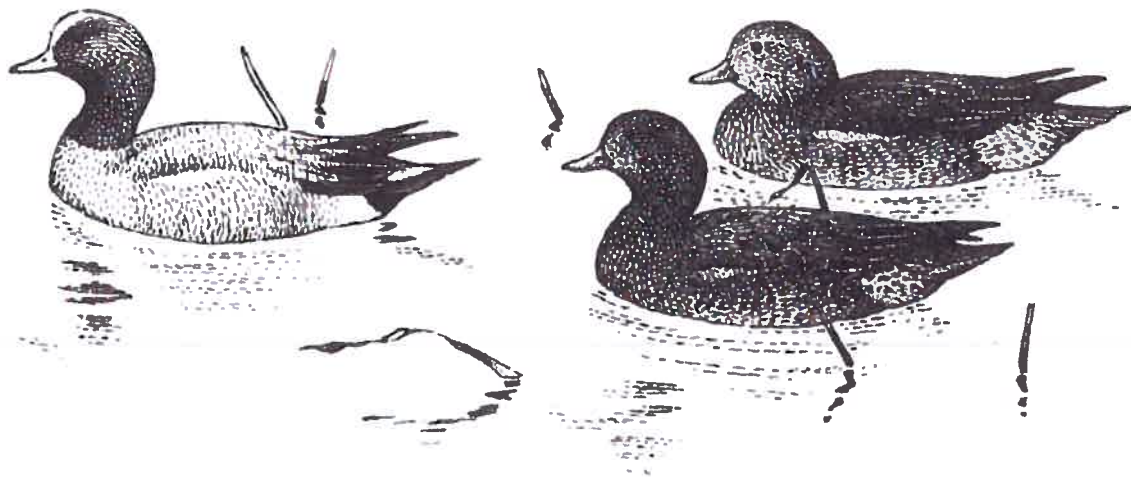

FOREKOMSTEN AV HEKKENDE FUGL I VÅTMARKSRESERVATENE

Samlerapport

Asbjørn Folvik

Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland

SEPTEMBER 2002

1 Innledning

Verneplan for våtmark i Rogaland ble endelig vedtatt av Regjeringen den 20.12.1996. Vedtaket medførte at totalt 33 våtmarksområder i fylket ble vernet i medhold av naturvernloven, herunder 28 naturreservater og 5 fuglefredningsområder (tabell 1).

Tabell 1. Områder omfattet av verneplan for våtmark i Rogaland

	Verneform	Areal, land (daa.)	Areal vatn (daa.)	Totalareal (daa.)
Alvevatnet	Naturreservat	87	41	128
Bjargavatn	Naturreservat	74	57	131
Bjårvatn	Naturreservat	30	1047	1077
Eptavatnet	Naturreservat	593	746	1339
Fotlandsvatnet	Fuglefrednings- område	42	319	361
Førsvollvatna	Naturreservat	68	169	237
Grannesbukta	Naturreservat	12	41	63
Grunningen	Naturreservat	166	99	265
Hagavågen	Naturreservat	50	311	361
Harvalandsvatnet	Naturreservat	142	189	331
Hauskjevatnet	Naturreservat	99	121	220
Heiavatnet	Naturreservat	234	148	382
Heigremyra	Naturreservat	77	0	77
Kydlesvatnet	Naturreservat	200	90	290
Landavatnet	Naturreservat	100	630	740
Landavatnet	Fuglefrednings- område			310
Lindevollsmyra	Naturreservat	88	9	97
Linemyra	Naturreservat	66	1	67
Lonavatnet	Naturreservat	127	194	321
Lundarsøyla	Naturreservat	175	150	325
Orrevatnet	Naturreservat	900	8680	9580
Orrevatnet	Fuglefrednings- område			396
Ragstjørna	Naturreservat	185	294	479
Smokkevatnet	Naturreservat	92	146	238
Stokkalandsvatnet	Fuglefrednings- område	106	465	571
Strandnesvågen	Naturreservat	14	117	131
Søylandsvatnet	Naturreservat	327	374	701
Tjøsfallvatnet	Naturreservat	74	111	185
Tornesvatnet	Naturreservat	57	129	186
Vasshusvika	Naturreservat	136	130	266
Øksnevadtjønn	Naturreservat	31	92	123
Årstad	Naturreservat	115	55	170
Årstad	Fuglefrednings- område	205	5	210

Utover gjennomføringen av verneplanen har det også tidligere vært fattet enkeltvedtak etter naturvernloven som har sikret viktige våtmarksområder i fylket. I medhold av et slikt enkeltvedtak ble bl.a Grudevatnet vernet i 1974 (naturreservat og fuglelivsfredning). Også i Jærstrendene landskapsvernområde (vernet i 1977) er enkeltområder spesialfredet som viktige områder for fugl (fuglelivsfredning).

Samlet omfatter de aktuelle verneområdene noen av de rikeste våtmarkene i landet. Spesielt gjelder dette områdene på Jæren, som kanskje er blant Norges rikeste verneområder totalt sett. "Jæren våtmarkssystem", som er en fellesbetegnelse på våtmarksområdene på Jæren, har RAMSAR-status som internasjonalt viktig våtmarksområde.

Kunnskapen om disse verneområdene er betydelig, spesielt når det gjelder forekomsten av rastende og trekkende fugl. På høsten besøkes mange av områdene på Jæren nesten daglig av lokale og tilreisende ornitologer. På den andre side er områdene bl.a i Sør-fylket og på Rennesøy langt mindre kjente.

Til tross for et høyt besøk i mange av våtmarksområdene, så er det gjort relativt få kvalitative og kvantitative registreringer av fuglefaunaen. Som oftest foreligger kun spredte og mer tilfeldige registreringer, gjerne innrettet mot de spesialitetene og raritetene som finnes i områdene. Et unntak her er de fortsatt pågående månedlige tellingene av fugl i Orrevatnet, som har pågått regelmessig siden midten av 1990-tallet.

Når det gjelder hekkende fugl i våtmarksområdene, så må det dessverre konstateres at konkrete data for verneområdene stort sett mangler. Enkelte unntak finnes, bl.a når det gjelder Grudavatn og Stokkelandsvatnet hvor Harald Løvbrekke har gjort registreringer gjennom en årrekke, også av hekkende fugl. Resultater fra dette arbeidet har vært jevnlig publisert i NOF avd. Rogaland's tidsskrift *Falco*. Det har også vært gjennomført revirkarteringer i flere omganger i Øksnevadtjønn på begynnelsen av 1990-tallet. Data fra disse tellingene er gjort tilgjengelig for Fylkesmannen, og er også delvis publisert i *Falco*.

Basert på den generelle kunnskapsmangel som foreligger når det gjelder hekkefuglfaunaen, inngikk NOF avd. Rogaland og Fylkesmannen i Rogaland i 1999 en avtale om at foreningen skulle gjennomføre en kartlegging av forekomsten av hekkende fugl i en rekke våtmarksområder. Selve registreringsarbeidet ble utført av medlemmer i hhv. Stavanger og omegn, Jæren og Dalane lokallag av NOF avd. Rogaland, avhengig av verneområdets beliggenhet. Totalt var 10-15 personer involvert i tellingene. En stor takk rettes herved til alle involverte - ingen nevnt, ingen glemt!

2 Mål

Grunnlaget for gjennomføringen av prosjektet var som nevnt en kunnskapsmangel omkring forekomsten av hekkende fugl i våtmarksområdene. Basert på dette skulle kartleggingen:

- *gi en oversikt over hekkende fuglearter i de ulike verneområdene*
- *gi bestandsanslag for de ulike artene*
- *identifisere spesielt viktige områder ift. hekkende fugl innenfor det enkelte område*
- *være oppstart for en overvåkning av hekkende fuglearter i det enkelte verneområde*

3 Metode

For å kunne nå de ulike mål som var satt opp, men samtidig lage opplegget lett forståelig og godt gjennomførbart, var valget av metodikk for tellingene høyt prioritert. De våtmarksområdene som inngår i undersøkelsen varierer mye når det gjelder størrelse. Det ble derfor besluttet å benytte to ulike tellemetoder ved gjennomføring av arbeidet. I de mindre områdene ble det gjennomført **revirkarteringer**, mens de større områdene ble undersøkt med enkeltstående **revirtellinger/modifisert linjetaksering**. Forskjellen mellom de to metodene består hovedsakelig i at man ved revirkarteringer besøker området flere ganger, mens man ved revirtellinger kun avlegger området ett besøk.

Revirtelling/linjetaksering er generelt en god metodikk når det gjelder å registrere hekkende fugl. En av intensjonene bak linjetakseringer er at man ut fra telleresultatene matematisk skal kunne beregne bestanden innenfor et større område. Dette var imidlertid ikke aktuelt, og tellemetoden er derfor kalt for revirtelling. Et alternativ til revirtellinger er revirkarteringer. Revirkartering foregår i praksis på lik måte som revirtellingene. Siden samme takseringsområde dekkes ved flere tidspunkt i hekkesesongen er det mulig både å danne seg et mer nøyaktig bilde av territoriets utbredelse og størrelse, samt å luke vekk eventuelle temporært territoriehevdende individer. Revirkarteringer er således en mer presis registreringsmetodikk. På grunn av størrelsen til enkelte verneområder var imidlertid ikke revirkarteringer gjennomførbart i alle områdene.

Tellingene foregikk i praksis ved at observatørene gikk en linje gjennom området. For å unngå mye administrativt arbeid i forkant, så ble "veien til mens man gikk". Linjen ble således lagt opp i felt av den enkelte observatør, vurdert ut fra stedeigne forhold. Takseringslinjen er vist i kartvedlegg.

Den spesifisering observatørene hadde med seg ut var at man, i størst mulig grad, skulle dekke landarealet både i bredde- og lengderetning. Imidlertid ble prioritet gitt til de åpne arealene, da eventuell skog er atypisk i våtmarksområdene. Slike områder er også av ulike årsaker vanskeligere å dekke godt (det tar mer tid).

Alle registreringer av fugl langs og fra linjen ble i felt plottet på kart i målestokk 1: 5000. Opplysninger om art, adferdstype (revirhevdning, sang, rasting osv.) o.a ble notert på eget skjema.

3.1 Telletidspunkt

Selve feltarbeidet ble gjennomført i månedskiftet mai/juni 1999. I områder som ble revirtaksert ble denne første tellingen fulgt opp gjennom ytterligere telling i juni/juli, samt eventuelt et besøk i juli for å registrere kull av andefugl. Det var forutsatt at værforholdene ved telletidspunktet skulle være bra mtp. observasjons-/ lytteforhold. Registreringstidspunktene ble valgt for å fange opp et bredest mulig utvalg av de artene som hekker innenfor verneområdet. I tillegg var det også ønskelig å avvente til

de fleste rastende eller midlertidig territoriehevdende trekkfugler var forsvunnet fra området.

Hekkesesongen for enkelte arter starter allerede i mars/april (bl.a vipe). En rekke andre fuglearter ankommer landet i mai, og bruker også ofte noe tid etter dette før de etablerer et fast revir. Samlet sett ble månedsskiftet mai/juni vurdert å være gunstig for å gi best mulig data omkring forekomsten av hekkende fugl ved enkeltbesøk. Imidlertid er flere fuglearter kommet relativt langt i hekkesyklusen på dette tidspunkt av året, og enkelte har allerede unger som har beveget seg fra det opprinnelige reirområdet. Det vil således kunne være vanskelig å finne riktig/ opprinnelig territoriell lokaliserings for disse artene. For revirkarteringer vil gjentatte besøk redusere noen av disse feilkildene.

3.2 *Feilkilder*

En slik telling som her har vært gjennomført gir **ikke** et eksakt totalbilde av den hekkende fuglefaunen i verneområdet.

Ved gjennomføringen av tellingene ble det ikke prioritert registreringer i eventuelle skogområder, både fordi disse arealene ikke er en typisk habitattype i verneområdene, fordi en rekke av de artene som hekker i skog har kommet relativt langt i hekkesyklusen på takseringstidspunktet (sangaktivitet har avtatt) og fordi registreringer i skog erfaringsmessig tar lengre tid (artene er mindre visuelt eksponerte). Samlet medfører dette at de tellingene som har vært foretatt gir en **underrepresentasjon** av arter som hekker i skog. Dette er imidlertid et marginalt problem i de fleste områdene, da landarealene som oftest er marginale i en større sammenheng.

Tellingene vil i utgangspunktet være godt representative for arter som hekker i våtmark/ åpent landskap. Artene i denne biotoptypen er ikke spesielt vanskelige å oppdage, uavhengig av telletidspunkt, da de eksponerer seg godt (og er således relativt lette å oppdage/ registrere) både visuelt og vokalt gjennom hele hekkesyklusen. Ett unntak fra dette er imidlertid arter som i hovedsak er nattaktive (rikser og enkelte sangere), og tellingene egner seg ikke til å registrere disse artene. Videre er det også vanskelig å lokalisere andefugl som "territoriehevdende", da de normalt er svært vanskelige å påvise som rugende. Basert på dette ble det derfor gjennomført konkrete tellinger av kull på sensommeren.

Takseringen gir videre trolig en **overrepresentasjon** av enkelte vadefuglarter (bl.a storspove, vipe og tjeld). Dette skyldes at verneområdene trolig primært fungerer som oppfostringssted for unger, og at de konkrete hekkeplassene vesentlig ligger på dyrket mark inntil områdene. Samtidig er begge artene meget sterkt territoriehevdende, og reagerer på langt hold på trafikk i eller i nærheten av reviret. Dette kan medføre at individer med territorium utenfor verneområdet også responderte aktivt på registreringene.

Til tross for disse mulige feilkildene vurderes imidlertid takseringene samlet sett å gi et godt bilde av forekomsten av fokusartene (arter spesifikt tilknyttet

våtmarksområder). Dette betyr at ikke at totaltallene gir et eksakt bilde av bestanden, men heller en indikasjon på bestandens størrelsesorden. Usikkerheten i totaltall vil variere fra art til art, men tallene vil vanligvis representere et lavt bestandsestimat. Tellingene gir samlet sett **gode data** på betydningen av de ulike våtmarksområdene som hekkebiotop for fugl.

3.3 *Databehandling*

Originalskjema og –kart ble samlet inn fra den enkelte observatør og videre bearbeidet. På basis av en kvalifisert vurdering av opplysningene på originalskjema, kombinert med en vurdering av fuglenes aktivitet og biotoptypen registreringen var foretatt i, ble "sikre" og "usikre" territorier avmerket på kart. Ved revirkarteringene kunne territorieantall og –avgrensning ytterligere verifiseres. "Sikre" territorier er i kartvedlegg avmerket med en fylt sirkel, mens "usikre" territorier er avmerket med åpen sirkel.

Krav som skulle tilfredsstilles for "sikre" territorier var:

- Konstatert hekking og/eller
- Opptreden i egnet biotop
- Registrering ved minst 2 av 3 besøk (for områder der revirkartering ble foretatt)
- Adferd som tydelig indikerte hekking (sang, varsellyd o.a)

"Usikre" territorier ble registrert på basis av:

- Opptreden i egnet biotop
- Adferd som kunne indikere hekking (svak varseladferd, manglende fluktadferd o.a)
- Registrering ved færre enn 2 av 3 besøk (for områder der revirkartering ble foretatt)

Kartvedleggene gir en samlet oversikt over "sikre" og "usikre" territorier i områdene. Arter som ble registrert uten tegn til hekkeadferd er ikke videre behandlet her.

4 Harvalandsvatnet naturreservat

Harvalandsvatnet er et næringsrikt vatn med vegetasjon som er rik og frodig både i og omkring vatnet. Bortsett fra den vestlige delen, der dyrket mark når helt ned til vannkanten, så omkranses Harvalandsvatnet av gjødslet beite, sumpig gressmark og delvis utskårne torvmyrsarealer. Øst for vatnet finnes fortsatt rester av et rikmyrsig, ned mot vatnet finnes takrørsump med bl.a mjølkerot, gulldusk, sverdlilje og kattehale.

Formålet med fredningen av vatnet "er å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området er en viktig hekke-, hvile- og rastelokalitet for ulike våtmarksfugler" (fra Forskrift om fredning av Harvalandsvatnet som naturreservat, Sola kommune, Rogaland).

Revirkarteringene i Harvalandsvatnet ble utført på følgende datoer:

06.06 kl. 09-12
13.06 kl. 09-12
18.07 kl. 15-16

Tabell 2 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 2. Takseringsresultater, Harvalandsvatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>				2-3
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>				1
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>				1-2
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				3-4
Krikkand <i>Anas crecca</i>				0-1
Brunnakke <i>Anas penelope</i>				0-1
Toppand <i>Aythya fuligula</i>				4-7
Sothøne <i>Fulica atra</i>				8-10
Sivhøne <i>Gallinula chloropus</i>				0-1
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>		3	3	0-3
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	1	3	4	1-4
Storspove <i>Numenius arquata</i>	1		1	0-1
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	1	2	3	1-3
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	2	3	5	2-5
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	1		1	1
Linerle <i>Motacilla alba</i>		2	2	0-2
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	3	10	13	5-15
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>				0-1
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	22	3	25	22-28
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1	2	3	2-5
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	5	10	15	10-18
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>		1	1	0-1
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	1	2	3	1-3
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	2	3	5	2-5
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>		4	4	0-4
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	1		1	1
Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>	2		2	2-4
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>		4	4	1-4
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	5	7	12	7-15
Totalt 29 arter				

Dykkere

Ett par *toppdykker* ble registrert i området ved besøk 06. og 13.06. 13.06 ble det i tillegg observert ett enkeltindivid i området. Ved besøk 18.07 ble det registrert voksne fugler med unger på 4 lokaliteter (jfr. vedlegg). Det er rimelig at de to fuglene i sørvest tilhørte samme par, selv om 3 unger i ett kull er uvanlig, mens fuglene i nord muligens kunne være to ulike par. Samlet anslås bestanden til 2-3 hekkende par.

Andefugler

16 *knoppsvaner* ble registrert på østsiden av vatnet ved besøk 06.06, mens 15 individer lå samlet sentralt på vatnet 13.06. Ingen konkret hekkplass ble registrert. Ved besøk 18.07 ble det imidlertid registrert voksne fugler med 3 unger. Arten er lett å oppdage på sensommeren sammen med ungene, og hekkebestanden vurderes således til å være 1 par.

Gravand ble kun registrert ved besøk 06.06. Da ble 1 par sett i sørenden av vatnet, og ett individ i nordenden. I tillegg ble det registrert 1 par med én pullus i nordenden av vatnet. Det er sannsynlig at hekkplasser for denne arten ligger utenfor selve

verneområdet. Vatnet fungerer således trolig kun som et næringssøk-/oppvekstområde i en kortere periode etter klekkingen, før ungene tas med til sjøen. Det er trolig ikke en egen hekkebestand i verneområdet, men 1-2 par ser ut til å bruke vatnet som oppvekstområde i deler av ungeperioden.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. Når det gjelder *stokkand*, så ble arten registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Kjønn/alder
06.06	Sør	1 hunn
	Nordøst	1 hann
	Nord-nordøst	1 hunn, engstelig
	Nord	1 par
	Nord-nordvest	1 hunn med 3 pullus - i kanal utenfor verneområdet
13.06	Nord-nordøst	1 hunn, engstelig
	Nordvest	2 hanner
	Sørvest	1 hunn, engstelig
18.07	Sør	1 hunn med 2 pullus

Samlet tyder disse data på at arten er relativt uvanlig som hekkfugl i/ved reservatet. Selv om den kan være vanskelig å oppdage i hekketiden, så vurderes bestanden ikke å være større enn inntil 3-4 par. Trolig hekker også flere av disse utenfor selve reservatet, men bruker vatnet som et næringssøk-/oppvekstområde for ungene.

Det ble ikke gjort konkrete hekkfunn av andre arter gressender. Både *brunnakke* og *krikkand* ble observert i området, til dels med flere individer. Imidlertid var dette i hovedsak trolig ikke-hekkende fugler/par. Det kan imidlertid ikke utelukkes at disse artene kan hekke i/ved vatnet. Bestanden for begge artene er derfor vurdert til 0-1 par.

Den vanligste andefuglen i Harvalandsvatnet er *toppand*. Til forskjell fra gressendene, så er denne arten knyttet til vann som hekkplass. Arten eksponerer seg også mer tydelig enn gressendene gjennom hekkesesongen. Arten ble ved takseringene registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Kjønn/alder
06.06	Sørøst	1 par
	Sørøst	1 hann
	Sør-sørøst	1 par
	Sørøst	2 par
	Sørøst	2 hanner
	Sørvest	1 hunn, varslende
	Sørvest	4 par
	Sørvest	9 hanner
	Nordvest	1 hunn, engstelig
13.06	Sentralt	3 par + 1 hann
	Nordvest	4 par
	Nordvest	5 hanner
18.07	Nordvest	1 hunn + 6 pull
	Nordvest	1 hunn + 4 pull
	Sørvest	1 hunn + 8 pull
	Sentralt	1 hunn + 7 pull

Det ble registrert 4 konkrete kull av arten ved besøk 18.07. Disse var lokalisert på nord- og sørvestsiden av vatnet. At dette er hovedutbredelsen ift. hekkeforekomst, stemmer også bra med registreringer 06. og 13.06. Ved registreringene 06.06 ble det imidlertid også registrert flere individer i sørøst. Dette burde også kunne være et godt hekkeområde for arten, men i forhold til takseringer er dette området vanskeligere tilgjengelig. Det må derfor antas at det kunne ha befunnet seg kull også i dette området. Basert på de foreliggende data anslås hekkebestanden til 4-7 par.

Riksefugler

Det er kun *sothøne* som er vanlig i Harvalandsvatnet. Arten ble ved takseringene registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Kjønn/alder
06.06	Sør-sørøst	1 par
	Sør-sørøst	1 individ
	Sør	1 individ
	Sørvest	1 individ
	Nord	Reirfunn
	Nord	Reirfunn
	Nord	4 individer
	Nord	12 individer
13.06	Sørøst	1 individ + 2 pull
	Sentralt	3 individer
	Nord	10 individer
18.07	Sørøst	1 ind på reir
	Sørøst	1 ind på reir
	Sør-sørøst	1 ind + 1 pull
	Sør	1 ind + 1 pull
	Sør	1 ind + 1 pull
	Øst	1 ind + 1 pull
	Nord	1 ind + 3 pull
	Nord	1 ind + 3 pull
	Nord	1 ind + 4 pull

Arten eksponerer seg relativt godt i ungeperioden, og det er således mulig å få et godt bestandsanslag. De viktigste hekkeområdene ligger i nord og sørøst, i områder der takrørskog er spesielt velutviklet. Samlet anslås hekkebestanden til 8-10 par.

Bortsett fra sothøne, så er riksefuglene meget vanskelige å takserer grunnet deres skjulte levevis. Registreringer på dagtid er heller ikke gunstig for flere av disse artene, da både vann- og myrrikse hovedsakelig er nattaktive. Ved besøk 18.07 ble det observert en sivhøne i egnet hekkebiotop på sørøstsiden av vatnet. Det regnes som sannsynlig at denne arten hekker i området. Videre ble det utenom takseringene registrert syngende myrrikse i de østlige delene av reservatet gjennom hele mai. Området er egnet hekkebiotop for arten, men det er svært usikkert i hvilken grad denne arten hekker i fylket. Konkrete reirfunn/ hekkefunn er for en stor del totalt fraværende. Videre er det også sannsynlig at vannrikse hekker i området, men uten at konkrete tegn til dette ble funnet ifm takseringene.

Vadefugler

Både *vipe*, *tjeld* og *storspove* opptrer som territoriehevdende innenfor verneområdet. Verneområdet har imidlertid en generell mangel på egnede leveområder for disse

artene. Hekkeplassene ligger trolig på fulldyrket mark/ beiteområder utenfor selve verneområdet, men verneområdet er trolig et viktig oppvekstområde for disse artene.

1-3 par *rødstilk* hekker innenfor/i tilknytning til verneområdet. Disse parene finnes spredt rundt vatnet. Også her gjelder at verneområdet primært trolig har funksjon som oppvekstområde, mens selve hekeplassen kan befinne seg utenfor dette. 2-5 territorier *enkeltebekkasin* ble det påvist innenfor verneområdet. Dette tallet må betegnes som relativt høyt sett i forhold til utstrekningen av landarealet. Det klart viktigste delområdet for arten var et mindre område i sørenden av vatnet. Her ble det også gjort reirfunn.

Måkefugler (måker og terner)

Det ble ikke registrert territoriehevdende måkefugler i området, selv om ca. 70 hettemåker ble observert i sørenden av vatnet ved besøk 06.06.

Ringdue og spurvefugler

Det er en forholdsvis rik spurvefuglfauna i og ved Harvalandsvatnet, og bestanden av enkelte arter er svært god. Representativiteten ved tellingene anses som rimelig god, men sivspurv og rør-/sivsanger kan være noe underrepresentert grunnet vanskelig tilgang i sørøst.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området er uten tvil *sivsanger*, hvor i størrelsesorden 22-28 revirer ble registrert. Bestanden av denne arten er spesielt sterk i nord og i sør, i områder hvor takrørskogen er spesielt velutviklet. I sør forekom også en god bestand av *rørsanger*. 2-5 territorier ble registrert, men bestanden ligger trolig i øvre del av dette intervallet. Arten kan være vanskelig å registrere på de senere telleperiodene, da sangaktiviteten avtar betydelig utover i sesongen. Ett par *gresshoppesanger* ble hørt syngende på myrområdene i øst i løpet av sesongen, men ble ikke registrert ifm selve tellingene.

Det er også en relativt sterk bestand av *sivspurv* i området (7-15 territorier). Også denne arten er vesentlig knyttet til takrørskog i nord og sør av vatnet, men i sterkere grad enn sivsangeren også til krattskogområder i øst.

Andre arter

Blant de artene som ikke typisk er tilknyttet våtmarksområder, så er det arter tilknyttet åpent landskap som dominerer bildet. Dette har nok sammenheng med at det er relativt spredt forekomst av trær/skog innenfor selve verneområdet, samt at arealene utenfor verneområdet er dominert av beite eller fulldyrket mark. Heipiplerke og løvsanger var de dominerende artene, men også buskskvett forekom i relativt høyt antall.

4.1 *Spesielt viktige områder for hekkende fugl*

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 3 spesielt viktige områder ift. hekkende fuglearter i Harvalandsvatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	(Toppdykker), Toppand, Sothøne, Sivsanger, Sivspurv	Diversitet, høy tetthet, stor andel av totalbestand
2	Toppdykker, Sothøne, Enkeltbekkasin, Sivsanger, Rørsanger	Diversitet, høy tetthet
3	Enkeltbekkasin, Rødstilk, Sivsanger, Rørsanger, Sivspurv	Diversitet, høy tetthet

4.2 *Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)*

Situasjonen i Harvalandsvatnet mtp. hekkende fugl synes å være forholdsvis uendret i forhold til situasjonen i på 1970- og 1980- tallet. De artene som ble fremhevet som karakteristiske hekkfugler i "Utkast til verneplan for våtmark" (toppdykker, stokkand, brunnakke, knoppsvane, sothøne, enkeltbekkasin, sivsanger og sivspurv) finnes for en stor del fortsatt i området. Det hersker imidlertid noe usikkerhet ved brunnakke, som ikke ble registrert som hekkende ved tellingene i 1999. Denne arten har trolig hatt en generell tilbakegang som hekkfugl på Jæren de senere tiår grunnet økende grad av eutrofiering. Som ny "karakterart" i tillegg til de som ble beskrevet i 1989, har rørsanger tilkommet - i likhet med i mange andre av verneområdene. Denne arten er trolig fortsatt i spredning på Jæren.

Utkast til verneplan for våtmark fremhevet den sterke hekkebestanden av sivsanger i Harvalandsvatnet, som ble antatt å være en av de rikeste på Jæren. Det er fortsatt en svært rik forekomst av denne arten i vatnet. Til forskjell fra situasjonen på 1970/1980- tallet, så er nå arten generelt blitt vanlig på hele Jæren. En rekke andre områder har dermed nå rike hekkebestander av denne arten som tidligere opptrådte svært lokalisert. Den relative betydning av Harvalandsvatnet som hekkebiotop for denne arten er således blitt redusert med årene.

4.3 *Samlet vurdering*

Generelt er Harvalandsvatnet et våmarksområde med rike kvaliteter, også som hekkebiotop for fugl. De fleste karakteristiske våtmarksarter for Jæren finnes i området, og spesielt må fremheves en relativt rik hekkebestand av toppdykker, toppand, sothøne og enkeltbekkasin, samt siv- og rørsanger. Videre forekommer også mer uvanlige arter som hekkfugl i området, bl.a gresshoppesanger og høyst sannsynlig også sivhøne og vannrikse. Harvalandsvatnet er også en av de mer regulære områdene for spillende myrrikse i regionen.

Forekomsten av gressender i området er imidlertid svak, og kun stokkand ble påvist sikkert hekkende ved registreringene. Muligens hekker imidlertid enkeltpar av både

krikkand og brunnakke. Noe overraskende manglet registreringer av artene skjeand, knekkand og snadderand. Dette er arter som ut fra biotopmessige forhold burde kunne forekomme som hekkefugler i området. Videre mangler måkefugl (hettemåke) som hekkende i området.

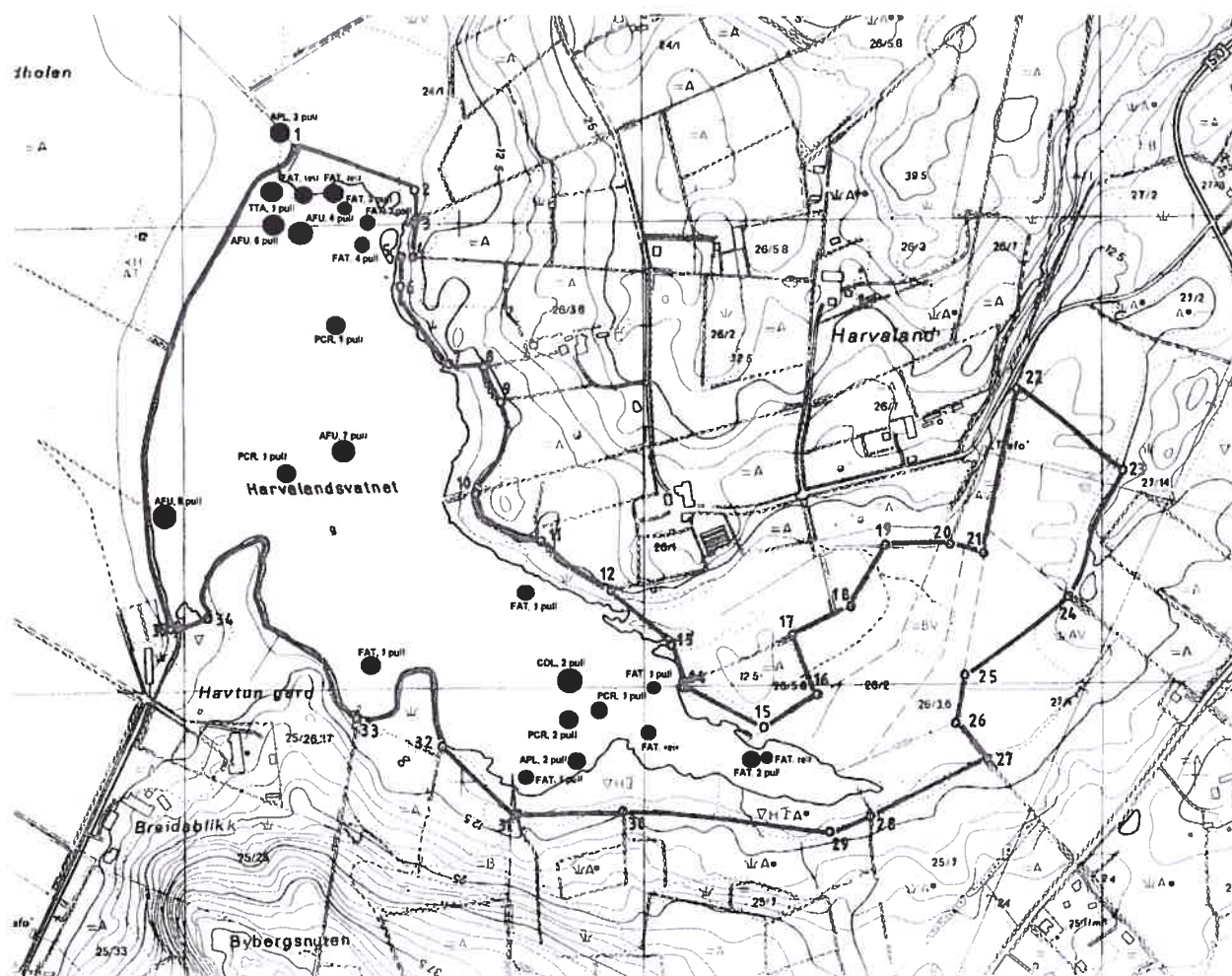
Samlet sett har Harvalandsvatnet en relativt **høy diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og også en **høy tetthet** av en rekke arter. Områdets representativitet er **meget god**, sammenliknet med andre eutrofierte våtmarker på Jæren. Samlet sett vurderes derfor Harvalandsvatnet å være av **høy verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl. Området er samtidig oversiktlig og egner seg således godt som et referanseområde for videre å følge utviklingen i hekkebestandene av ulike arter våtmarksfugl.

FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAVN I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

Forkortelse	Art
PCR	Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>
COL	Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>
TTA	Gravand <i>Tadorna tadorna</i>
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
ACR	Krikkand <i>Anas crecca</i>
APL	Brunnakke <i>Anas penelope</i>
AFU	Toppand <i>Aythya fuligula</i>
FAT	Sothøne <i>Fulica atra</i>
GCH	Sivhøne <i>Gallinula chloropus</i>
HOS	Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
NAR	Storspove <i>Numenius arquata</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
GGA	Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
CPA	Ringdue <i>Columba palumbus</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
LNA	Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
ASCI	Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SCO	Tornsanger <i>Sylvia communis</i>
TME	Svarttrost <i>Turdus merula</i>
SRU	Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>
OOE	Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>
PMA	Kjøttmeis <i>Parus major</i>
CCAB	Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>
CCA	Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

This is a detailed topographic map of a coastal region in Norway. The map features contour lines indicating elevation, with labels such as 12.5, 26.2, 26.5, 26.8, 27.1, 27.5, 28.1, 28.2, 28.3, 28.6, 29.1, 29.2, 29.5, 29.6, 29.7, 29.8, 29.9, 30.0, 30.1, 30.2, 30.3, 30.4, 30.5, 30.6, 30.7, 30.8, 30.9, 31.0, 31.1, 31.2, 31.3, 31.4, 31.5, 31.6, 31.7, 31.8, 31.9, 32.0, 32.1, 32.2, 32.3, 32.4, 32.5, 32.6, 32.7, 32.8, 32.9, 33.0, 33.1, 33.2, 33.3, 33.4, 33.5, 33.6, 33.7, 33.8, 33.9, 34.0, 34.1, 34.2, 34.3, 34.4, 34.5, 34.6, 34.7, 34.8, 34.9, 35.0, 35.1, 35.2, 35.3, 35.4, 35.5, 35.6, 35.7, 35.8, 35.9, 36.0, 36.1, 36.2, 36.3, 36.4, 36.5, 36.6, 36.7, 36.8, 36.9, 37.0, 37.1, 37.2, 37.3, 37.4, 37.5, 37.6, 37.7, 37.8, 37.9, 38.0, 38.1, 38.2, 38.3, 38.4, 38.5, 38.6, 38.7, 38.8, 38.9, 39.0, 39.1, 39.2, 39.3, 39.4, 39.5, 39.6, 39.7, 39.8, 39.9, 40.0, 40.1, 40.2, 40.3, 40.4, 40.5, 40.6, 40.7, 40.8, 40.9, 41.0, 41.1, 41.2, 41.3, 41.4, 41.5, 41.6, 41.7, 41.8, 41.9, 42.0, 42.1, 42.2, 42.3, 42.4, 42.5, 42.6, 42.7, 42.8, 42.9, 43.0, 43.1, 43.2, 43.3, 43.4, 43.5, 43.6, 43.7, 43.8, 43.9, 44.0, 44.1, 44.2, 44.3, 44.4, 44.5, 44.6, 44.7, 44.8, 44.9, 45.0, 45.1, 45.2, 45.3, 45.4, 45.5, 45.6, 45.7, 45.8, 45.9, 46.0, 46.1, 46.2, 46.3, 46.4, 46.5, 46.6, 46.7, 46.8, 46.9, 47.0, 47.1, 47.2, 47.3, 47.4, 47.5, 47.6, 47.7, 47.8, 47.9, 48.0, 48.1, 48.2, 48.3, 48.4, 48.5, 48.6, 48.7, 48.8, 48.9, 49.0, 49.1, 49.2, 49.3, 49.4, 49.5, 49.6, 49.7, 49.8, 49.9, 50.0, 50.1, 50.2, 50.3, 50.4, 50.5, 50.6, 50.7, 50.8, 50.9, 51.0, 51.1, 51.2, 51.3, 51.4, 51.5, 51.6, 51.7, 51.8, 51.9, 52.0, 52.1, 52.2, 52.3, 52.4, 52.5, 52.6, 52.7, 52.8, 52.9, 53.0, 53.1, 53.2, 53.3, 53.4, 53.5, 53.6, 53.7, 53.8, 53.9, 54.0, 54.1, 54.2, 54.3, 54.4, 54.5, 54.6, 54.7, 54.8, 54.9, 55.0, 55.1, 55.2, 55.3, 55.4, 55.5, 55.6, 55.7, 55.8, 55.9, 56.0, 56.1, 56.2, 56.3, 56.4, 56.5, 56.6, 56.7, 56.8, 56.9, 57.0, 57.1, 57.2, 57.3, 57.4, 57.5, 57.6, 57.7, 57.8, 57.9, 58.0, 58.1, 58.2, 58.3, 58.4, 58.5, 58.6, 58.7, 58.8, 58.9, 59.0, 59.1, 59.2, 59.3, 59.4, 59.5, 59.6, 59.7, 59.8, 59.9, 60.0, 60.1, 60.2, 60.3, 60.4, 60.5, 60.6, 60.7, 60.8, 60.9, 61.0, 61.1, 61.2, 61.3, 61.4, 61.5, 61.6, 61.7, 61.8, 61.9, 62.0, 62.1, 62.2, 62.3, 62.4, 62.5, 62.6, 62.7, 62.8, 62.9, 63.0, 63.1, 63.2, 63.3, 63.4, 63.5, 63.6, 63.7, 63.8, 63.9, 64.0, 64.1, 64.2, 64.3, 64.4, 64.5, 64.6, 64.7, 64.8, 64.9, 65.0, 65.1, 65.2, 65.3, 65.4, 65.5, 65.6, 65.7, 65.8, 65.9, 66.0, 66.1, 66.2, 66.3, 66.4, 66.5, 66.6, 66.7, 66.8, 66.9, 67.0, 67.1, 67.2, 67.3, 67.4, 67.5, 67.6, 67.7, 67.8, 67.9, 68.0, 68.1, 68.2, 68.3, 68.4, 68.5, 68.6, 68.7, 68.8, 68.9, 69.0, 69.1, 69.2, 69.3, 69.4, 69.5, 69.6, 69.7, 69.8, 69.9, 70.0, 70.1, 70.2, 70.3, 70.4, 70.5, 70.6, 70.7, 70.8, 70.9, 71.0, 71.1, 71.2, 71.3, 71.4, 71.5, 71.6, 71.7, 71.8, 71.9, 72.0, 72.1, 72.2, 72.3, 72.4, 72.5, 72.6, 72.7, 72.8, 72.9, 73.0, 73.1, 73.2, 73.3, 73.4, 73.5, 73.6, 73.7, 73.8, 73.9, 74.0, 74.1, 74.2, 74.3, 74.4, 74.5, 74.6, 74.7, 74.8, 74.9, 75.0, 75.1, 75.2, 75.3, 75.4, 75.5, 75.6, 75.7, 75.8, 75.9, 76.0, 76.1, 76.2, 76.3, 76.4, 76.5, 76.6, 76.7, 76.8, 76.9, 77.0, 77.1, 77.2, 77.3, 77.4, 77.5, 77.6, 77.7, 77.8, 77.9, 78.0, 78.1, 78.2, 78.3, 78.4, 78.5, 78.6, 78.7, 78.8, 78.9, 79.0, 79.1, 79.2, 79.3, 79.4, 79.5, 79.6, 79.7, 79.8, 79.9, 80.0, 80.1, 80.2, 80.3, 80.4, 80.5, 80.6, 80.7, 80.8, 80.9, 81.0, 81.1, 81.2, 81.3, 81.4, 81.5, 81.6, 81.7, 81.8, 81.9, 82.0, 82.1, 82.2, 82.3, 82.4, 82.5, 82.6, 82.7, 82.8, 82.9, 83.0, 83.1, 83.2, 83.3, 83.4, 83.5, 83.6, 83.7, 83.8, 83.9, 84.0, 84.1, 84.2, 84.3, 84.4, 84.5, 84.6, 84.7, 84.8, 84.9, 85.0, 85.1, 85.2, 85.3, 85.4, 85.5, 85.6, 85.7, 85.8, 85.9, 86.0, 86.1, 86.2, 86.3, 86.4, 86.5, 86.6, 86.7, 86.8, 86.9, 87.0, 87.1, 87.2, 87.3, 87.4, 87.5, 87.6, 87.7, 87.8, 87.9, 88.0, 88.1, 88.2, 88.3, 88.4, 88.5, 88.6, 88.7, 88.8, 88.9, 89.0, 89.1, 89.2, 89.3, 89.4, 89.5, 89.6, 89.7, 89.8, 89.9, 90.0, 90.1, 90.2, 90.3, 90.4, 90.5, 90.6, 90.7, 90.8, 90.9, 91.0, 91.1, 91.2, 91.3, 91.4, 91.5, 91.6, 91.7, 91.8, 91.9, 92.0, 92.1, 92.2, 92.3, 92.4, 92.5, 92.6, 92.7, 92.8, 92.9, 93.0, 93.1, 93.2, 93.3, 93.4, 93.5, 93.6, 93.7, 93.8, 93.9, 94.0, 94.1, 94.

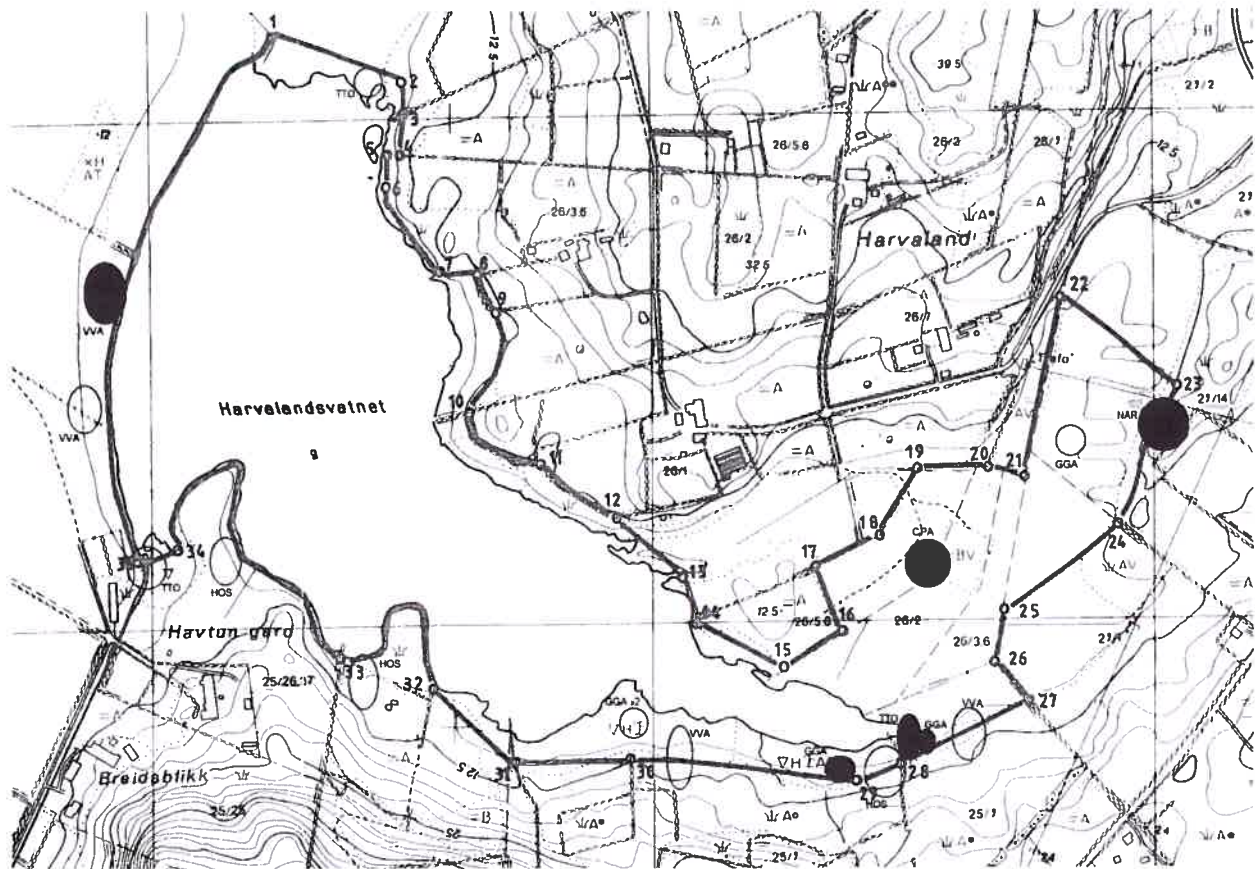
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDEFUGL MV.

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

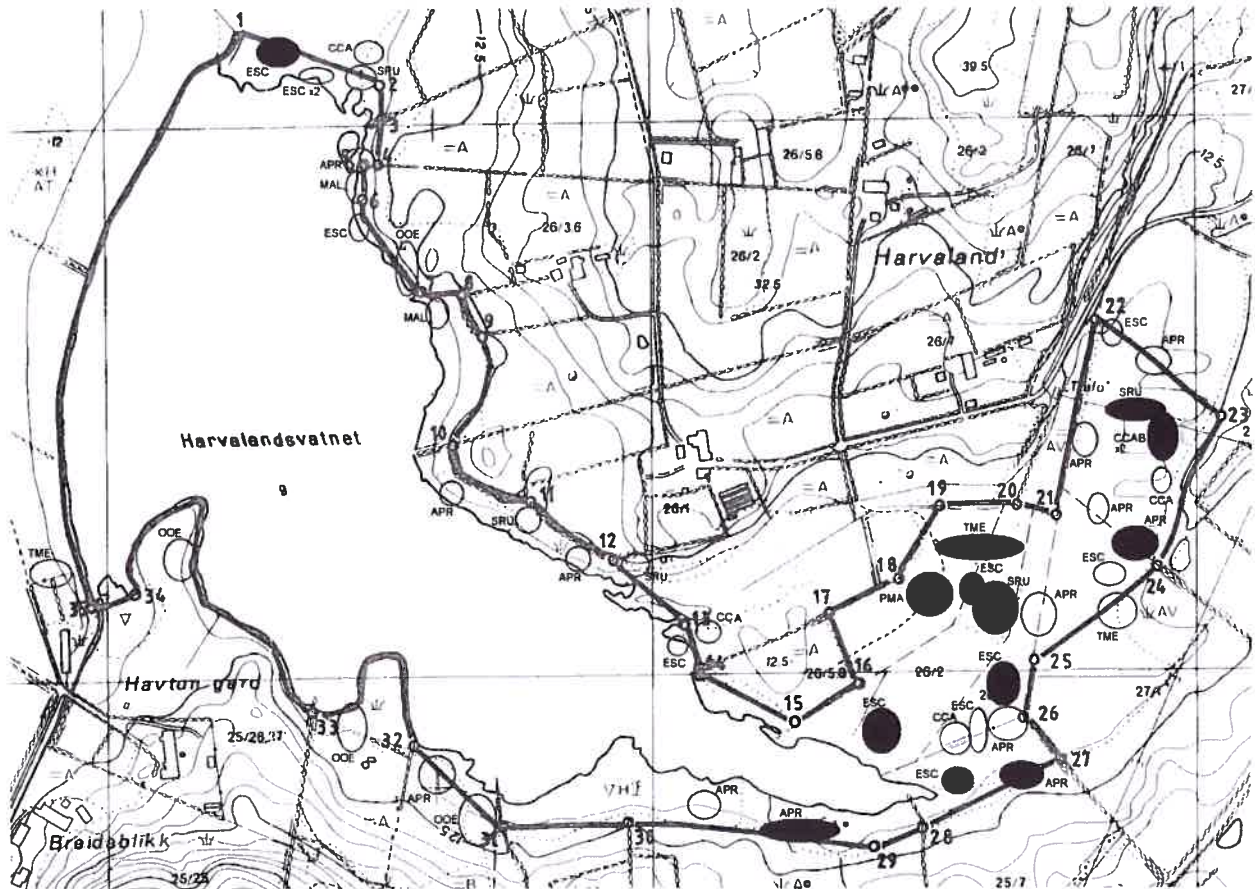
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

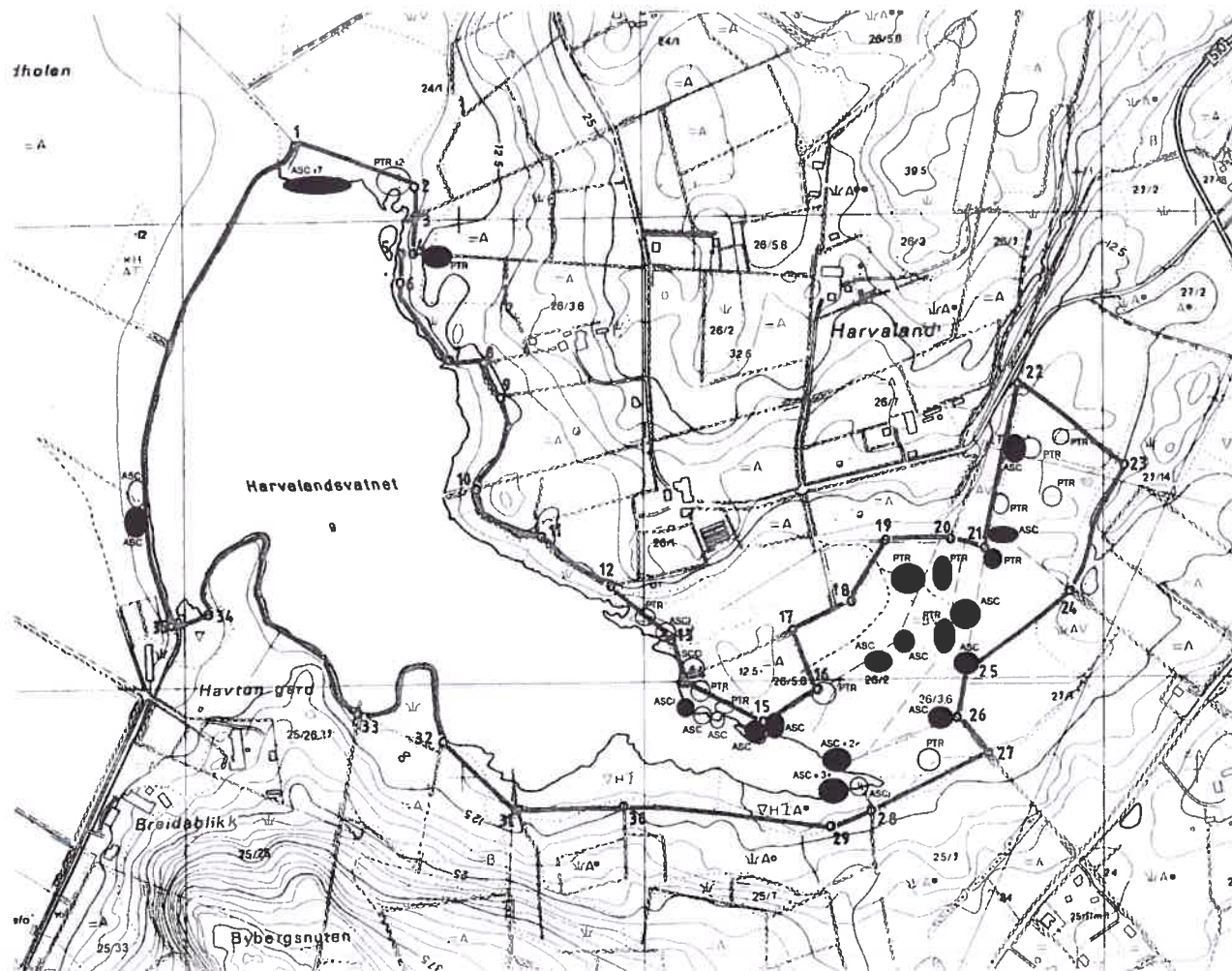
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SPURVEFUGL

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

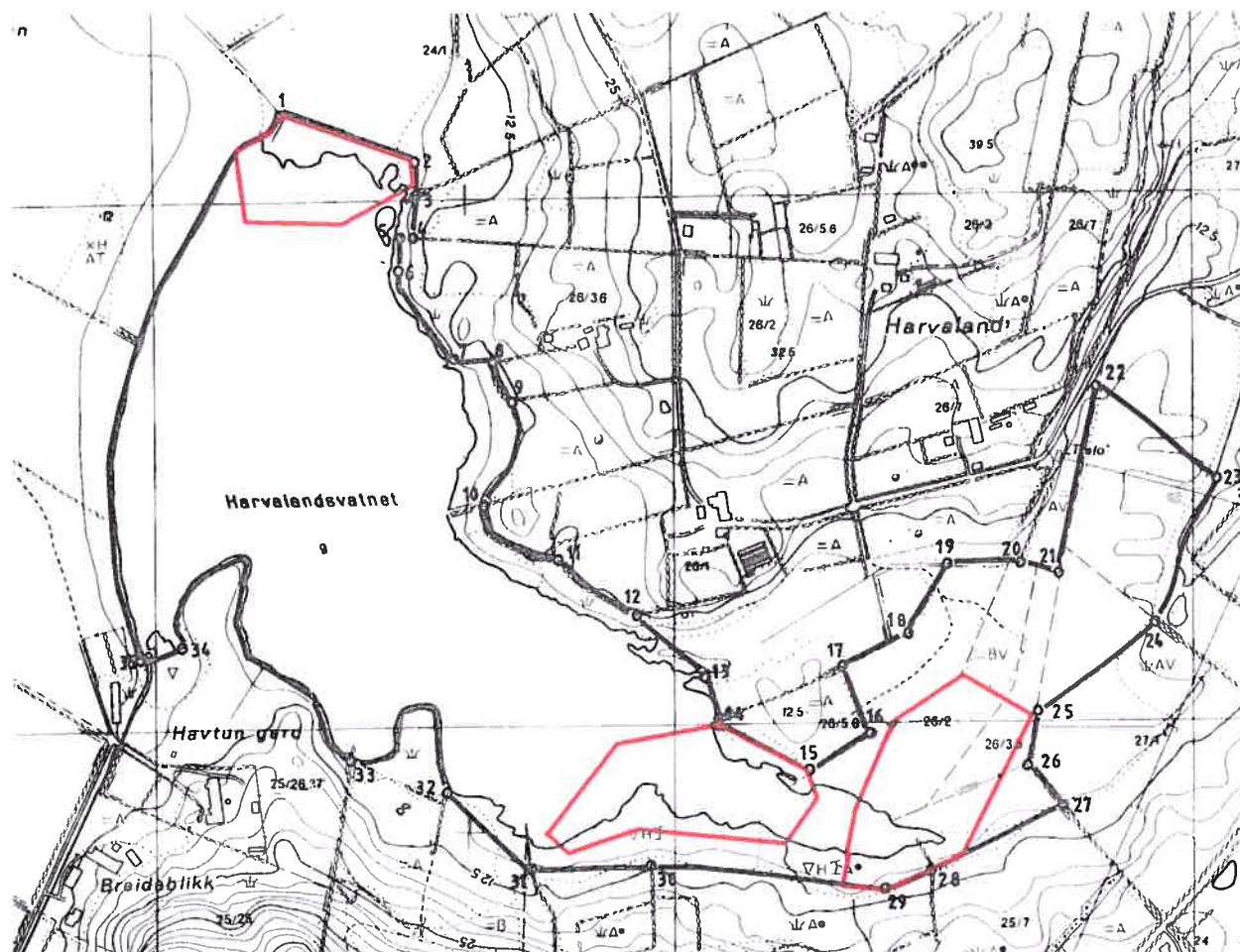
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SANGERE

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. RØDAL AND

VEDLEGG: SPESIELT VIKTIGE OMRÅDER FOR FUGL

5 Alvevatnet naturreservat

Alvevatnet er et lite vatn som er omgitt av vegetasjon på alle kanter. Vatnet ligger i en forsenkning, og er svært næringsrikt. Store mengder takrør dekker nord og vestsiden. Innenfor takrørbeltet finnes starrsump og rik fukteng med arter som flaskestarr, blåtopp, mjødurt, veikveronika, skavgras, jåblom og den truede arten kjempesoleie. I åpent vatn finnes tjønnaksvegetasjon.

I rapporten "Forslag til vern av kvartærgeologiske områder og forekomster i Rogaland" er avsetningene rundt Alvevatnet klassifisert som svært verneverdige, og lokaliteten benevnes som en klassiker i norsk kvartærgeologi.

Formålet med fredningen av vatnet " er å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området er en god hekke- og overvintringslokalitet for våtmarksfugl" (fra Forskrift om fredning av Alvevatnet som naturreservat, Klepp kommune, Rogaland).

Revirkarteringene i Alvevatnet ble utført på følgende datoer:

20.05
07.06
05.07

Tabell 3 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 3. Takseringsresultater, Alvevatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>				0-1
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				0-2
Toppand <i>Aythya fuligula</i>				0-2
Sothøne <i>Fulica atra</i>				0-2
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>		1	1	0-1
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	2	1	3	2-3
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>		1	1	0-1
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	3	1	4	4-5
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	21	2	23	23-27
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>		1	1	1-3
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	1	1	2	2-3
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	1	2	3	2-4
Skjeggmeis <i>Panurus biarmicus</i>		1	1	0-1
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	5	4	9	8-11
Totalt 14 arter				

Andefugler

1 *knoppsvane* ble registrert ved besøk både 20.05 og 07.06. Det ble ikke sett unger i området. Arten er normalt lett å oppdage på sensommeren (med unger), og dette indikerer at det ikke skjedde hekking i området i 1999. Det er imidlertid kjent at arten normalt hekker i vatnet, og hekkebestanden vurderes således å være 0-1 par.

Gravand ble registrert både ved besøk 20.05 (1 par) og 07.06 (1 ind.). Det er ikke usannsynlig at gravand hekker i området, men trolig ikke innenfor grensene til verneområdet.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkeplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. En rekke registreringer ble gjort av *stokkand* og *brunnakke*. Stokkand ble registrert ved alle besøk (hele 21 hanner og 3 hunner 07.06), mens brunnakke kun ble registrert 07.06 (7 hanner) og 05.07. Hovedsakelig var registreringene av hannfugler, og ingen konkrete hekkefunn eller –indikasjoner ble gjort. Dette kan tyde på at vatnet har sin viktigste funksjon som oppholdssted for hannfugler i og etter hekkesesongen. Imidlertid vurderes det som sannsynlig at 0-2 par stokkand hekker i eller ved vatnet. *Toppand* ble registrert ved alle besøk. Begge kjønn ble observert, og hele 8 hanner og 2 hunner befant seg i området 07.06. Dette kan tyde på at arten hekker i området, men det ble ikke gjort sikre hekkefunn. Hekkebestanden i området anslås til å være 0-2 par/hunner.

Felles for andefuglene er at den tette vegetasjonen i vatnet gir gode skjulesteder for eventuelle hunner med unger. Det er således meget vanskelig å gi hekkeestimer med noen grad av presisjon.

Riksefugler

Kun *sothøne* ble registrert ved takseringene. Ved besøk 20.05 og 07.06 ble to individer registrert i adskilte deler av vatnet. Det ble heller ikke gjort funn av individer med unger. Således ble det ikke registrert sikre hekkefunn i vatnet. Normalt eksponerer arten seg relativt godt i ungeperioden, men som for andefuglene så kan den velutviklede kantvegetasjonen i vatnet medføre vanskeligheter ift. registrering på ettersommeren. Basert på de registreringer som foreligger, så anslås hekkebestanden til 0-2 par.

Bortsett fra sothøne, så er riksefuglene meget vanskelige å takserer grunnet deres skjulte levevis. Registreringer på dagtid er heller ikke gunstig for flere av disse artene, da både vann- og myrrikse hovedsakelig er nattaktive. Det er sannsynlig at vannrikse kan hekke i området, men uten at konkrete tegn til dette ble funnet ifm takseringene.

Vadefugler

Både *vipe*, *tjeld* og *storspove* ble registrert nær området, men alle individer av disse artene ble observert på jordene utenfor selve verneområdet.

1 par *rødstilk* hekket sannsynligvis innenfor/i tilknytning til verneområdet. Dette parte ble bl.a registrert i fluktspill 20.05. Verneområdet har primært trolig funksjon som oppvekstområde, mens selve hekkeplassen kan befinne seg utenfor verneområdet.

2-3 territorier *enkeltbekkasin* ble det påvist innenfor verneområdet. Dette tallet må betegnes som relativt høyt sett i forhold til utstrekningen av landarealet.

Måkefugler (måker og terner)

Det ble ikke registrert territoriehevdende måkefugler i området.

Spurvfugler

Det er en forholdsvis rik spurvfuglfauna i og ved Alvevatnet, og bestanden av enkelte arter er svært god. Representativiteten ved tellingene anses som rimelig god, men sivspurv og rør-/sivsanger kan være noe underrepresentert grunnet vanskelig tilgang/oversikt over deler av takrørskogen.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området er uten tvil *sivsanger*, hvor i størrelsesorden 23-27 revirer ble registrert. Kun ett mulig territorium av rørsanger ble registrert, men trolig er arten noe vanligere enn dette da arten kan være vanskelig å registrere på de senere telleperiodene. Det er også en relativt sterk bestand av *sivspurv* i området (8-11 territorier).

Ett par med *skjeggmeis* ble registrert 20.05. Arten ble ikke registrert senere, men det skal her tas i betraktning at arten kan være meget vanskelig å oppdage. Arten er trolig under etablering på Jæren. Alvevatnet er fra tidligere invasjoner kjent som en god lokalitet for arten, og således er lokaliteten en potensiell hekkeplass dersom arten får fotfeste i regionen.

Andre arter

Blant de artene som ikke typisk er tilknyttet våtmarksområder, så er det arter tilknyttet krattskog og åpent landskap som dominerer bildet. Dette har nok sammenheng med at det er relativt spredt forekomst av trær/skog innenfor selve verneområdet, samt at arealene utenfor verneområdet er dominert av fulldyrket mark. Heipiplerke og buskskvett var dominerende blant disse.

5.1 Spesielt viktige områder for hekkende fugl

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert ett spesielt viktig område ift. hekkende fuglearter i Alvevatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	(Andefugl, sothøne), Enkeltbekkasin, Sivsanger, Rørsanger, Sivspurv, (Skjeggmeis)	Diversitet, høy tetthet, stor andel av totalbestand

5.2 Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)

Situasjonen i Alvevatnet mtp. hekkende fugl synes å være noe endret i forhold til situasjonen i på 1970- og 1980- tallet. De artene som ble fremhevet som karakteristiske hekkefugler i "Utkast til verneplan for våtmark" (sothøne, sivhøne,

rørsanger, sivsanger og sivspurv) finnes for en stor del fortsatt i området. Sivhøne ble imidlertid ikke registrert ved tellingene i 1999. Denne arten er trolig i tilbakegang i hele Jær-området. Det ble videre vist til at det tidligere hadde vært en hekkekoloni av hettemåke i området, men at denne allerede på dette tidspunkt var forsvunnet. Også denne arten ser ut til å være i sterk tilbakegang på Jæren, og mange tidligere hekkekolonier er forsvunnet. Utkast til verneplan for våtmark viste til at bortimot 40 arter skulle hekke ved vatnet. Dette er nok en betydelig overdrivelse.

5.3 Samlet vurdering

Generelt er Alvevatnet et våtmarksområde med relativt rike kvaliteter, også som hekkebiotop for fugl. Spesielt må fremheves en relativt rik hekkebestand av enkeltbekkasin, samt sivsanger og sivspurv. I tillegg var forekomsten av et par skjeggmeis i egnet hekkebiotop i hekkesesongen svært interessant.

Samlet sett har Harvalandsvatnet en **moderat diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og en **høy tetthet** av en rekke arter. Områdets representativitet er imidlertid **moderat**, sammenliknet med andre eutrofierte våtmarker på Jæren. Spesielt skyldes dette en generelt svak hekkebestand av andefugl. Samlet sett vurderes derfor Alvevatnet å være av **moderat verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl. Området er stort sett oversiktlig, selv om takrørskogen er av en slik beskaffenhet at det kan være vanskelig å få oversikt når det gjelder enkelte arter. Samlet sett vurderes derfor flere andre våtmarker å egne seg like godt eller bedre som referanseområder for videre å følge utviklingen i hekkebestandene av ulike arter våtmarksfugl.

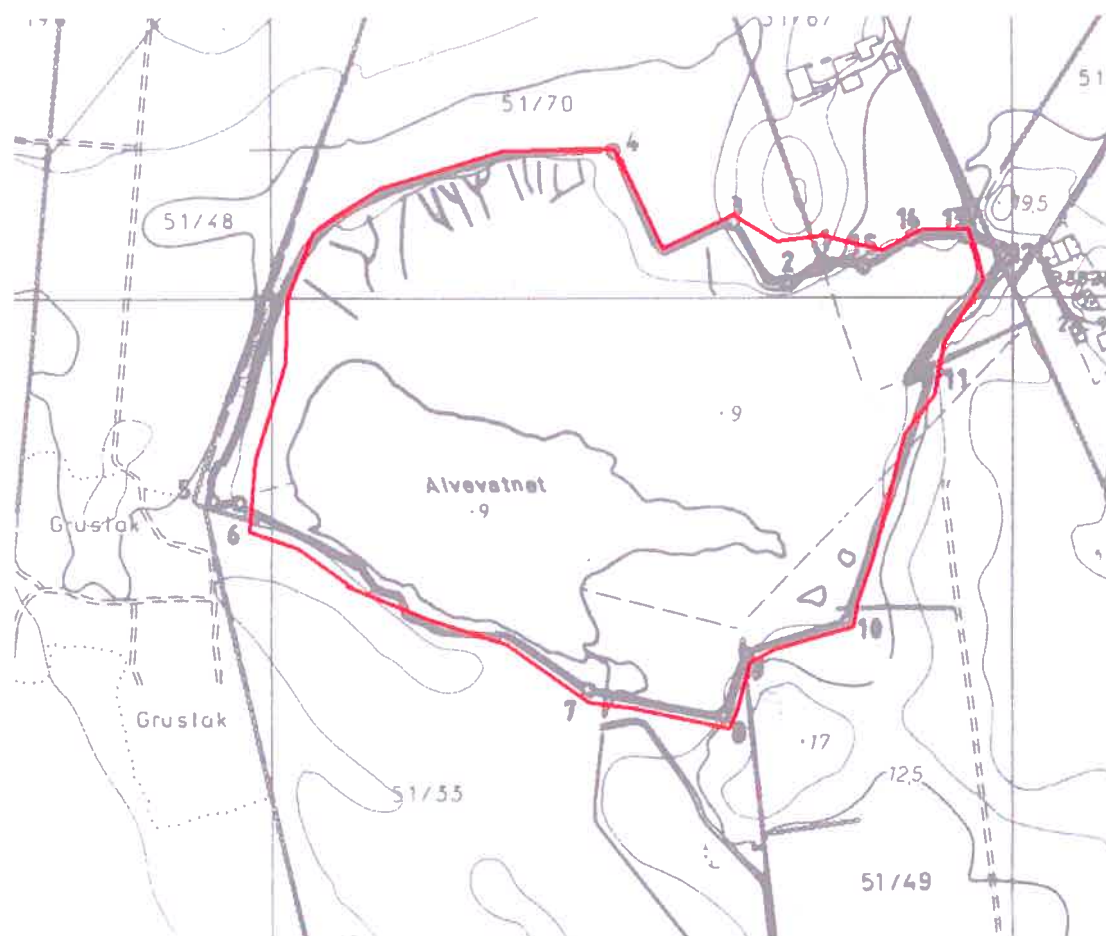
FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAVN I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

Forkortelse	Art
COL	Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>
FAT	Sothøne <i>Fulica atra</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
GGA	Enkeltebekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
AAR	Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
ASCI	Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SRU	Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>
PBI	Skjeggmeis <i>Panurus biarmicus</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

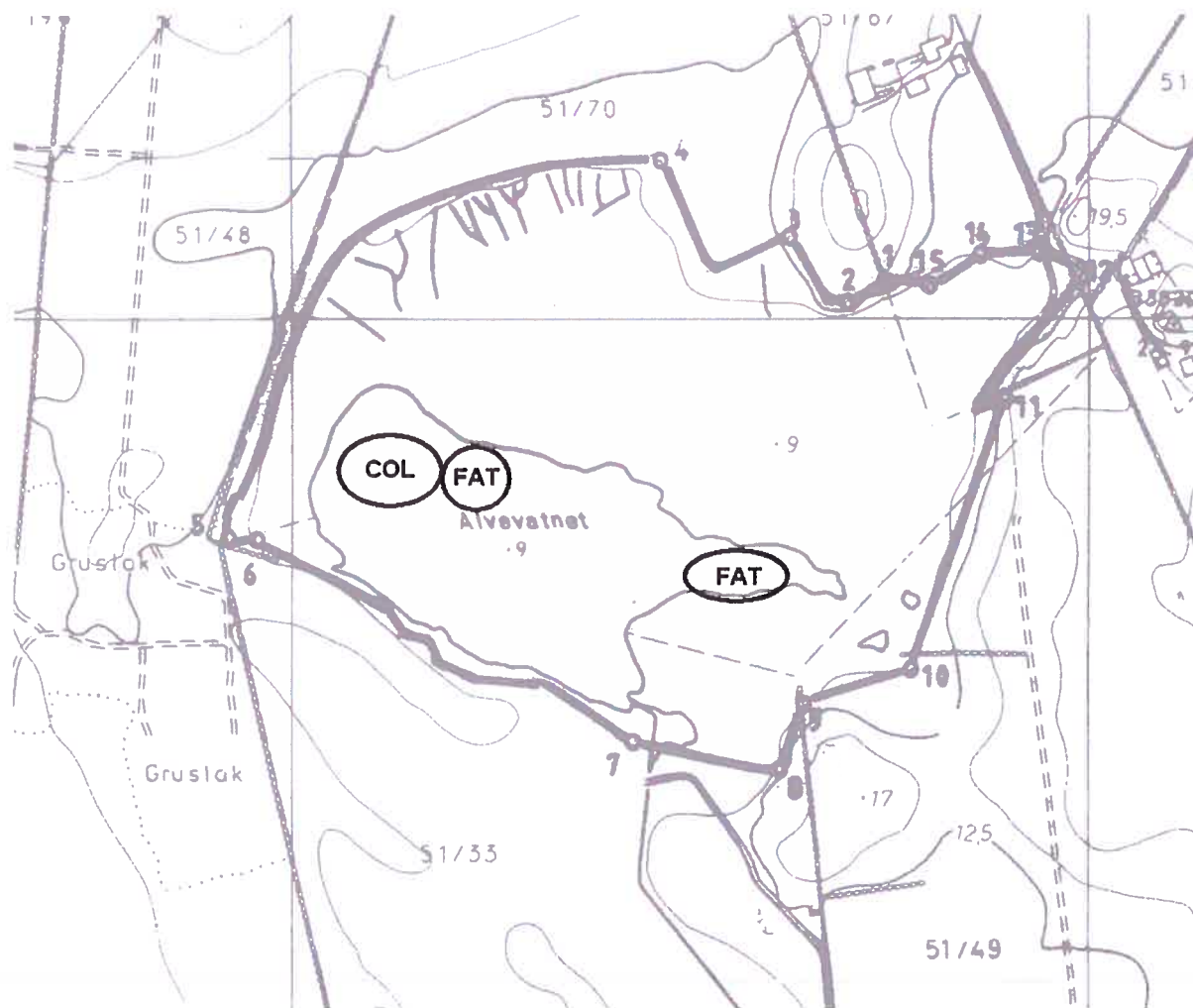
VEDLEGG: TELLERUTE

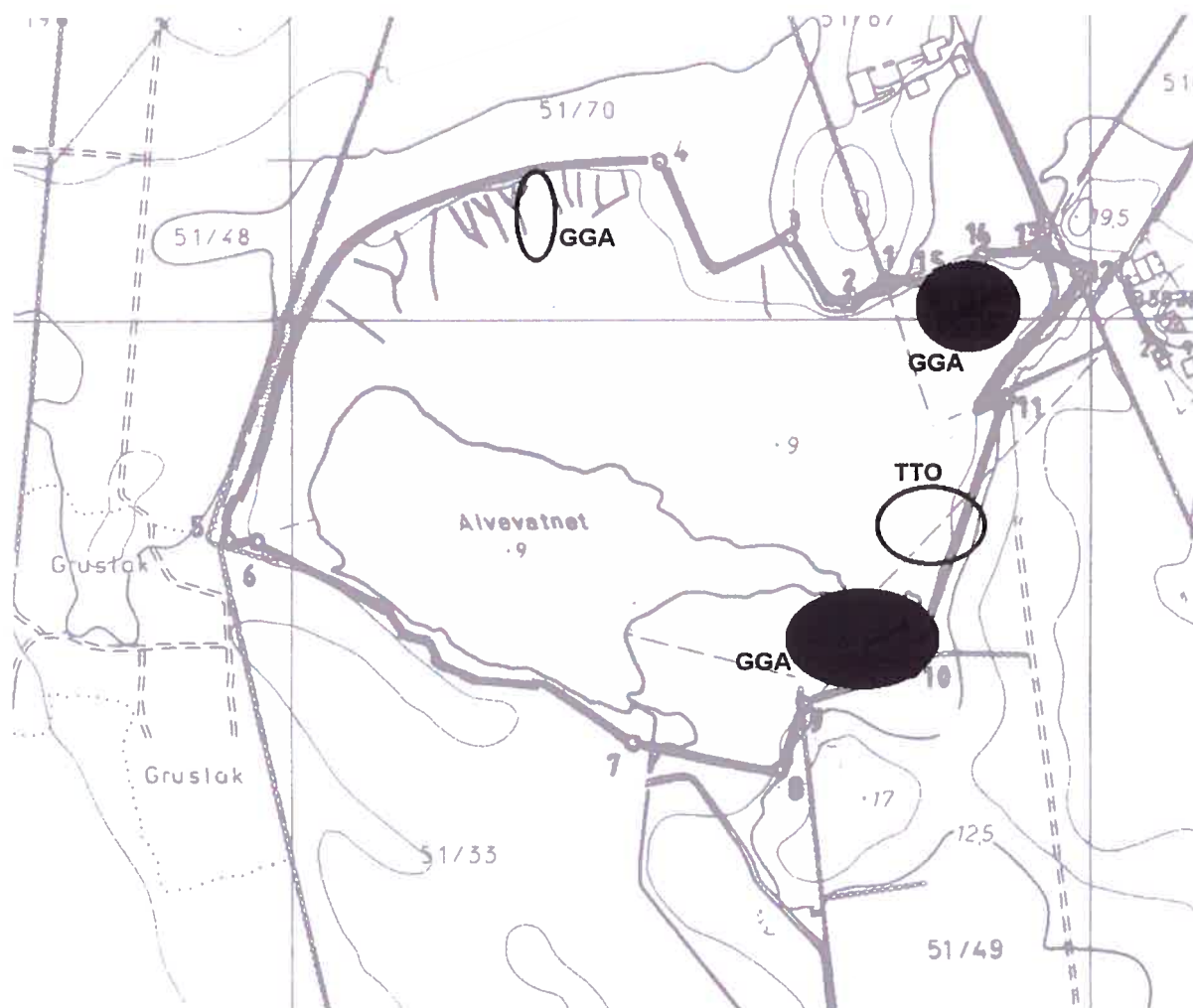

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

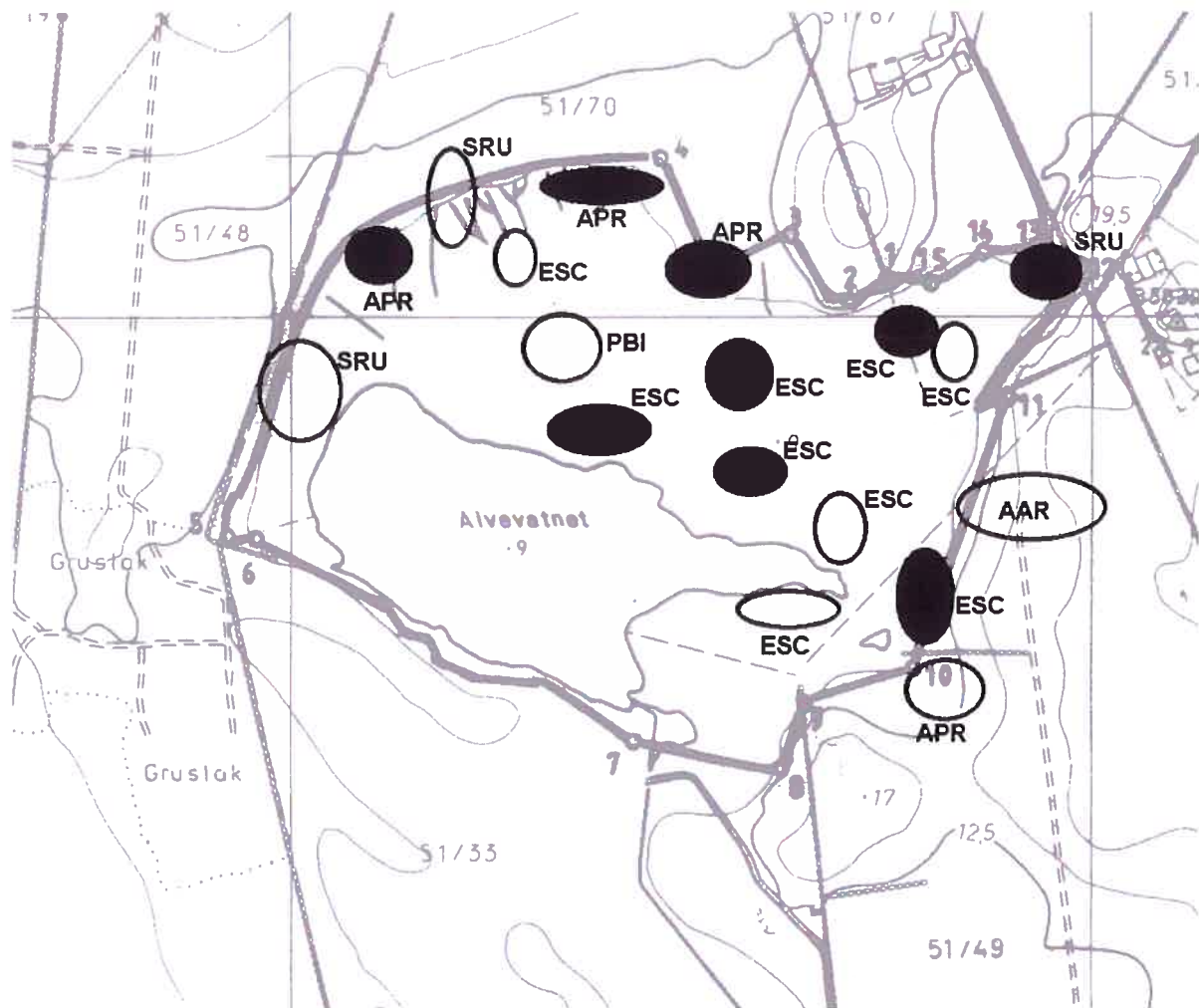
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDEFUGL MV.

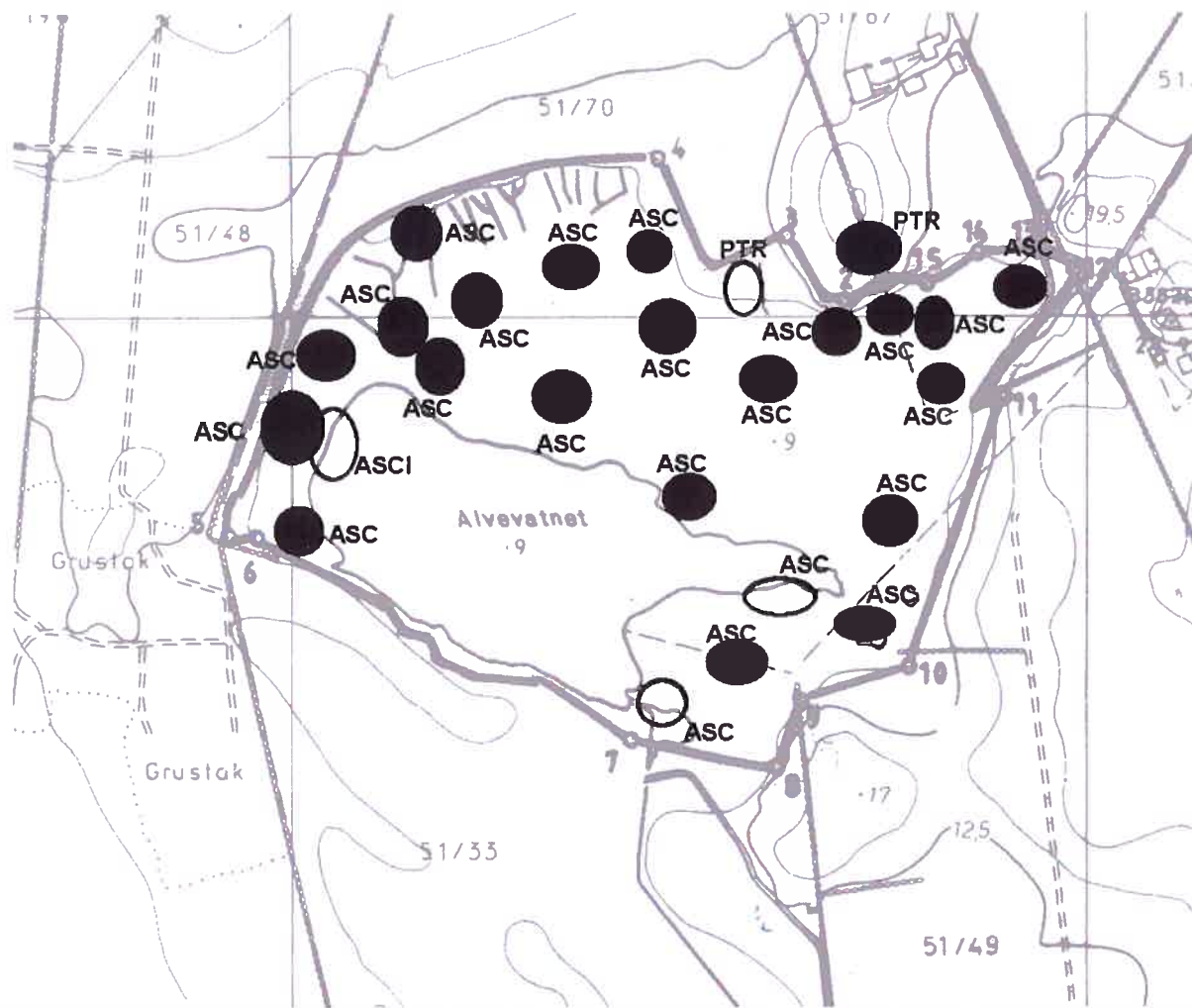
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

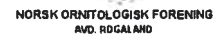

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SPURVEFUGL

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SANGERE

This is a topographic map of the Alvevatnet area in Norway. The map features a red-outlined lake labeled 'Alvevatnet'. A survey route is marked with numbers 1 through 17, starting near the lake and extending towards the top right. The map includes contour lines, a road, and labels for 'Gruslak' and 'Alvevatnet'. Grid coordinates 51/48, 51/49, 51/70, and 51/33 are visible.

6 Bjårvatnet naturreservat

Bjårvatnet er et forholdsvis næringsrikt vatn, som særlig i de nord-østlige delene har rik vegetasjon i vannkanten. Her finnes relativt store områder med takrør, foruten sjøsivaks og elvesnelle. Innenfor dette ligger et myrområde med bl.a en gode del flaskestarr samt kratt- og buskvegetasjon (bl.a vier). I vest ligger det dyrka mark ned til vannkanten, mens det i nord og øst er delvis skiftende landskap med dyrka mark og knauser med løvskog.

Formålet med fredningen av vatnet "er å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området har en viktig funksjon som trekk- og hekkelokalitet for ulike våtmarksfugler" (fra Forskrift om fredning av Bjårvatnet som naturreservat, Hå kommune, Rogaland).

Revirkarteringen i Bjårvatnet ble utført på følgende datoer:

20.05	kl. 05- 07
05.06	kl. 04- 09
10.07	kl. 05- 09

Tabell 4 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 4. Takseringsresultater, Bjårvatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>				1
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>				1-2
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				5-8
Krikkand <i>Anas crecca</i>				1-2
Brunnakke <i>Anas penelope</i>				1-2
Sothøne <i>Fulica atra</i>				0-1
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>	1	3	4	2-5
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	2	1	3	2-4
Storspove <i>Numenius arquata</i>	2	2	4	3-5
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>		2	2	1-3
Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>	1	3	4	2-5
Fiskemåke <i>Larus canus</i>	1	1	2	1-2
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	1	1	2	1-3
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>		1	1	1-2
Linerle <i>Motacilla alba</i>	4	3	7	5-10
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	3	6	9	8-12
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	27	15	42	35-45
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	3	5	8	4-10
Myrsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1	1	2	1-3
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	18	14	32	28-35
Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>	1		1	1-2
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	1	3	4	2-6
Hagesanger <i>Sylvia borin</i>		3	3	2-5
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>		5	5	3-5
Møller <i>Sylvia curruca</i>	1		1	1-2
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	3	7	10	8-12
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	3	1	4	4-6
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	1	2	3	2-5
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>		1	1	1-2
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>		8	8	5-10
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>		2	2	1-4
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>		1	1	1-2
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	3	2	5	4-7
Blåmeis <i>Parus caeruleus</i>	2	4	6	4-8
Kråke <i>Corvus corone</i>		1	1	1-2
Skjære <i>Pica pica</i>	1		1	1-2
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>		3	3	2-5
Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>	3	5	8	7-10
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>		1	1	1-2
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>		6	6	4-7
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	5	9	14	12-18
Totalt 41 arter				

Dykkere

Toppdykker ble registrert i nordenden av vatnet ved alle besøk i området. 1 individ ble sett rugende i nordøst 05.06. Det ble ikke observert unger ved besøk 10.07, og hekkingen kan således ha vært mislykket. Hekkebestanden anslås til 1 hekkende par.

Andefugler

Knoppsvane ble registrert med enkeltindivider ved alle besøk i området, både i nord og i sørvest. 10.07 ble det sett et par med 4 pullus i sørvest. Gjentatte registreringer i nord kan tyde på at et par også hadde tilhold der, men det ble aldri sett mer enn 2 voksne individer i vatnet. Hekkebestanden vurderes således å være 1-2 par.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkplass, da hunner med ungekull gjerne opptre svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. Når det gjelder *stokkand*, så ble arten registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Kjønn/alder
20.05	Nordvest	Kull m/ 10 unger
	Nord	1 hunn
05.06	Sør	3 hanner
	Nordvest	1 hunn
	Nordvest	1 hunn m/ 2 + 4 unger
	Nordøst (i kanal)	1 hunn m/ 5 unger
	Nordøst	1 hann
10.07	Sør	3 hanner
	Sør	Kull m/ 6 store unger
	Sørvest	4 hanner
	Vest	5 store unger
	Nord	Par + kull
	Nord	1 ind. hørt
	Nordøst	1 hann
	Øst	1 hunn

På basis av foreliggende data, så synes stokkand å opptre som en relativt vanlig hekkefugl i/ved reservatet. En rekke registreringer av hunner med unger ble gjort, og bestanden i området anslås til i størrelsesorden 5-8 "par". Dette er et forholdsvis høyt tall sammenliknet med andre takserte reservater. Trolig hekker flere av disse utenfor selve reservatet, men bruker vatnet som et næringssøk-/ oppvekstområde for ungene.

Det ble videre gjort hekkefunn både av *brunnakke* (i sørvest) og *krikkand* (i nordøst). Det er lite sannsynlig at den samlede bestand er mye større enn funnene tyder på, og anslås derfor for begge arter til 1-2 par.

Det ble ikke gjort observasjoner som tyder på hekking hos andre andefugler, selv om både grågås, gravand, ærfugl (1 par i nordøst 05.06), snadderand og toppand ble registrert.

Riksefugler

Det var kun *sothøne* som ble registrert ved takseringene. Arten ble registrert med 2 ind. i nordvest (20.05) og 1 ind. i sørvest (05.06). Arten ble ikke registrert 10.07. Sothønene eksponerer seg relativt godt i ungeperioden, og det er således tvilsomt om det skjedde hekking i vatnet. Bestanden anslås derfor til 0-1 par.

Bortsett fra sothøne, så er riksefuglene meget vanskelige å takserer grunnet deres skjulte levevis. Registreringer på dagtid er heller ikke gunstig for flere av disse artene.

Vadefugler

Både *vipe*, *tjeld* og *storspove* opptrer som territoriehevdende innenfor verneområdet. Verneområdet har imidlertid en generell mangel på egnede leveområder for disse artene. Hekkeplassene for disse artene ligger trolig på fulldyrket mark/ beiteområder utenfor selve verneområdet, men området er trolig et viktig oppvekstområde for disse artene.

1-3 territorier *enkeltbekkasin* ble det påvist innenfor verneområdet, alle på myrområder i nordøst. Videre ble det registrert 2-5 territorier av *strandsnipe*, spedt rundt den nordlige og østlige del av vatnet. Dette er en art som stort sett er forsvunnet som hekkfugl fra andre vatn på Låg-Jæren. Bemerkelsesverdig for øvrig er at rødstilk ikke ble registrert under takseringene.

Måkefugler (måker og terner)

Det ble registrert 1-2 par hekkende *fiskemåke* på jordene utenfor selve reservatet i sør/sørvest.

Ringdue, gjøk og spurvefugler

Det er en svært rik spurvefuglfauna i og ved Bjårvatnet, og bestanden av enkelte arter er svært god. Representativiteten ved tellingene anses som rimelig god.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området er uten tvil *sivsanger*, hvor i størrelsesorden 35-45 revirer ble registrert. Bestanden av denne arten er spesielt sterk i nord og vest, i områder hvor takrørskogen er spesielt velutviklet. I de samme områdene forekom også en svært god bestand av *rørsanger*. 4-10 territorier ble registrert, men bestanden ligger trolig i øvre del av dette intervallet. Arten kan være vanskelig å registrere på de senere telleperiodene, da sangaktiviteten avtar betydelig utover i sesongen. 1-3 territorier av *myrsanger* ble også registrert. Dette er en art som er svært sjelden som rugefugl i Rogaland, og Bjårvatnet er en av de få lokaliteter hvor forekomsten ser ut til å være årviss.

Det er også en relativt sterk bestand av *sivspurv* i området (12-18 territorier). Også denne arten er vesentlig knyttet til takrørskog i nordenden av vatnet.

Andre arter

Blant de artene som ikke typisk er tilknyttet våtmarksområder, så er det arter tilknyttet skog/krattskog som dominerer bildet. Dette har nok sammenheng med at det i nord og vest er skogområder helt ned til kanten av reservatet. Dominerende var *løvsanger* (28-35 territorier), *svarttrost* (8-12 territorier), *brunsisik* (7-10 territorier) og *rødstripe* (5-10 territorier). I øst finnes også åpne områder, og her var arter som *heipiplerke* (8-12 territorier) dominerende.

6.1 *Spesielt viktige områder for hekkende fugl*

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 3 spesielt viktige områder ift. hekkende fuglearter i Bjårvatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	Knoppsvane, brunnakke, rørsanger, sivsanger, myrsanger	Høy diversitet
2	Stokkand, rørsanger, sivsanger	Høy tetthet
3	Toppdykker, stokkand, krikkand, enkeltbekkasin, strandsnipe, sivsanger, rørsanger, myrsanger	Høy diversitet, høy tetthet

6.2 *Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)*

Utkast til verneplan for våtmark fremhevet området som viktig for småfugl tilknyttet takrør og myrvegetasjon (sivsanger, rørsanger, gresshoppesanger og sivspurv). I tillegg ble det påpekt at toppdykker og sothøne sannsynligvis hekker.

Tellingene i 1999 bekreftet toppdykker som hekkefugl i området, men det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til sothøne. Gresshoppesanger ble ikke registrert ved tellingene i 1999, og har sannsynligvis forsvunnet som hekkefugl fra vatnet. Arten har trolig hatt en generell tilbakegang som hekkefugl på Jæren de senere tiår grunnet ødeleggelse av mange mindre våtmarksområder.

Utover de artene som ble nevnt i utkast til verneplan for våtmark er det verdt å nevne at knoppsvane nå hekker i vatnet, samt at både stokkand (god bestand), brunnakke og krikkand ble registrert hekkende. Videre hekker flere vaderarter (bl.a enkeltbekkasin og strandsnipe), samt at myrsanger nå ser ut til å være etablert ved vatnet.

Situasjonen i Bjårvatnet mtp. hekkende fugl synes således å ha endret seg lite i negativ retning sammenliknet med situasjonen i på 1970- og 1980- tallet. Basert på de opplysninger som fremkommer i utkast til verneplan for våtmark synes det heller som om diversiteten med tanke på våtmarksfugler i området har økt.

6.3 *Samlet vurdering*

Generelt er Bjårvatnet et våtmarksområde med rike kvaliteter, også som hekkebiotop for fugl. De fleste karakteristiske våtmarksarter for Jæren finnes i området, og spesielt må fremheves hekkende toppdykker, enkeltbekkasin, strandsnipe samt siv- og rørsanger. Videre forekommer også mer uvanlige arter som hekkefugl i området (myrsanger).

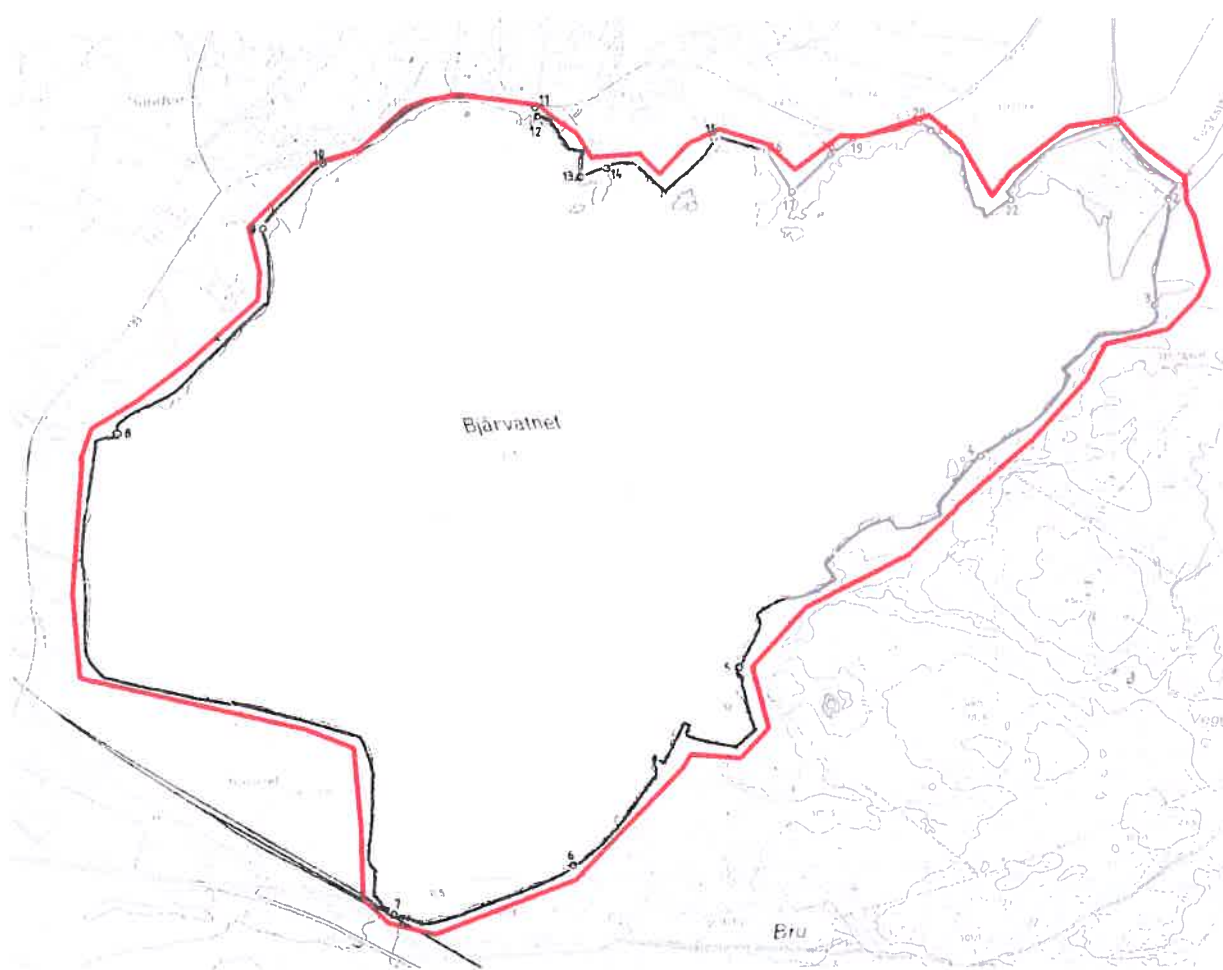
Forekomsten av gressender i området er også god sammenliknet med andre våtmarksområder på Jæren, spesielt når det gjelder stokkand.

Samlet sett har Bjårvatnet en relativt **høy diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og også en **høy tetthet** av en rekke arter. Områdets representativitet er **meget god**. Samlet sett vurderes derfor Bjårvatnet å være av **høy verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl. Området er samtidig oversiktlig og egner seg således godt som et referanseområde for videre å følge utviklingen i hekkebestandene av ulike arter våtmarksfugl.

FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAV N I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

Forkortelse	Art
PCR	Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>
COL	Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
ACR	Krikkand <i>Anas crecca</i>
APE	Brunnakke <i>Anas penelope</i>
FAT	Sothøne <i>Fulica atra</i>
HOS	Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
NAR	Storspove <i>Numenius arquata</i>
GGA	Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
AHY	Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>
LCA	Fiskemåke <i>Larus canus</i>
CPA	Ringdue <i>Columba palumbus</i>
CCAN	Gjøk <i>Cuculus canorus</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
ASCI	Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>
APA	Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
PCO	Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>
SAT	Munk <i>Sylvia atricapilla</i>
SBO	Hagesanger <i>Sylvia borin</i>
SCO	Tornsanger <i>Sylvia communis</i>
SCU	Møller <i>Sylvia curruca</i>
TPI	Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>
TIL	Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>
TPH	Måltrost <i>Turdus philomelos</i>
TME	Svarttrost <i>Turdus merula</i>
SRU	Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>
OOE	Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>
ERU	Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>
PMA	Kjøttmeis <i>Parus major</i>
PCA	Blåmeis <i>Parus caeruleus</i>
CCO	Kråke <i>Corvus corone</i>
PPI	Skjære <i>Pica pica</i>
SVU	Stær <i>Sturnus vulgaris</i>
FCO	Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>
CCH	Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>
CCAB	Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

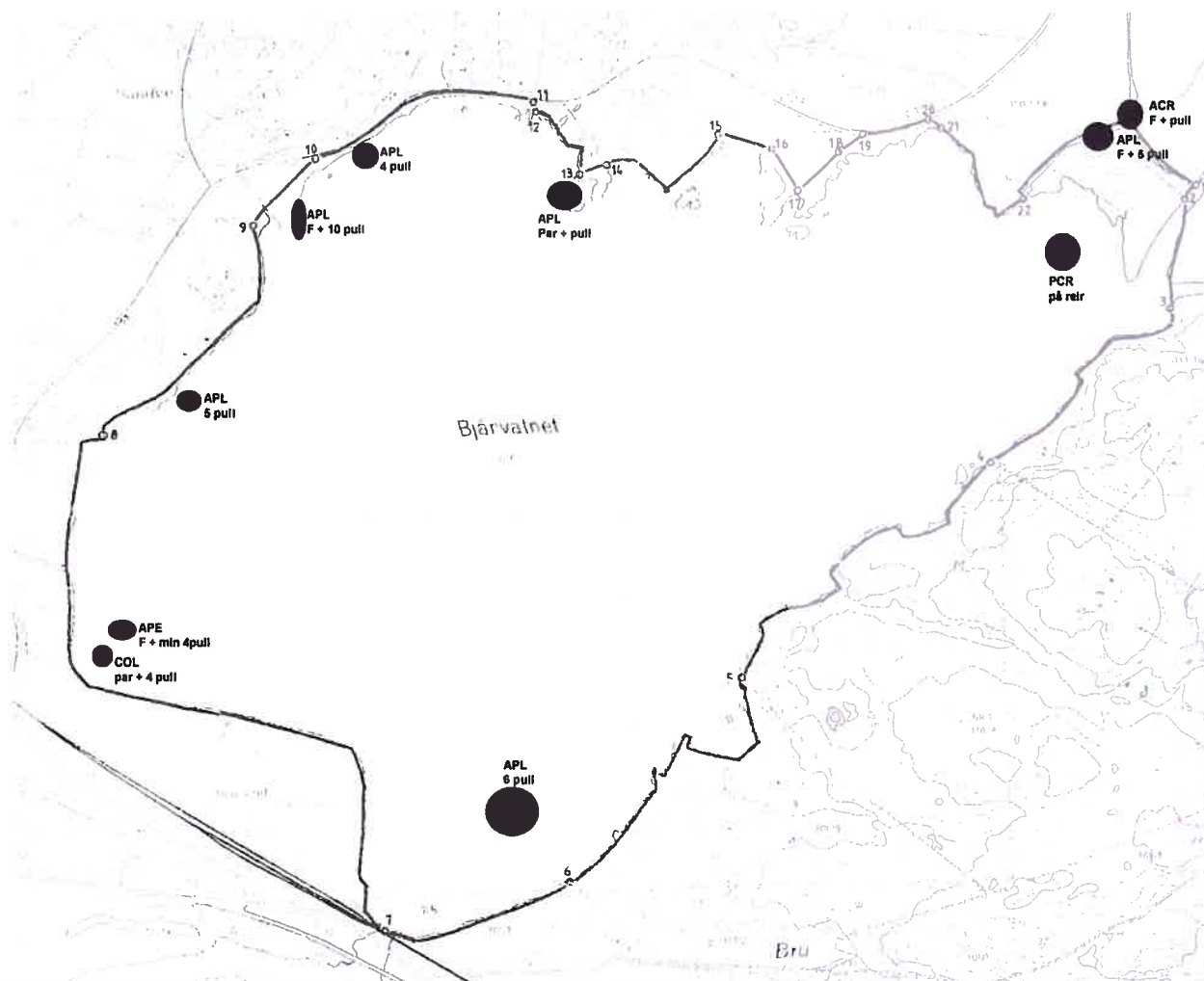
VEDLEGG: TELLERUTE

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

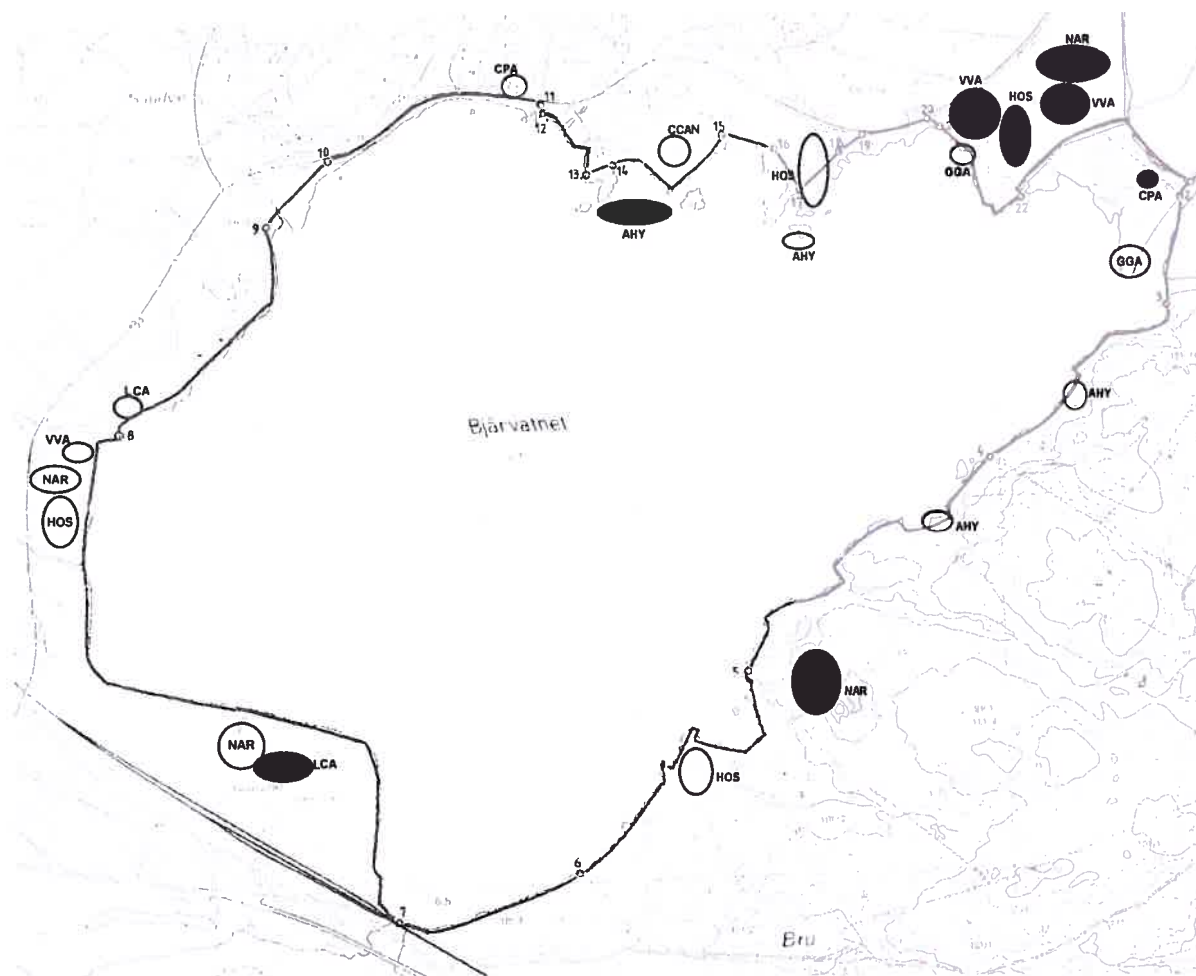
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDEFUGL MV.

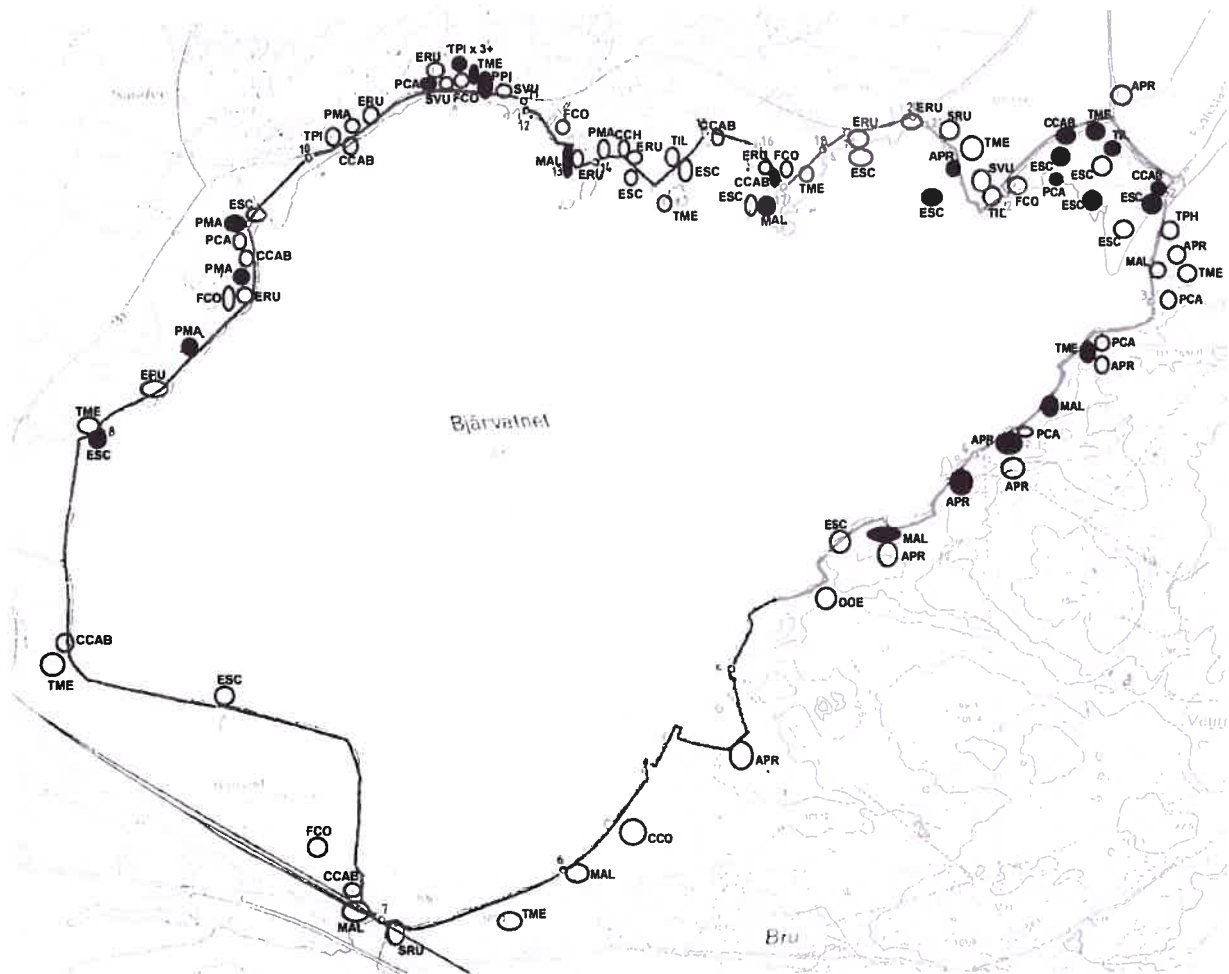
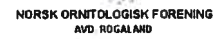

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

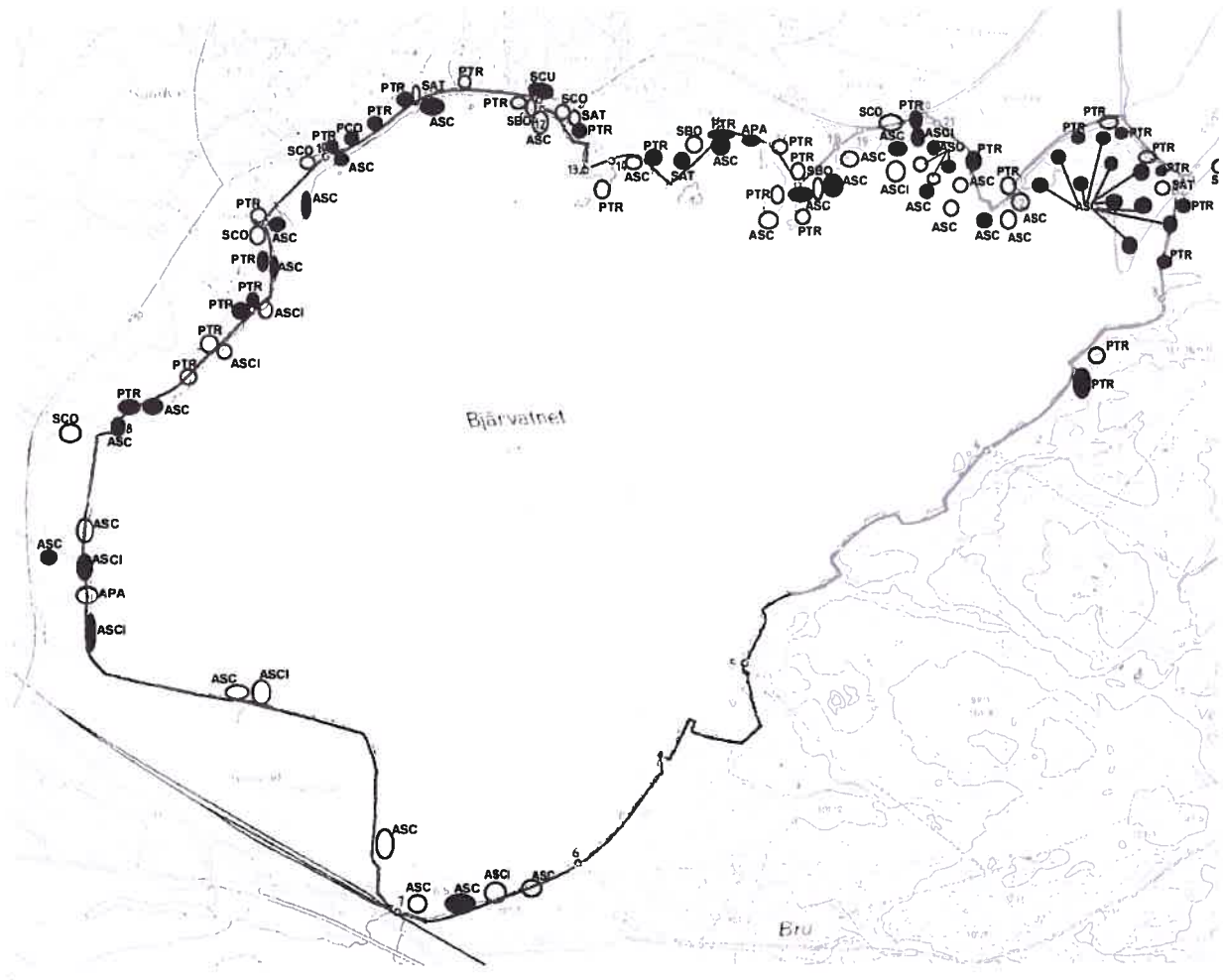

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

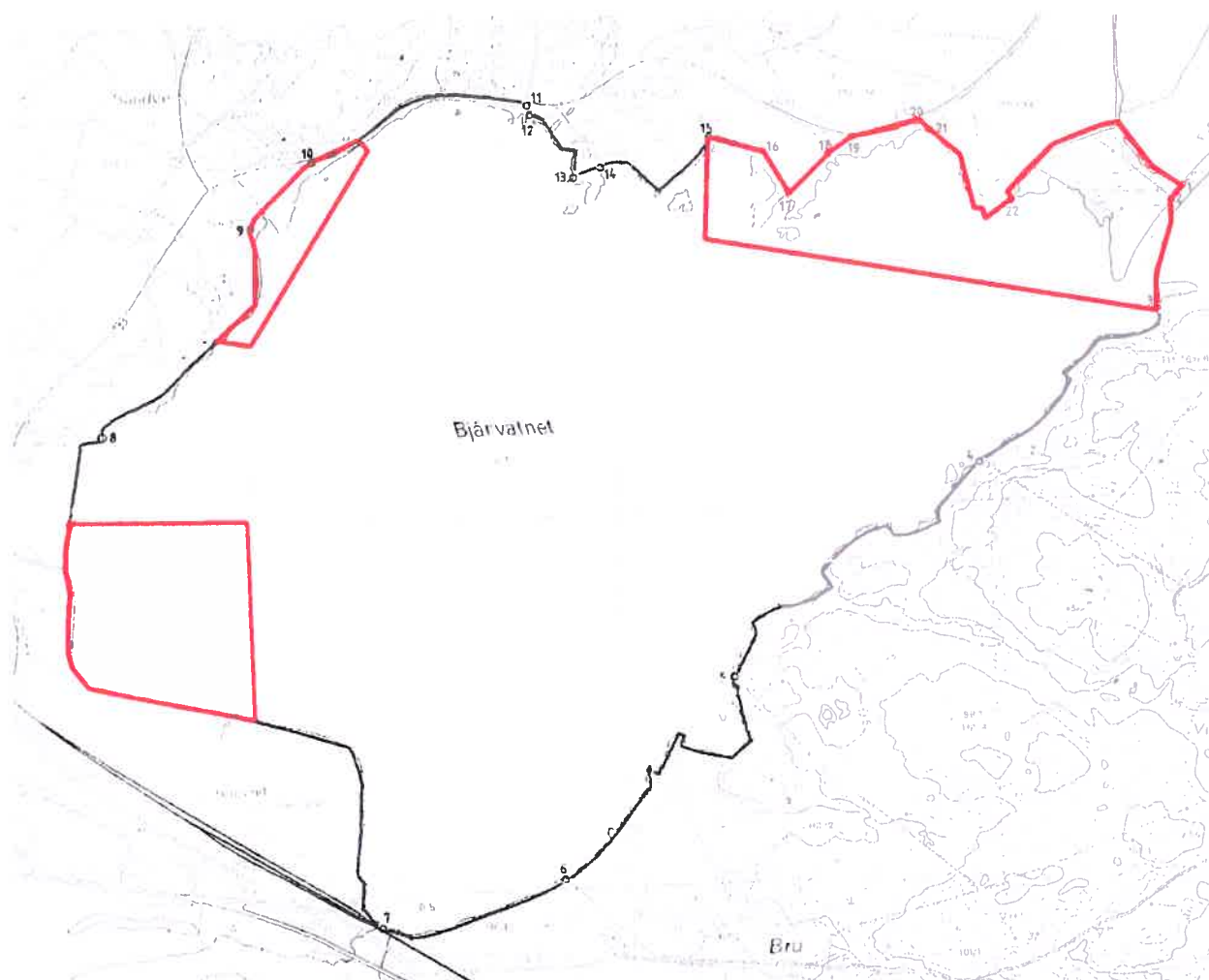
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SANGERE

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: SPESIelt VIKTIGE OMRÅDER FOR FUGL

7 Eptavatnet naturreservat

Eptavatnet består av to større næringsfattige vatn, bundet sammen av et smalere midtparti. Den midtre delen, mellom vatna, er noe mer næringsrik. En større øy, Bjedlandsøya, skiller de to vatna. Vegetasjonen består her av lyng- og torvmyr med røsslyng og vier, samt partier med større skog. På vestsiden av vatnet finnes jordbruksområder, mens hele østsiden er dominert av lyngheier, noe løvskog og enkelte plantefelter av gran. Vegetasjonen har særlig i midtpartiet velutviklede soner med rosettplanter og flyteblad-planter i åpent vann, samt elvesnelle og flaskestarr inn mot strandsonen. Her dominerer sump og fukteng med blåtopp, gulldusk, pors, myrhatt, mjølkerot og klokkesøte.

Formålet med fredningen er "å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området har stor verdi som hekkeplass for ulike våtmarksfugler og er et viktig beiteområde for våtmarksfugler på vår- og høsttrekk." (fra Forskrift om fredning av Eptavatnet som naturreservat, Sokndal og Eigersund kommuner, Rogaland).

Revirkarteringen i Eptavatnet ble utført på følgende dato:

13.05
23.06
11.07

Tabell 5 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 5. Takseringsresultater, Eptavatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				0-1
Brunnakke <i>Anas penelope</i>				1-2
Krikkand <i>Anas crecca</i>				1-2
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	5	1	6	5-8
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	4	4	8	6-9
Enkeltebekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	6	4	10	8-12
Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>	3	3	6	5-7
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>	2		2	2-3
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	4		4	4-5
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	1		1	1
Linerle <i>Motacilla alba</i>	5	5	10	8-12
Heipierke <i>Anthus pratensis</i>	8	1	9	8-12
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	6		6	6-10
Gjerdsmett <i>Troglodytes troglodytes</i>	3		3	3-7
Svart/hvit fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>	1	1	2	2-5
Gråfluesnapper <i>Muscicapa striata</i>		1	1	1-3
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	9		9	9-12
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	81	1	82	80-95
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	3		3	3-6
Hagesanger <i>Sylvia borin</i>	11		11	11-17
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	6		6	6-10
Gulsanger <i>Hippolais icterina</i>	3		3	3-5
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	2		2	2-5
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	11	1	12	12-17
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	9		9	9-14
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	15	2	17	17-22
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	13	3	16	16-21
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>		1	1	1-3
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	7		7	7-13
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	9		9	9-13
Granmeis <i>Parus montanus</i>	2		2	2-5
Kjøttmeis <i>Parus major</i>		1	1	1-5
Skjære <i>Pica pica</i>	1	3	4	1-3
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	22	2	24	24-30
Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>	2	4	6	5-10
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	1		1	1-4
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	1		1	1-3
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	18		18	18-25
Totalt 38 arter				

Andefugler

Det ble gjort overraskende få registreringer av andefugl ved de ulike besøkene. Kun 3 arter ble registrert (stokkand, krikkand og brunnakke), og ingen konkrete hekkfunn (funn av reir eller observasjoner av unger) ble gjort. Følgende registreringer ble gjort av de ulike andefuglene:

Dato	Art	Antall/kjønn	Sted
13.05	Brunnakke	1 hann	Nord/Monen
	Brunnakke	1 hann + 2 hunner	Vest/ Eikeland
	Stokkand	9 hanner	Vest/ Eikeland
	Krikkand	1 par	Vest/ Eikeland
	Krikkand	4 hanner	Vest/ Eikeland
	Brunnakke	1 par	Vest/ Eikeland
	Krikkand	3 ind.	Vest/ Eikeland
	Brunnakke	1 hann	Vest/ Kjerhammaren
	Stokkand	4 hanner	Vest/ Kjerhammaren
	Krikkand	1 par	Vest/ Kjerhammaren
	Brunnakke	1 par	Vest/ Skailand
	Brunnakke	1 hann	Sør/ Kadlebakk
23.06	Brunnakke	1 hann	Nord/ Monen
	Brunnakke	1 par	Nord/ Eptavollen
	Stokkand	2 hanner	Øst/ Folafjellet
	Brunnakke	3 hanner + 1 hunn	Nord/ Sentralt i vatnet
	Brunnakke	1 hann	Øst/ Bjedlandsøya
	Brunnakke	1 hunn	Nord/ Sentralt i vatnet
	Brunnakke	1 ind.	Vest/ Råna
	Krikkand	1 par	Vest/ Råna
	Stokkand	1 hann	Vest/ Råna
11.07	Brunnakke	1 hann	Vest/ Eikeland
	Stokkand	1 hann	Vest/ Eikeland
	Krikkand	1 par	Vest/ Eikeland

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkeplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. Sett på bakgrunn av at strandsonen i vatnet er oversiktlig, og at det ikke ble registrert ungekull, så antas imidlertid hekkebestanden av de aktuelle artene å være svært lav. Basert på de aktuelle observasjoner, så antas det imidlertid at både brunnakke og krikkand hekker med enkelte par. Situasjonen er langt mer usikker når det gjelder stokkand. Bl.a ble det av denne arten ikke registrert hunnfugler ved noen av besøkende. Samlet antas hekkebestanden å være 1-2 par/hunner av brunnakke og krikkand, mens den hos stokkand anslås til 0-1 par/hunner.

Det ble ikke gjort registreringer av andre andefugler i området.

Riksefugler

Det ble ikke gjort konkrete registreringer av riksefugler i området. Imidlertid ble det ved ett besøk hørt lyder i området ved Råna som kunne ha vært vannrikse.

Vadefugler

Selv om det ble registrert flere par *vipe i/ved* verneområdet, så befinner hekkeområdene seg trolig på fulldyrket mark/ beiteområder utenfor selve verneområdet. Hovedfunksjonen for verneområdet er trolig som oppvekstområde for ungene.

Området har en bra bestand av *rødstilk*. Hele 6-9 par ble registrert på nord- og vestsiden av vatnet. Videre var det også hele 8-12 territorier av *enkeltbekkasin* i området, noe som er svært høyt sammenliknet med bl.a våtmarksområder på Jæren. Videre ble det påvist 5-7 territorier av *strandsnipe*, spredt rundt vatnet. Dette er en art som stort sett er fraværende fra verneområdene på Låg-Jæren.

Gjøk og ringdue

2-3 "territorier" av gjøk og 4-5 territorier av ringdue ble registrert. Begge disse artene er tilknyttet skogområder, og en relativt sterk forekomst av disse artene skyldes at skog utgjør en dominerende del av verneområdet.

Spurvefugler

Til forskjell fra andre våtmarksområder, så har Eptavatnet en rik og divers spurvefuglfauna. Dette skyldes at området, til forskjell fra andre våtmarksområder, har en rik og variert skog innenfor grensene. Dette gjelder spesielt i områdene på Bjedlandsøya, men også andre steder i nord og vestenden av vatnet.

Siden området har en såpass kraftig skogdekning, så vil tellingene være mindre representative for flere arter, jfr. også kap. 3.2.

Arter tilknyttet våtmark

Av spesielt våtmarkstilknyttede arter, så var det kun *sivsanger* (9-12 territorier) og *sivspurv* (18-25 territorier) som ble påvist. Begge disse artene ble i all hovedsak påvist i områdene mellom Bjedlandsøya og fastlandet. Forekomsten av begge artene var moderat, sammenliknet med vatn på Låg-Jæren. Bestanden må imidlertid sies å være relativt sterk dersom man sammenlikner med andre meso- og oligotrofe vatn i regionen.

Andre arter

Det er blant gruppen "andre arter" Eptavatnet skiller seg ut fra andre våtmarksområder. Den rike forekomsten av skog i området gjør at reservatet er attraktivt for en rekke arter som ikke er spesielt tilknyttet våtmark. Den helt dominerende arten i området er *løvsanger*, hvor hele 80-95 territorier ble registrert. Arten forekom jevnt utbredt rundt hele vatnet. Nærmest løvsangeren kom *bokfink*, hvor 24-30 territorier ble påvist. Også denne arten var utbredt i skog og kratt rundt hele vatnet. Videre var ulike trostearter rikt representert, spesielt på selve Bjedlandsøya. For øvrig ble en rekke arter påvist i lavere antall. Verdt å merke seg er at relativt få meiser ble registrert. Dette henger nok sammen med at registreringene startet noe sent på året for disse.

Videre ble det registrert et relativt høyt antall *buskskvett* (9-13 territorier), og bra med *gulsangere* (3-5 territorier).

7.1 *Spesielt viktige områder for hekkende fugl*

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 1 spesielt viktig område ift. hekkende fuglearter (våtmarksfugl) i Eptavatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	Brunnakke, stokkand, krikkand, enkeltbekkasin, sivsanger, sivspurv	Høy andel av totalbestand

7.2 *Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)*

I utkast til verneplan for våtmark fremheves at det er den midtre delen som er mest interessant med hensyn til hekkende våtmarksfugler, noe som stemmer bra overens med situasjonen i dag. I 1975 ble det antatt at minst 36 arter hekket ved vatnet, noe som omtrent tilsvarer situasjonen i 1999 (38 arter).

Utover dette synes det å ha skjedd en del endringer i Eptavatnet mtp. hekkende fugl i forhold til situasjonen i på 1970- og 1980- tallet. Antallsmessig skulle både stokkand og krikkand hekke i "ganske stort antall". Dette stemmer ikke med dagens situasjon, da begge artene var svært fåtallige hekkefugler. Videre hekket både toppand og kvinand "sannsynligvis", mens storspove hekket i de midtre delene av vatnet. Ingen av disse artene ble i det hele tatt observert under tellingene. Også fiskemåke og fossefall ble oppgitt som hekkende, men heller ikke disse artene ble gjenfunnet som hekkende i 1999. Eptavatnet ble ansett som spesielt viktig bl.a fordi det hekket minst ett par engelsk gulerle i området. Denne rasen ble imidlertid ikke observert i 1999.

Samlet sett tyder registreringene på at det har vært en klar reduksjon av områdets betydning som hekkeplass i perioden 1975-1999. Siden antall hekkende arter i området ser ut til å ha vært noenlunde konstant i perioden, så skyldes dette at det parallelt med nedgangen i våtmarkstilknyttede arter har vært en økning i forekomsten av spurvefugl tilknyttet skog. Dette har høyst sannsynlig sammenheng bl.a med at det har skjedd en stadig tilgroing i området, trolig spesielt på Bjedlandsøya.

7.3 *Samlet vurdering*

Generelt er Eptavatnet et moderat rikt våtmarksområde (som hekkebiotop for våtmarksfugl). Vatnet er ikke eutroft, og dermed mangler en rekke karakteristiske våtmarksarter. Spesielt må fremheves en relativt sterk hekkebestand av enkeltbekkasin i området. Videre forekom en bra bestand med sivspurv, samt også relativt bra med sivsanger (sammenliknet med de mer optimale biotopene på Låg-Jæren).

Forekomsten av gressender i området var overraskende svak. Ingen arter ble påvist sikkert hekkende i området, men både brunnakke, krikkand og stokkand hekker sannsynligvis.

Samlet sett har Eptavatnet en relativt **lav diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og disse har videre hovedsakelig en relativt **lav tetthet**. Områdets representativitet er i utgangspunktet **lav**. Sammenliknet med eutrofierte våtmarker på Jæren er imidlertid representativiteten høy, da området har langt lavere næringsgrad enn disse. Samlet sett vurderes Eptavatnet å være av **lav til moderat verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl.

Området er stort, og til dels vanskelig oversiktlig, samtidig som tettheten av våtmarksfugl er relativt lav. Slik sett er det lite interessant å følge opp hekkefuglfaunaen i området. Imidlertid er området det eneste oligo-/ mesotrofe vatn som ble taksert i 1999, og det kan av den grunn være interessant å følge utviklingen i hekkebestandene.

FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAV N I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

Forkortelse	Art
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
ACR	Krikkand <i>Anas crecca</i>
APE	Brunnakke <i>Anas penelope</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
GGA	Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
AHY	Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>
CCAN	Gjøk <i>Cuculus canorus</i>
CPA	Ringdue <i>Columba palumbus</i>
AAR	Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
PMOD	Jernspurv <i>Prunella modularis</i>
TTR	Gjerdesmett <i>Troglodytes troglodytes</i>
FHY	Svarthvit fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>
MST	Gråfluesnapper <i>Motacilla striata</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SAT	Munk <i>Sylvia atricapilla</i>
SBO	Hagesanger <i>Sylvia borin</i>
SCO	Tornsanger <i>Sylvia communis</i>
HIC	Gulsanger <i>Hippolais icterina</i>
RRE	Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>
TPI	Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>
TPH	Måltrost <i>Turdus philomelos</i>
TIL	Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>
TME	Svarttrost <i>Turdus merula</i>
OOE	Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>
ERU	Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>
SRU	Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>
PMO	Granmeis <i>Parus montanus</i>
PMA	Kjøttmeis <i>Parus major</i>
PPI	Skjære <i>Pica pica</i>
FCO	Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>
CCAB	Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>
CSP	Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>
ECI	Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

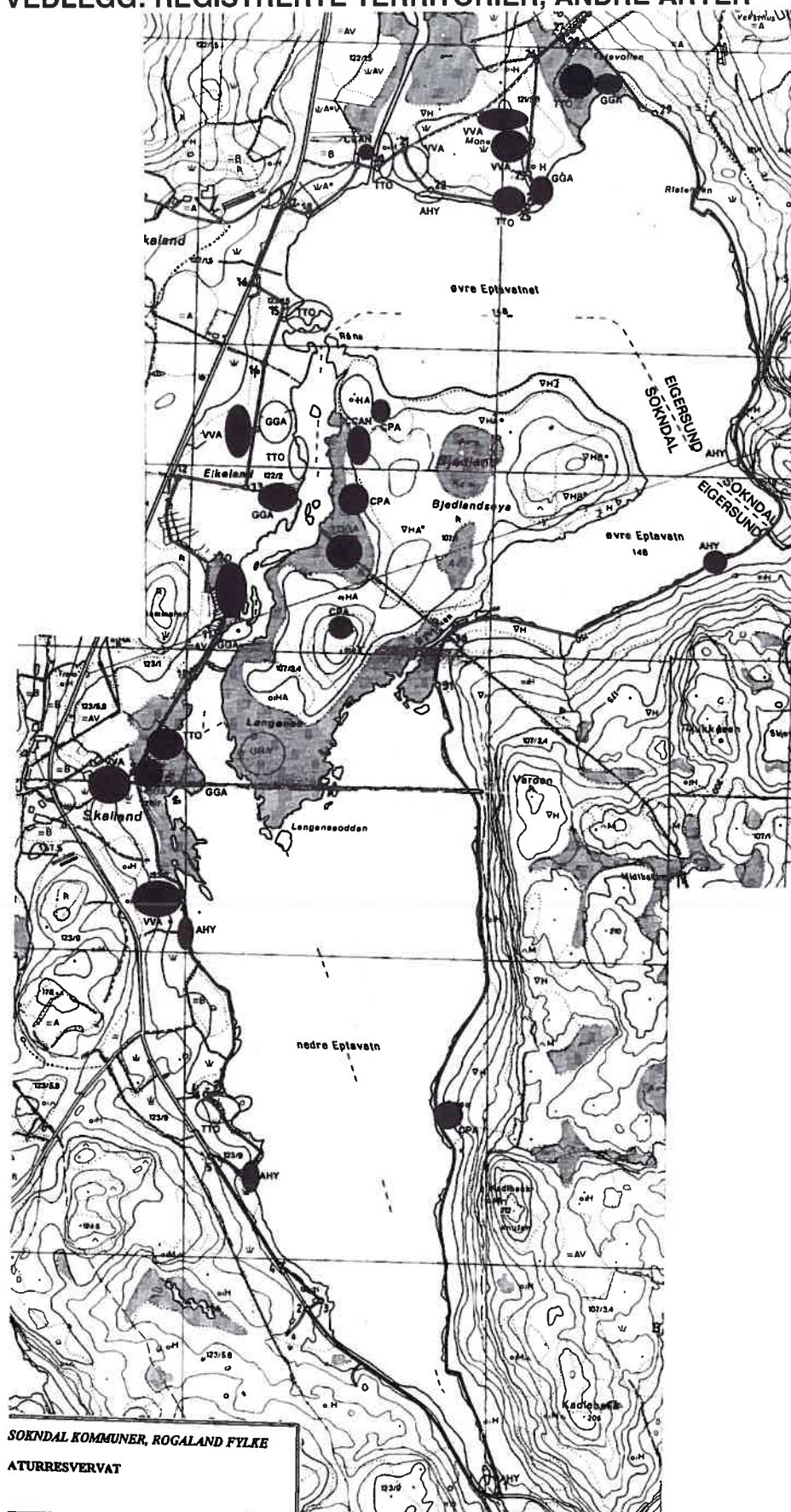
Topographic map of Sokndal Kommuner, Rogaland fylke, showing the Aturreservat area. The map includes contour lines, elevation points, and labels for various locations such as Skelend, Bjedlandsøya, and Eigersund. A legend at the bottom left identifies the area as Sokndal Kommuner, Rogaland fylke, and Aturreservat.

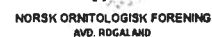
Topographic map of the Atnesreservat area in Rogaland Fylke, Norway. The map shows the coastline of the fjord, with islands and peninsulas labeled: Skaland, Elkelands, Bjedlandsøya, and Langenes. Water bodies are labeled: øvre Eptavatn, nedre Eptavatn, and Egersund. The map includes contour lines, elevation points, and a grid system. A legend at the bottom left identifies the area as 'SØNDAL KOMMUNER, ROGALAND FYLKE' and 'ATNESRESERVAT'.

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

SOKNDAL KOMMUNER, ROGALAND FYLKE
ATURRESERVAT

SOKNDAL KOMMUNER, ROGALAND FYLKE
ATURRESERVAT

SOKNDAL KOMMUNER, ROGALAND FYLKE
ATNRESERVAT

SOKNDAL KOMMUNER, ROGALAND FYLKE
ATURRESERVAT

8 Ergavatnet naturreservat

Ergavatnet utgjør den østlige delen av Orrevatnet naturreservat, og er et næringsrikt vatn med rik og frodig vannvegetasjon. Det er en kraftig og velutviklet kantvegetasjon langs store deler av bredden i vatnet. I vestenden av vatnet finnes en relativt stor takrørskog. Ergavatnet omkranses for en stor del av fulldyrket mark og gjødsla beiteområder, som hovedsakelig går omtrent ned til selve vannkanten. Det er således kun et marginalt landareal som omfattes av fredningen.

Som del av Orrevatnet naturreservat er formålet med fredningen "å ta vare på et internasjonalt og nasjonalt viktig våtmarksområde. Området er en særs viktig fuglelokalitet, og er viktig både som hekke-, hvile- og overvintringsplass for mange våtmarksfugler" (fra Forskrift om fredning av Orrevatnet som naturreservat, Klepp kommune, Rogaland).

Revirkarteringene i Ergavatnet ble utført på følgende datoer:

06.06
13.06
18.07

Tabell 6 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 6. Takseringsresultater, Ergavatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>				3-4
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>				3
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				2-4
Brunnakke <i>Anas penelope</i>				1-2
Skjeand <i>Anas clypeata</i>				1-2
Snadderand <i>Anas strepera</i>				1-2
Toppand <i>Aythya fuligula</i>				5-9
Sothøne <i>Fulica atra</i>				5-8
Sandlo <i>Charadrius hiaticula</i>		1	1	0-1
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>	4	9	12	5-10
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>		4	4	0-4
Storspove <i>Numenius arquata</i>	1	4	5	1-4
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	4	3	7	4-7
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>		3	3	1-3
Fiskemåke <i>Larus canus</i>		1	1	1
Linerle <i>Motacilla alba</i>	1	5	6	1-4
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	6	6	12	6-12
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	1		1	1
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>		1	1	1
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	14	21	35	25-40
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	3	14	17	10-20
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	1	4	5	3-6
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	1	1	2	1-2
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	1		1	1-3
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>		1	1	0-1
Kjøttmeis <i>Parus major</i>		1	1	0-1
Kråke <i>Corvus corone</i>	1		1	1
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>		1	1	0-1
Pilfink <i>Passer montanus</i>	2-3		2-3	2-3
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	10	6	16	12-18
Totalt 30 arter				

Dykkere

Fire par *toppdykker* ble registrert i området 06.06, spredt over hele vatnet. 13.06 ble det registrert 2 par, samt i tillegg en ansamling på 6 individer (ved Ternholmen). Ved besøk 18.07 ble det registrert voksne fugler med unger på til sammen 3 lokaliteter (jfr. vedlegg). Selv om to av kullene ble sett i samme område (ved Grasholmen), så er det sannsynlig at disse tilhørte to par. Kull med eventuelt 4 unger er meget uvanlig. Basert på registreringene anslås hekkebestanden samlet til å være 3-4 hekkende par.

Andefugler

Allerede 06.06 ble det registrert *knoppsvane* med unger ved Orretangen og Nedre Horpestad (hhv. 6 og 4 pulli). Videre ble ett par med 5 unger observert 13.06 (Vassmyra). I tillegg ble 4 individer observert sentralt på vatnet denne dato.

Ved besøk 18.07 ble det observert til sammen 3 par med unger (Vassmyra, Orretangen og Nedre Horpestad). Lokalisering og kullstørrelse (hhv. 5, 6 og 4)

tilsvarer de parene som ble registrert 06. og 13.06. Arten er lett å oppdage på sensommeren sammen med ungene, og hekkebestanden vurderes således å være 3 par.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. Av gressender, så ble *stokkand* ble registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Kjønn/alder
06.06	Nordvest	1 hunn + 8 pulli
	Sørvest	14 hanner
	Sørvest	1 par
13.06	Vest	16 hanner
	Vest- nordvest	3 hanner
	Vest- sørvest	1 hunn
18.07	Vest- nordvest	1 hunn med 6 pulli

Samlet tyder disse data på at arten faktisk er uvanlig som hekkefugl i/ved Ergavatnet. Selv om den kan være vanskelig å oppdage i hekketiden, så vurderes bestanden ikke å være større enn inntil 2-4 par. Trolig hekker også flere av disse utenfor selve reservatet, men bruker vatnet som et næringssøk-/ oppvekstområde for ungene. Større ansamlinger av hanner tyder på at området er i bruk som næringssøkområde for også voksne fugler i etterkant av hekkesesongen.

Det ble kun gjort noen svært få observasjoner av *krikkand* i området, og det er ikke vurdert som sannsynlig at denne arten hekker i vatnet.

Ved besøk 06.06 ble det kun registrert 1 par *brunnakke*. 13.06 ble det observert en flokk (13 hanner og 3 hunner), samt en hunn med 7 pullus i nordvest. Også 18.07 ble det registrert en hunn med pullus i dette området (trolig samme som 13.06). Hekkebestanden i området er således tydeligvis svært lav, og overstiger neppe 1-2 par/hunner.

Til tross for en generelt lav bestand av hekkende gressender ble det gjort flere funn av de mer sjeldne artene *skjeand* og *snadderand*. Disse ble registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Art/Kjønn/alder
06.06	Sørvest	Snadderand 1 hann + Skjeand 1 hann
	Nordøst	Skjeand – reir med 11 egg
	Nord	Skjeand 1 hann
13.06	Vest	Snadderand 1 hann
	Nordvest	Snadderand 2 hanner
	Nordvest	Skjeand 2 hunner
18.07	Sørvest	Snadderand hunn m/ 6 pull

Disse registreringene viser at både snadderand og skjeand hekket ved Ergavatnet i 1999. Bestanden av begge artene er lav, og anslås til 1-2 hekkende par/hunner.

Den vanligste andefuglen i Harvalandsvatnet er uten tvil *toppand*. Tildels ble arten påvist også i større flokker (vesentlig hanner). Dette henger nok sammen med at Orrevatnet generelt er et viktig sommeroppholdssted for toppand (myteplass). Flere

tusen individer kan være samlet på vannet i denne perioden. Til forskjell fra gressendene, så er denne arten knyttet til vann som hekkeplass. Arten eksponerer seg også mer tydelig enn gressendene gjennom hekkesesongen. Arten ble ved takseringene registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Kjønn/alder
06.06	Øst-nordøst	1 par, engstelig
	Sentralt	75 individer
	Nordvest	8 par
	Nord-nordvest	30 hanner
	Sentralt	8 par
13.06	Sentralt	Ca. 140 individer
	Nordøst	Reir med 9 egg
	Nordøst	19 individer
	Nordvest	38 hanner + 1 hunn
	Nordvest	13 individ
	Nordvest	2 par
	Nordvest	1 hann
	Nordvest	5 hunner
	Nordvest	4 par
	Nordvest	1 hunn lettet fra gresset
18.07	Sør	1 hunn + 8 pull
	Sør	1 hunn + 7 pull
	Nordvest	1 hunn + 4 pull
	Nordvest	1 hunn + 4 pull
	Nord	1 hunn + 16 pull

Det ble registrert 5 konkrete kull av arten ved besøk 18.07. Disse var lokalisert på hhv. sør- og nordvestsiden av vatnet. At dette er hovedutbredelsen ift. hekkeforekomst, stemmer også bra med registreringer 06. og 13.06. Arten hekker gjerne i og ved hettemåkekolonier. Situasjonen var i 1999 noe spesiell, da den store kolonien som vanligvis finnes sentralt i vatnet ikke lenger var tilstede. Dette kan ha påvirket antall hekkende par og utbredelsesmønsteret internt i vatnet. Arten eksponerer seg relativt godt på ettersommeren med ungekullene, og basert på de foreliggende data anslås hekkebestanden til 5-9 par/hunner.

Riksefugler

Det er kun *sothøne* som kan betegnes som vanlig i Ergavatnet. Arten ble ved takseringene registrert som følger:

Dato	Lokalitet	Kjønn/alder
13.06	Sørøst	1 par
	Sørvest	1 par med unger
	Vest	1 par
	Nord-nordøst	1 engstelig par
	Nordvest	1 par
18.07	Sør	1 ind. + 1 pullus
	Sør-sørøst	1 ind + 3 pull
	Vest	1 ind + 3 pull
	Vest	1 ind + 1 pull

Normalt eksponerer denne arten seg relativt godt i ungeperioden, men Ergavatnet har en velutviklet kantvegetasjon og det kan således være noe vanskelig å få oversikt

over bestandsstørrelsen. Dette er spesielt tydelig 06.06, da arten ikke ble registrert i det hele tatt. De viktigste hekkeområdene ser ut til å ligge i sør og vest, i områder der takrørskog er velutviklet. Samlet anslås hekkebestanden til 5-8 par.

Bortsett fra sothøne, så er riksefuglene meget vanskelige å takserer grunnet deres skjulte levevis. Registreringer på dagtid er heller ikke gunstig for flere av disse artene, da både vann- og myrrikse hovedsakelig er nattaktive. Det er bl.a svært sannsynlig at vannrikse hekker i området, men uten at konkrete tegn til dette ble funnet ifm takseringene.

Vadefugler

Både *vipe*, *tjeld* og *storspove* opptre som territoriehevdende i/ved verneområdet. Spesielt var *tjeld* relativt tallrik (5-10 territorier) i/ved området. Verneområdet har imidlertid en generell mangel på egnede leveområder for disse artene. Hekkeplassene ligger trolig hovedsakelig på fulldyrket mark/ beiteområder utenfor selve verneområdet, men området er trolig et viktig oppvekstområde for disse artene.

4-7 par *rødstilk* hekker innenfor/i tilknytning til verneområdet. Disse parene finnes spredt rundt vatnet. Også her gjelder at verneområdet primært trolig har funksjon som oppvekstområde, mens selve hekkeplassen kan befinne seg utenfor området. 1-3 territorier av *enkeltbekkasin* ble det påvist innenfor verneområdet. Alle disse var lokalisert til et mindre område i sørvestenden av vatnet.

Måkefugler (måker og terner)

Det ble registrert et par fiskemåke (reirfunn) i sørenden av vatnet.

Overraskende var at det ikke ble registrert hettemåker i området. Normalt hekker en større koloni på Grasholmen, men denne var ikke tilstede i 1999. Også flere andre steder på Jæren er hettemåkekoloniene forsvunnet de senere år.

Spurvefugler

Det er en forholdsvis rik spurvefuglfauna i og ved Ergavatnet, og bestanden av enkelte arter er svært god. Representativiteten ved tellingene anses som rimelig god, men sivspurv og rør-/sivsanger kan være noe underrepresentert grunnet vanskelig tilgang i sør.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området er *sivsanger*, hvor i størrelsesorden 25-40 revirer ble registrert. Bestanden av denne arten er spesielt sterk i sør, hvor takrørskog er velutviklet. I sør forekom også en svært god bestand av *rørsanger*. 10-20 territorier ble registrert, men bestanden ligger trolig i øvre del av dette intervallet. Arten kan være vanskelig å registrere på de senere telleperiodene, da sangaktiviteten avtar betydelig utover i sesongen. Også ett par *gresshoppesanger* ble hørt syngende i sør.

Det er en relativt sterk bestand av *sivspurv* i området (12-18 territorier). Også denne arten er vesentlig knyttet til takrørskog i sørenden av vatnet.

Andre arter

Ergavatnet har en forholdsvis beskjedne forekomst av arter som ikke er tilknyttet våtmark. Dette har nok sammenheng med at en relativt begrenset utstrekning av landarealene i verneområdet. Utover de våtmarkstilknyttede artene, så er heippiplerke og løvsanger dominerende, men begge arter forekommer i relativt lavt antall.

8.1 *Spesielt viktige områder for hekkende fugl*

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 3 spesielt viktige områder ift. hekkende fuglearter i Harvalandsvatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	Toppand, Sivsanger, Rørsanger, Sivspurv	Høy tetthet
2	Toppdykker, Toppand, Brunnakke, Skjeand, Sivsanger, Sivspurv	Diversitet, sjeldne arter (skjeand)
3	Toppdykker, knoppsvane, sothøne, sivsanger, rørsanger, sivspurv	Diversitet
4	Knoppsvane, Snadderand, Toppand, Sothøne, Enkeltbekkasin, Rødstilk, Fiskemåke, Gresshoppesanger, Sivsanger, Rørsanger, Sivspurv	Diversitet, høy tetthet, sjeldne arter (snadderand)

8.2 *Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)*

I verneplan for våtmark er det kun en stor hettemåkekoloni, samt hekkende toppdykkere, som er spesielt fremhevet for Ergavatnet. Videre fremheves at sivskogen i vest brukes av mange våtmarksfugler, og at denne er meget attraktiv for en del spurvefugler.

Sett på bakgrunn av at beskrivelsen av området i verneplan for våtmark er relativt fragmentarisk, så er det vanskelig å trekke direkte paralleller til situasjonen på 1970- og 1980- tallet. Imidlertid ser situasjonen i Ergavatnet mtp. hekkende fugl i hovedtrekk å være endret i perioden. En av de tydelige forskjellen er at den store hettemåkekolonien var forsvunnet i 1999. De senere år har liknende fenomener vært observert også ved andre hettemåkekolonier på Jæren (bl.a Øksnevadtjern, Vasshusvika mfl.). Hva som er årsakene til dette er foreløpig høyst usikkert.

8.3 *Samlet vurdering*

Generelt er Ergavatnet et våtmarksområde med rike kvaliteter, også som hekkebiotop for fugl. De fleste karakteristiske våtmarksarter for Jæren finnes i området, og spesielt må fremheves en relativt rik hekkebestand av toppdykker, toppand, sothøne, samt spesielt siv- og rørsanger.

I likhet med i flere andre vatn på Jæren, så var forekomsten av gressender svak. Kun stokkand og brunnakke ble påvist sikkert hekkende ved registreringene.

Diversiteten var imidlertid høy, da både skjeand og snadderand også ble påvist hekkende.

Et klart negativt trekk ved situasjonen i 1999 var at den store hettemåkekolonien som normalt hekker i området var forsvunnet.

Det var en meget rik bestand av siv- og rørsanger i området. Når det gjelder disse artene, så ser biotopen ut til å være mettet. Det vurderes som lite sannsynlig at bestandene av disse artene vil kunne øke noe særlig fremover, med mindre vegetasjonsbeltet brer seg ytterligere ut.

Samlet sett har Ergavatnet en **høy diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og også en **høy tetthet** av en rekke arter (spesielt siv- og rørsanger). Områdets representativitet er **meget god**, sammenliknet med andre eutrofierte våtmarker på Jæren. Samlet sett vurderes derfor Ergavatnet å være av **høy verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl. Området kan stedvis være vanskelig oversiktelig, men vurderes å egne seg godt som referanseområde for videre å følge utviklingen i hekkebestandene av ulike arter våtmarksfugl.

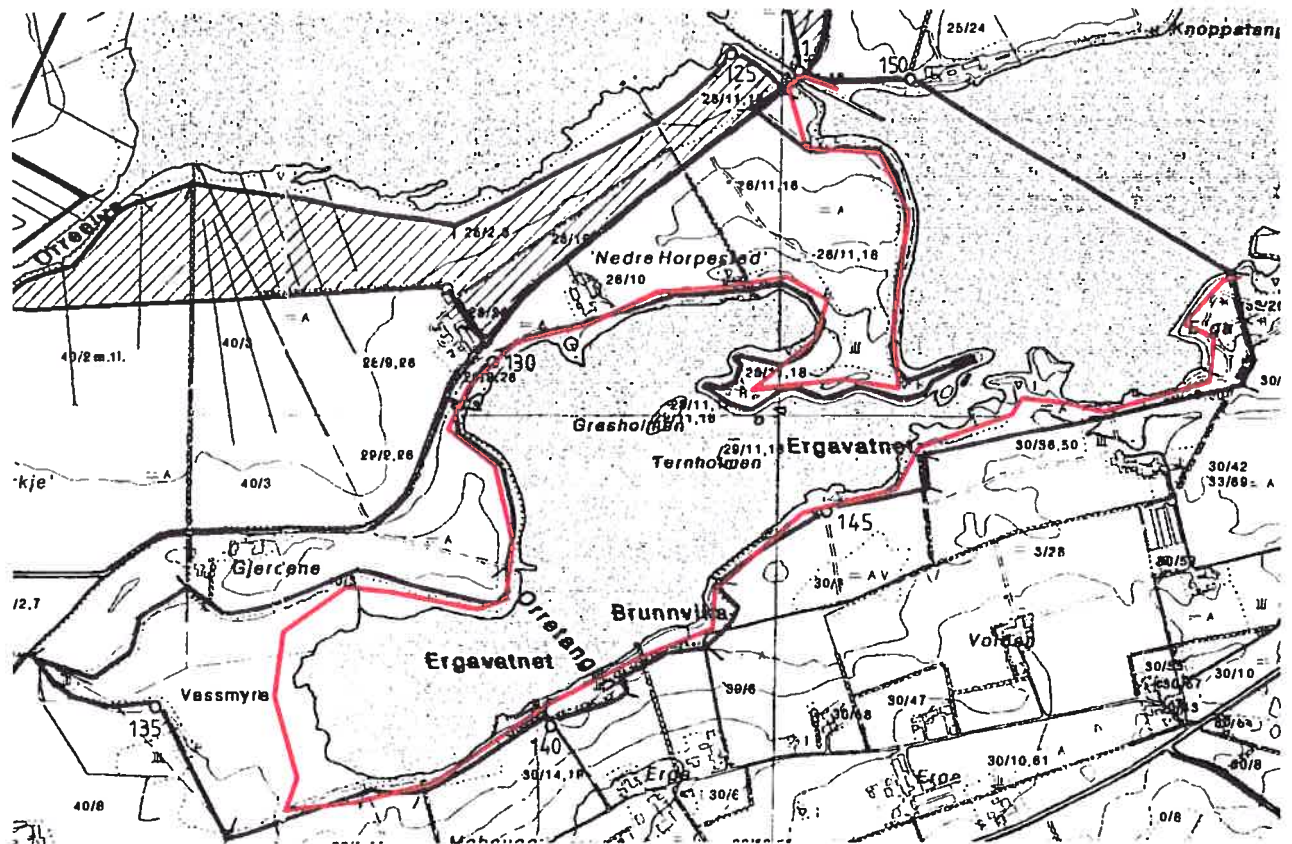
FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAVN I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

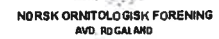
Forkortelse	Art
PCR	Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>
COL	Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
APL	Brunnakke <i>Anas penelope</i>
ACL	Skjeand <i>Anas clypeata</i>
AST	Snadderand <i>Anas strepera</i>
AFU	Toppand <i>Aythya fuligula</i>
FAT	Sothøne <i>Fulica atra</i>
CHI	Sandlo <i>Charadrius hiaticula</i>
HOS	Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
NAR	Storspove <i>Numerius arquata</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
GGA	Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
LCA	Fiskemåke <i>Larus canus</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
AAR	Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>
LNA	Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
ASCI	Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SCO	Tornsanger <i>Sylvia communis</i>
TPI	Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>
OOE	Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>
PMA	Kjøttmeis <i>Parus major</i>
CCO	Kråke <i>Corvus corone</i>
CCA	Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>
PMO	Pilfink <i>Passer montanus</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: TELLERUTE

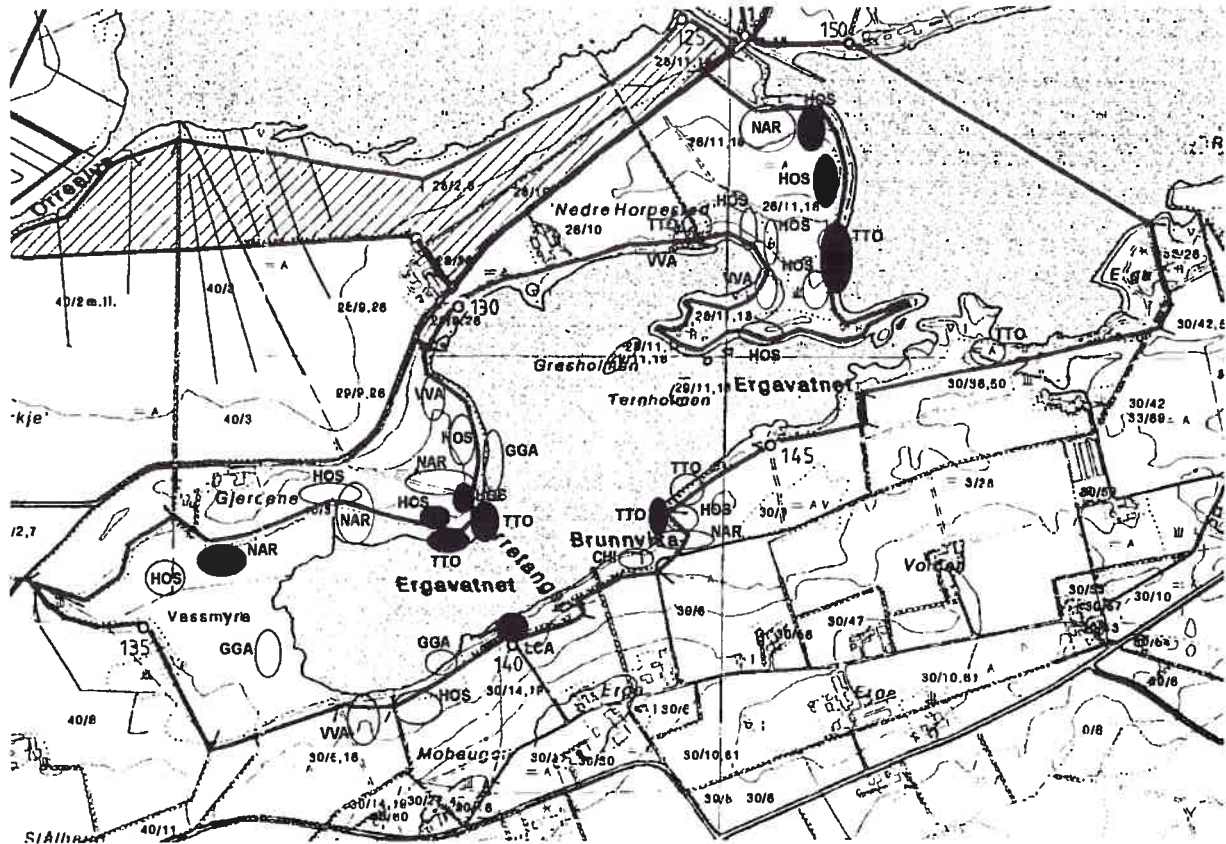

[illegible]

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. RØDALAND

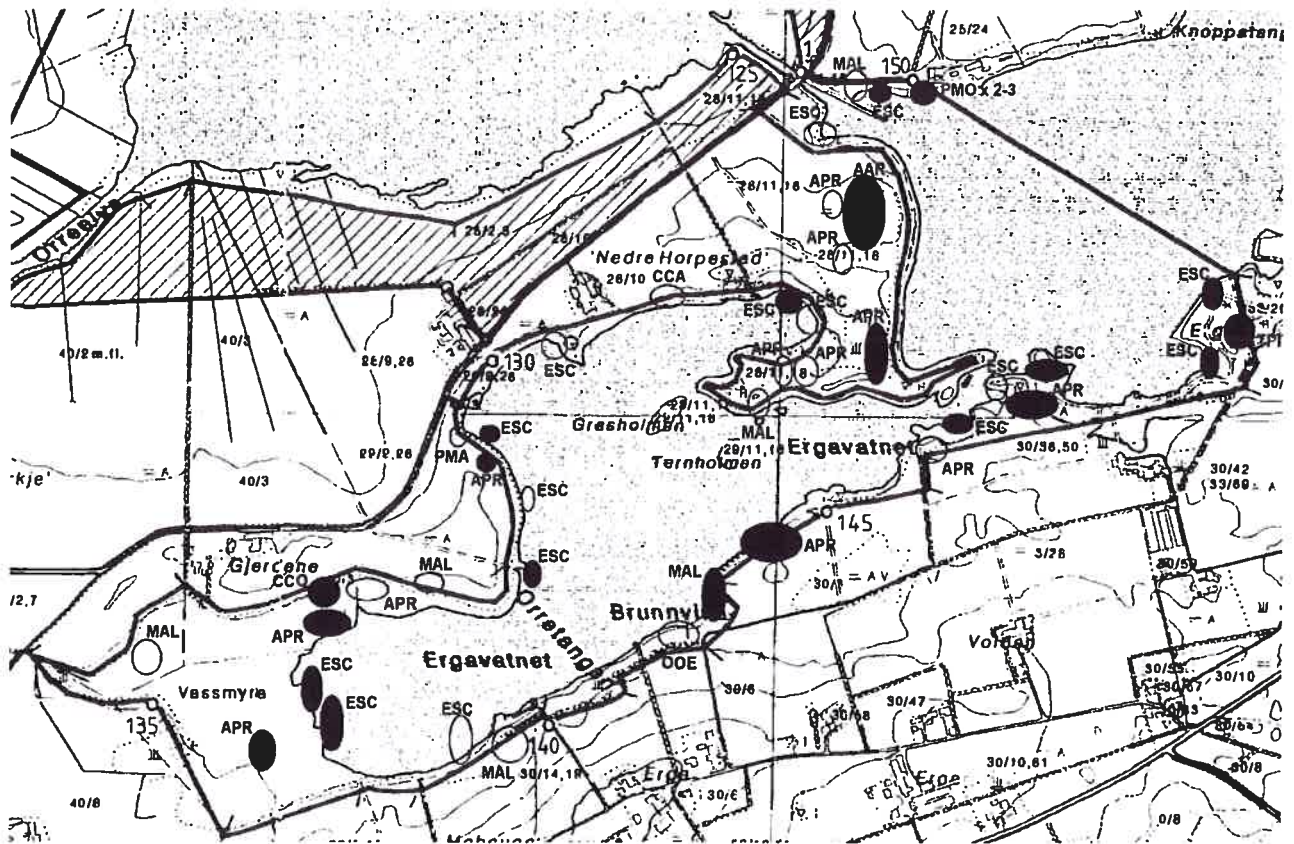
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SPURVEFUGL

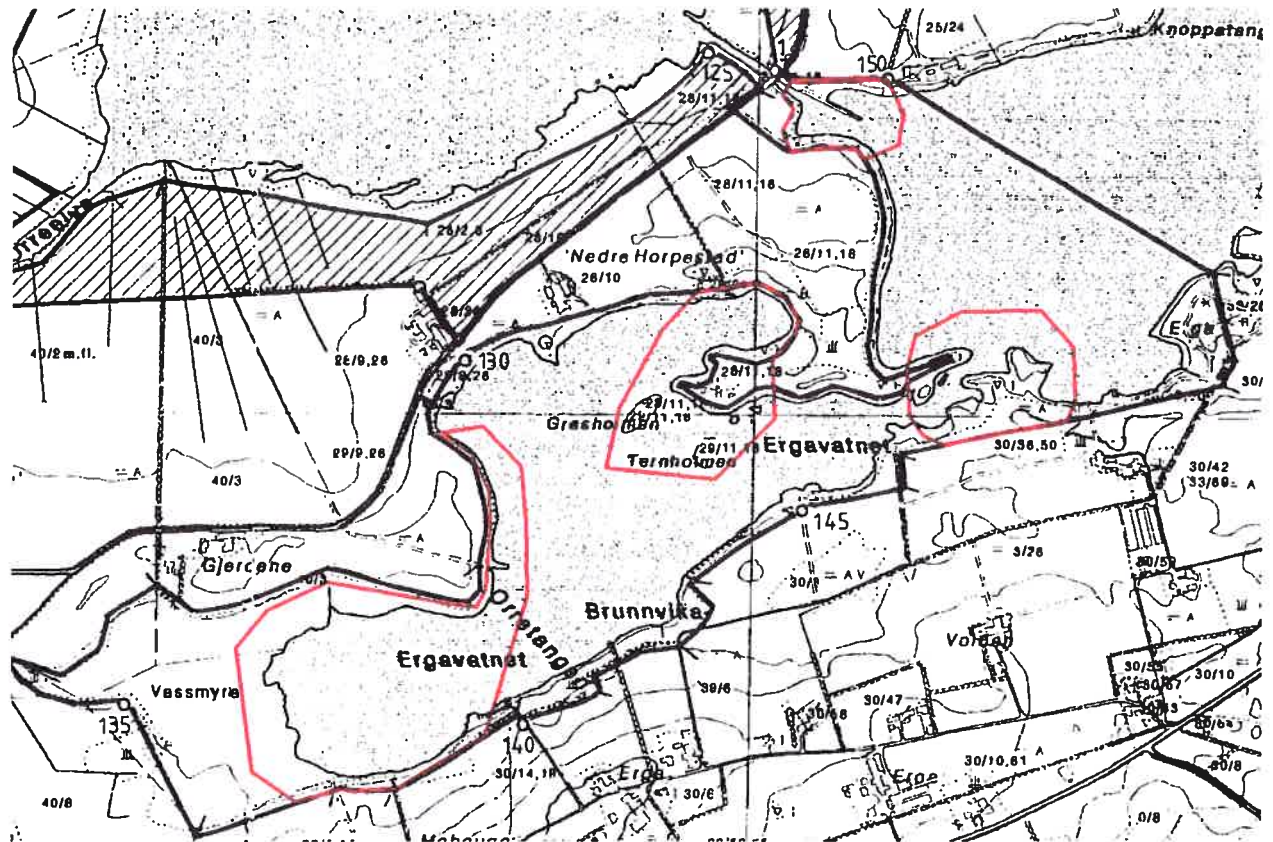

[illegible]

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: SPESIelt VIKTIGE OMRÅDER FOR FUGL

9 Landavatnet naturreservat

Reservatet består av Landavatnet og deler av Vatsvatnet som begge tilhører Vatsvassdraget. Vatsvatnet er en større grunn innsjø. Landavatnet er adskilt fra Vatsvatnet av en landtunge på 200-400 m, og er også en grunn innsjø. I Landavatnet ligger en holme som er tilplantet med granskog. Begge vatna er tidligere senket. Strandområdene omkring vatna varierer mellom åpen sandstrand, takrørsump (best utviklet i Landavatnet), myrlendte områder med krattskog, beitemark og mer steinsatt strand med svartorkratt.

Formålet med fredningen av vatnet "er å ta vare på et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området er en viktig hekke- og trekklokalitet for våtmarksfugl" (fra Forskrift om fredning av Landavatnet som naturreservat, Vindafjord kommune, Rogaland).

Tellingene ble i Landavatnet utført på følgende datoer:

20.05 kl. 06-08
04.06 kl. 19-21
29.06 kl. 20-22

Tabell 7 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 7: Takseringsresultater, Landavatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>				1
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				1-2
Krikkand <i>Anas crecca</i>				1-2
Brunnakke <i>Anas penelope</i>				0-1
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>	2	1	3	3-4
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	1	3	4	3-5
Storspove <i>Numenius arquata</i>	1	2	3	2-3
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>		2	2	1-3
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	1		1	1-2
Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>	3	3	6	5-7
Fiskemåke <i>Larus canus</i>	2		2	2-3
Ringdue <i>Columba palumbus</i>		1	1	1-2
Linerle <i>Motacilla alba</i>	3	3	6	4-7
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	1	6	7	5-8
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	2		2	2-4
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	3	9	12	10-15
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	5	14	19	17-23
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	1		1	1-2
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	2		2	2-4
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>		3	3	2-5
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>		1	1	1-3
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	1	6	7	5-9
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>	1	1	2	1-3
Kjøttmeis <i>Parus major</i>		2	2	1-4
Granmeis <i>Parus montanus</i>		1	1	1-2
Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>	1	1	2	1-4
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>		3	3	2-5
Kråke <i>Corvus corone</i>	1		1	1
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	Min 2		Min 2	3-4
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	3	3	6	5-8
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	2	5	7	6-10
Totalt 30 arter				

Andefugler

Ett par kanadagås ble registrert i Landavatnet fra første besøk 20. mai, og 4. juni ble de observert med 5 pulli. Fuglene holdt seg hele tiden i området rundt Landaholmen, og det er sannsynlig at hekkeplassen lå på selve holmen.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkeplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. Det ble observert 1 kull både av *krikkand* (SV i Landavatnet) og *stokkand* (N i Vatsvatnet). Samlet tyder dette på at gressender er relativt uvanlige hekkefugler i ved reservatet. Selv om de kan være vanskelig å oppdage i hekketiden, så vurderes ikke bestanden av disse artene å være større enn 1-2 par. Når det gjelder *brunnakke* ble det gjort spredte registreringer både av par og enkeltindivider, men ingen konkrete hekkefunn. Observasjonene kan dreie seg om ikke-hekkende fugler/par. Det kan imidlertid ikke utelukkes at arten hekker i området, og bestanden er derfor vurdert til 0-1 par.

Det ble registrert en rekke *toppende* ved alle besøk i vatnet. På det meste ble det registrert 14 hanner og 5 hunner 20. mai. Så sent som 27. juni ble det også registrert 13 individer i området. Til forskjell fra gressendene, eksponerer denne arten seg mer tydelig gjennom hekkesesongen. Manglende funn av hunner med unger indikerer derfor at arten ikke hekker i området. *Siland* ble registrert ved alle besøk i området. 20. mai ble 2 par sett i kurtise ved Landaholmen, mens hele 4 hanner og 1 hunn ble observert i området 4. juni. Arten er imidlertid lett å oppdage sammen med ungene, og det er derfor ikke sannsynlig at hekking skjedde i selve verneområdet. Trolig er reservatet næringssøklokalitet for fugler som hekker i nærheten.

Riksefugler

Sothøne ble registrert både 20. mai og 4. juni, men uten tegn som tydet på hekking.

Vadefugler

Både *vipe*, *tjeld* og *storspove* opptre som territoriehevdende innenfor verneområdet. Verneområdet har imidlertid en generell mangel på egnede leveområder for disse artene. Hekkeplassene for disse artene ligger trolig hovedsakelig på fulldyrket mark/beiteområder utenfor selve verneområdet, men verneområdet er trolig et viktig oppvekstområde for disse artene.

1-3 par *rødstilk* hekker innenfor/i tilknytning til verneområdet, spredt rundt Landavatnet. Også her gjelder at verneområdet primært trolig har funksjon som oppvekstområde, mens selve hekkeplassen kan befinne seg utenfor verneområdet. 1-2 territorier av *enkeltbekkasin* ble påvist innenfor verneområdet. Det ble registrert hele 5-7 territorier av *strandsnipe* i verneområdet. Dette er en art som nesten helt har forsvunnet fra de eutrofierte våtmarkene i Jærområdet. Arten forekom jevnt utbredt både rundt Landavatnet og på østsiden av Vatsvatnet.

Måkefugler (måker og terner)

Fiskemåke ble registrert hekkende på 2 lokaliteter (enkeltpar), hhv. på Landaholmen og på jordene mellom vatna.

Ringdue og spurvefugler

Det er en forholdsvis divers spurvefuglfauna i området, noe som hovedsakelig skyldes at skog er rikt representert i området mellom vatna. Når det gjelder arter direkte knyttet til våtmark, så er faunaen relativt fattig og består av arter typiske for oligo-/mesotrofe vatn.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området *sivsanger*. I størrelsesorden 10-15 revirer ble registrert, noe som er høyt i denne delen av fylket. Arten er knyttet til takrørskog, og forekommer spesielt i den nordre del av Vatsvatnet og de søndre deler av Landavatnet. Bestanden av *sivspurv* var relativt svak (6-10 territorier), sett ut i fra størrelsen på området og tilgangen på egnet habitat. Også denne arten er vesentlig knyttet til takrørskog i den nordre del av Vatsvatnet og de søndre deler av Landavatnet.

Andre arter

Blant de artene som ikke typisk er tilknyttet våtmarksområder, så er det arter tilknyttet skog (bl.a. løvsanger, bokfink, grønnfink og rødvingetrost) og kulturlandskap (heipiplerke, linerle og buskskvett) som dominerer bildet.

9.1 Spesielt viktige områder for hekkende fugl

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 3 spesielt viktige områder ift. hekkende fuglearter i Landavatnet (jfr. vedlegg). Landaholmen er ikke utpekt som spesielt viktig, selv om kanadagås hekker i området. Dette fordi forekomsten av denne innførte arten ikke anses ønskelig i et våtmarksreservat.

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	Stokkand, sivsanger, sivspurv	Høy andel av totalbestand
2	Krikkand, enkeltbekkasin, strandsnipe, sivsanger, sivspurv	Diversitet, høy andel av totalbestand

9.2 Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)

Det er usikkert i hvilken grad det har skjedd endringer i situasjonen i Landavatnet mtp. hekkende fugl sammenliknet med forholdene på 1970- og 1980- tallet. "Utkast til verneplan for våtmark" gir ikke enkeltopplysninger om forekomsten av hekkefugl, selv om det indikeres at vatna er "et av de viktigste områder for hekkende ender og vannfugl i denne del av Rogaland".

9.3 Samlet vurdering

Generelt er Landavatnet et moderat rikt våtmarksområde (som hekkebiotop for fugl). Vatnet er ikke eutroft, og dermed mangler flere karakteristiske våtmarksarter. Området har, sett i sammenheng med andre våtmarksområder i nordfylket, en relativt sterk hekkebestand av sivsanger. Forekomsten av gressender i området er overraskende svak, og kun stokkand og krikkand ble påvist sikkert hekkende (i lavt antall). Et interessant trekk er forekomsten av hekkende kanadagås. Denne arten er under etablering flere steder i regionen, trolig som følge av en utvidelse av hekkeområdet for bestanden i Sunnhordland.

Samlet sett har Landavatnet en relativt **lav diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og disse har videre hovedsakelig en relativt **lav tetthet**. Områdets representativitet er i utgangspunktet **moderat**. Kvalitetene henger imidlertid sammen med vatnas næringsstatus (oligo-/mesotrofe). Samlet sett vurderes Landavatnet å være av **moderat verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl. Området er, sammen med Eptavatnet, de eneste oligo-/ mesotrofe vatn som ble taksert, og således interessant ift. å følge utviklingen i hekkebestandene.

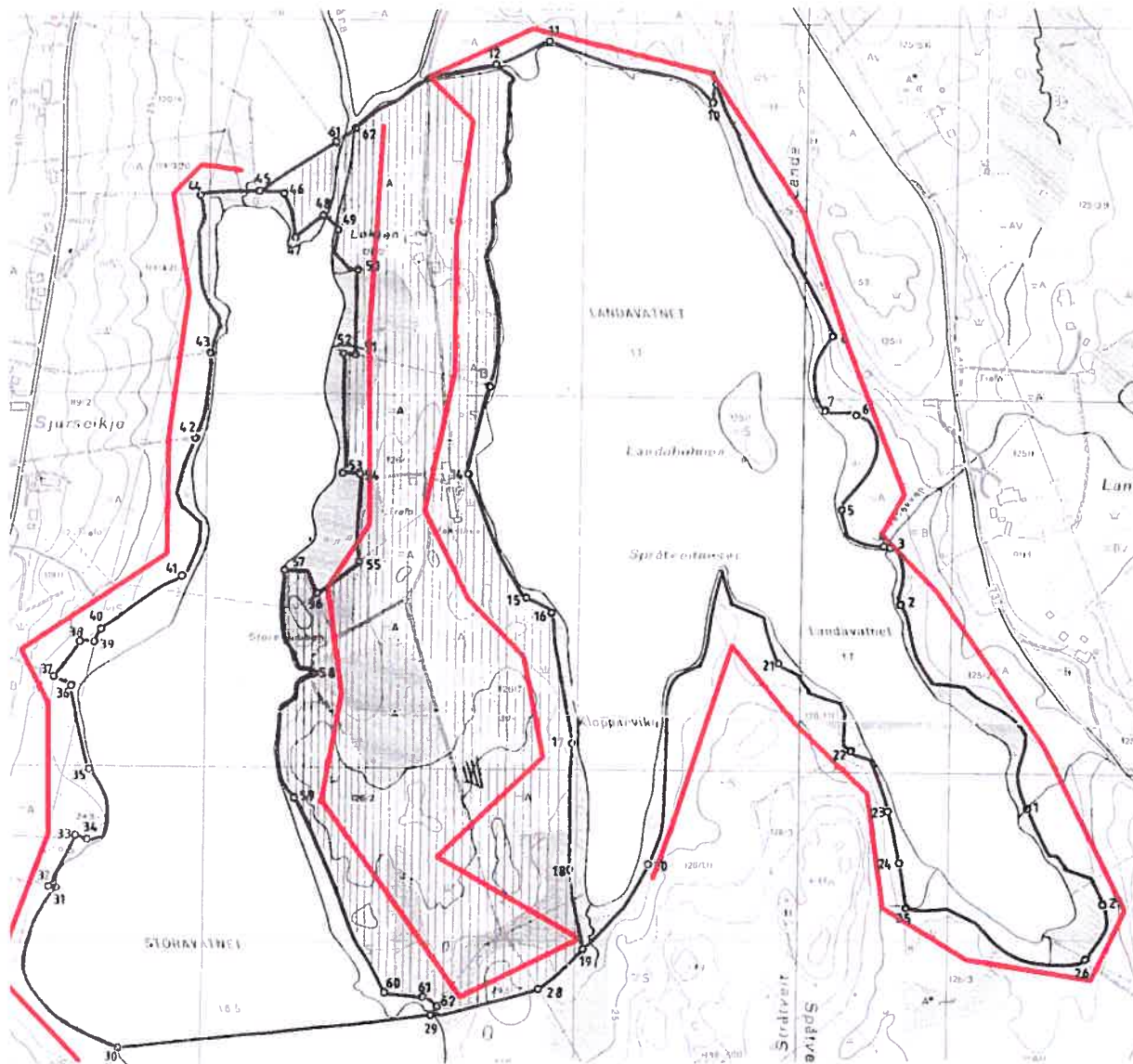
FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAV N I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

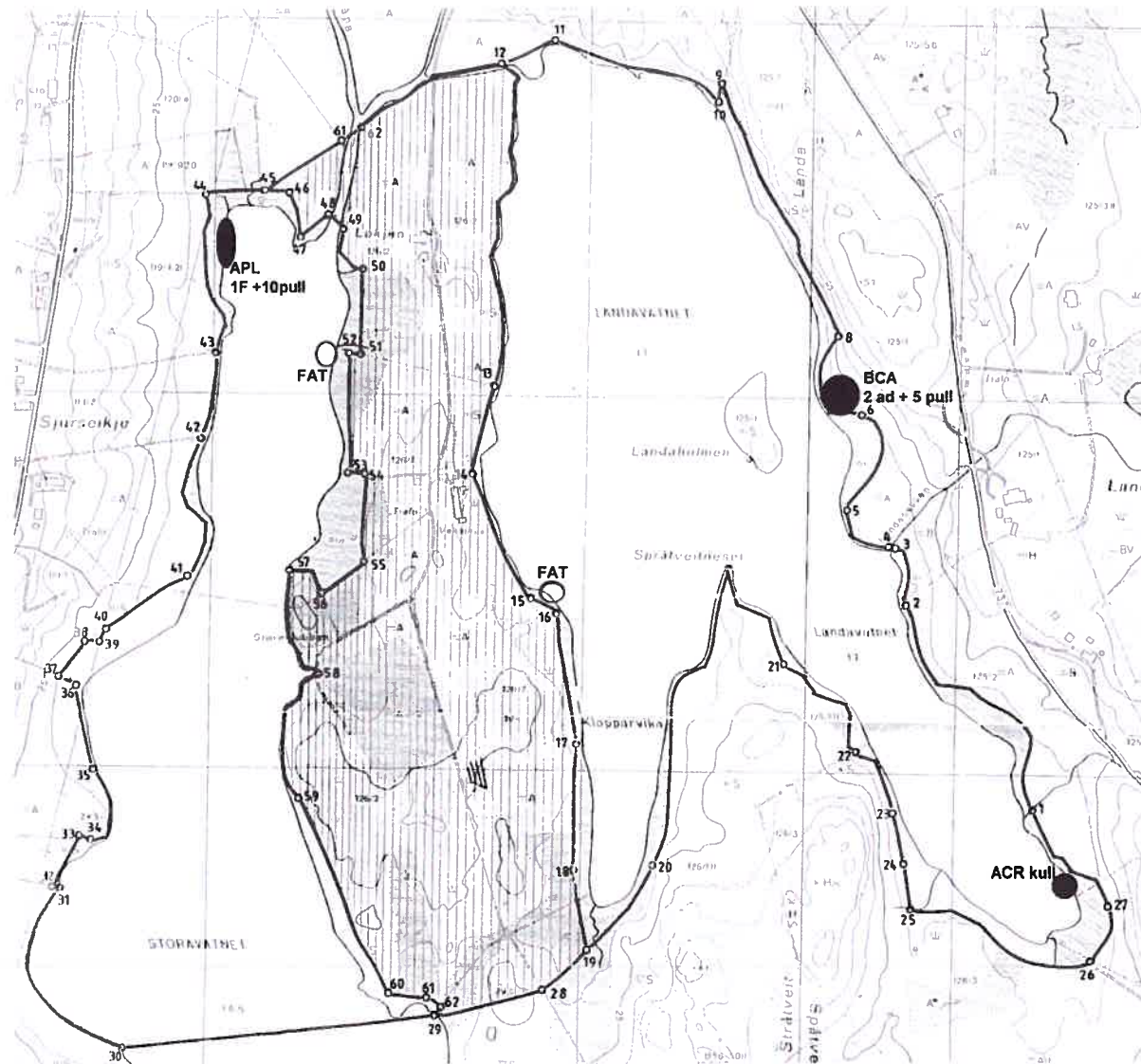
Forkortelse	Art
BCA	Kanadagås <i>Branta canadensis</i>
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
ACR	Krikkand <i>Anas crecca</i>
APE	Brunnakke <i>Anas penelope</i>
HOS	Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
NAR	Storspove <i>Numenius arquata</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
GGA	Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
AHY	Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>
LCA	Fiskemåke <i>Larus canus</i>
CPA	Ringdue <i>Columba palumbus</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
HRU	Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SCO	Tornsanger <i>Sylvia communis</i>
TPI	Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>
TIL	Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>
TME	Svarttrost <i>Turdus merula</i>
SRU	Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>
OOE	Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>
PMA	Kjøttmeis <i>Parus major</i>
PMO	Granmeis <i>Parus montanus</i>
CCO	Kråke <i>Corvus corone</i>
SVU	Stær <i>Sturnus vulgaris</i>
FCO	Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>
CCH	Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>
CCAB	Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: TELLERUTE

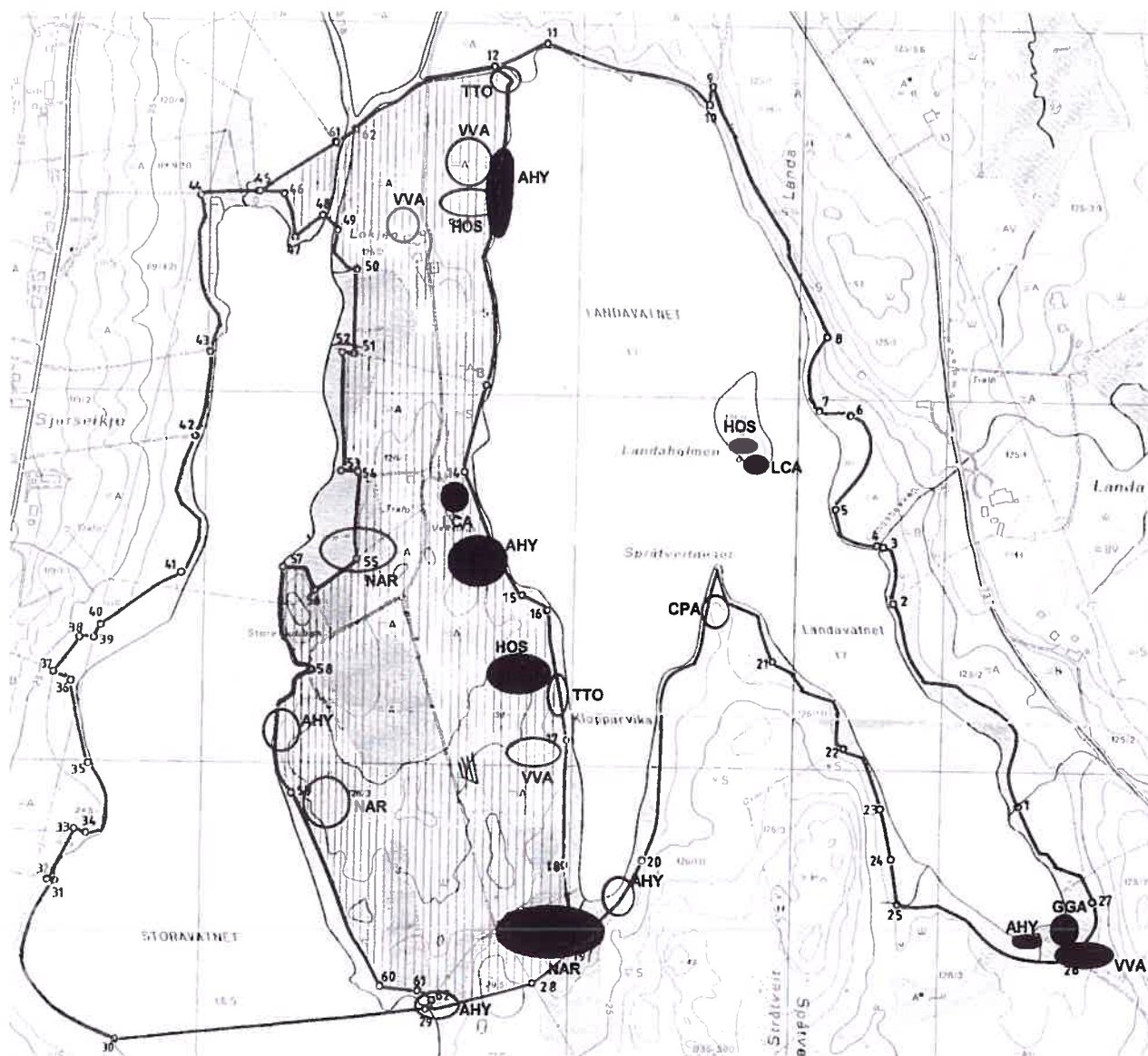

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

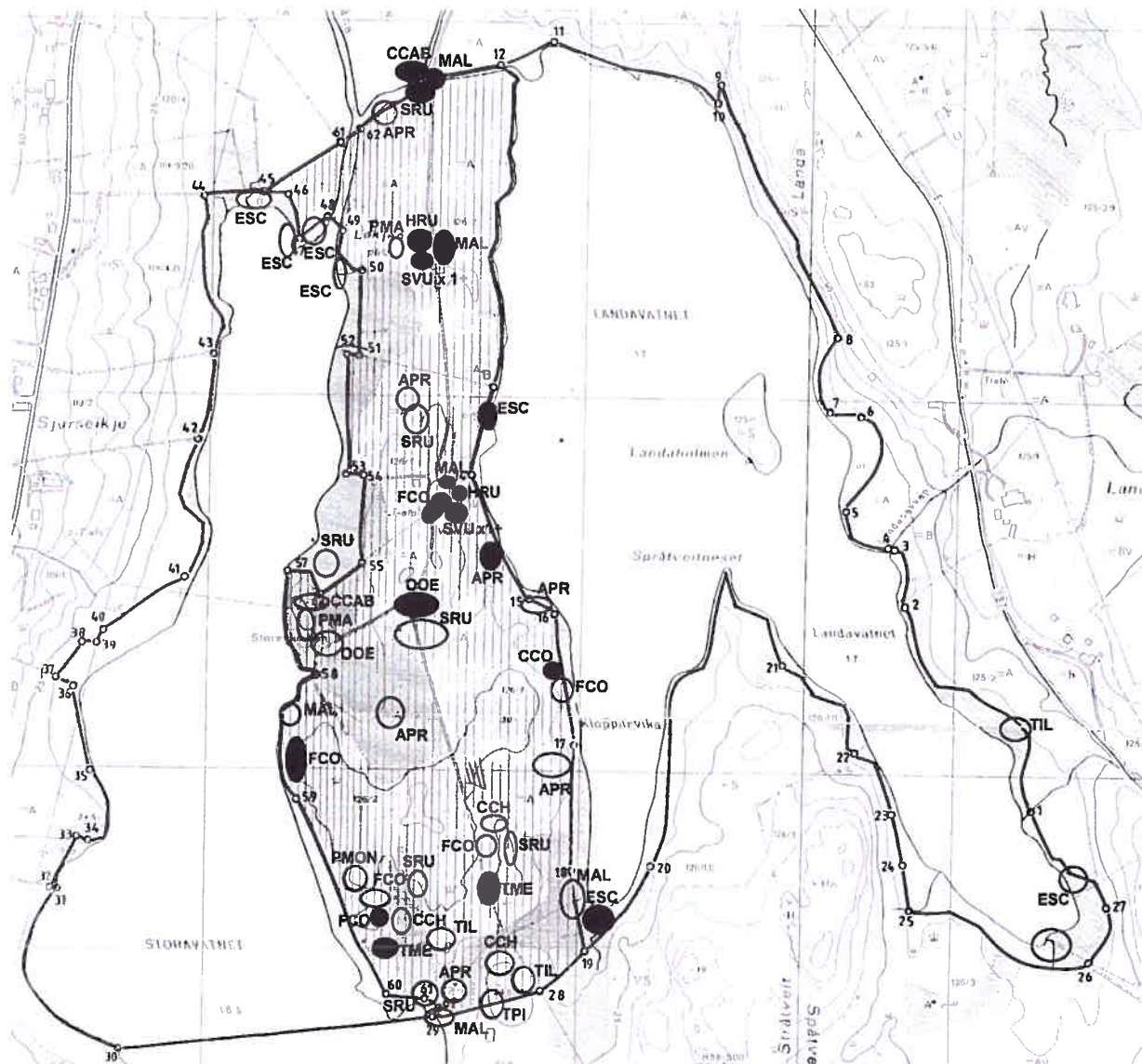
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

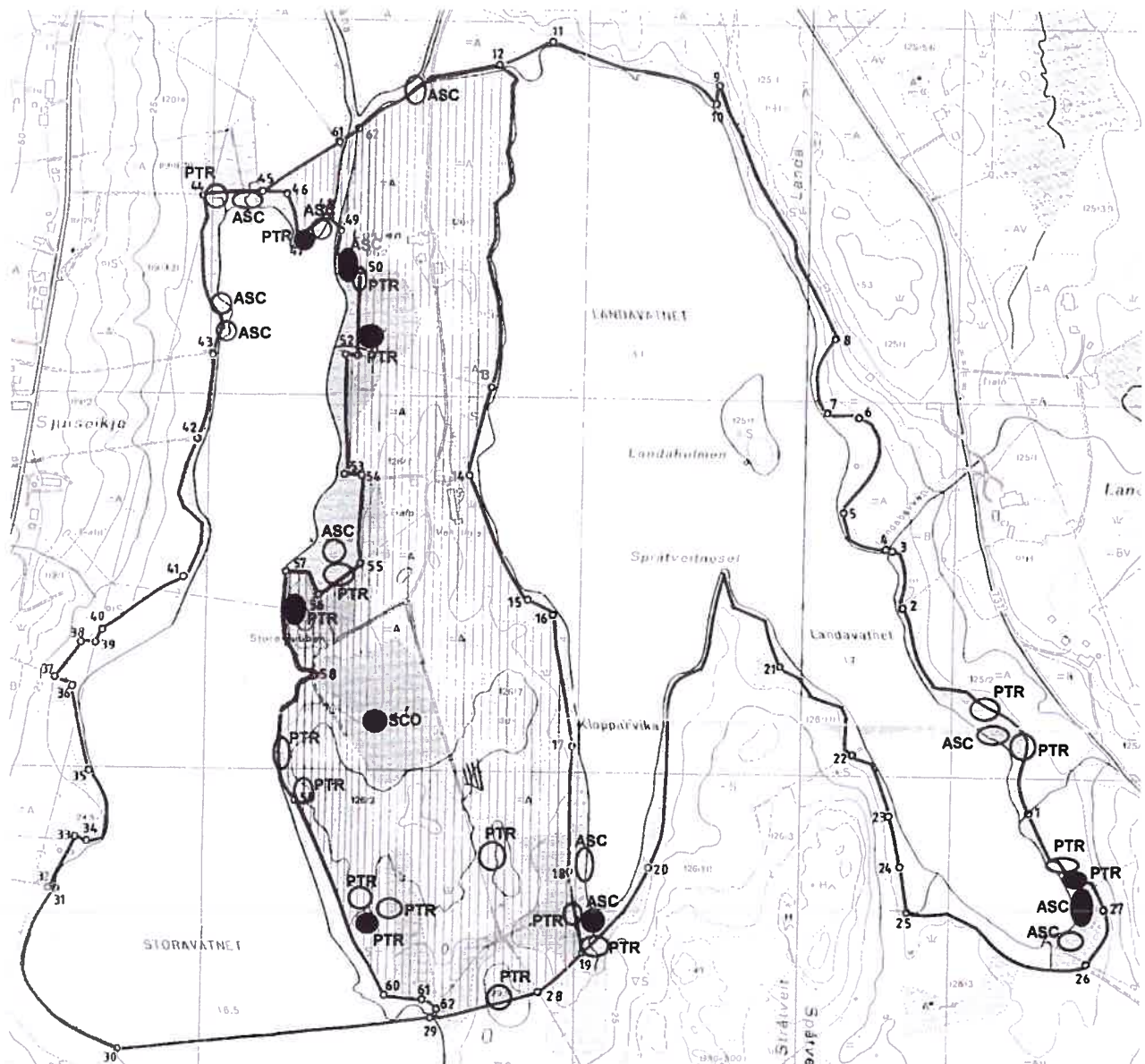
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SPURVEFUGL

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

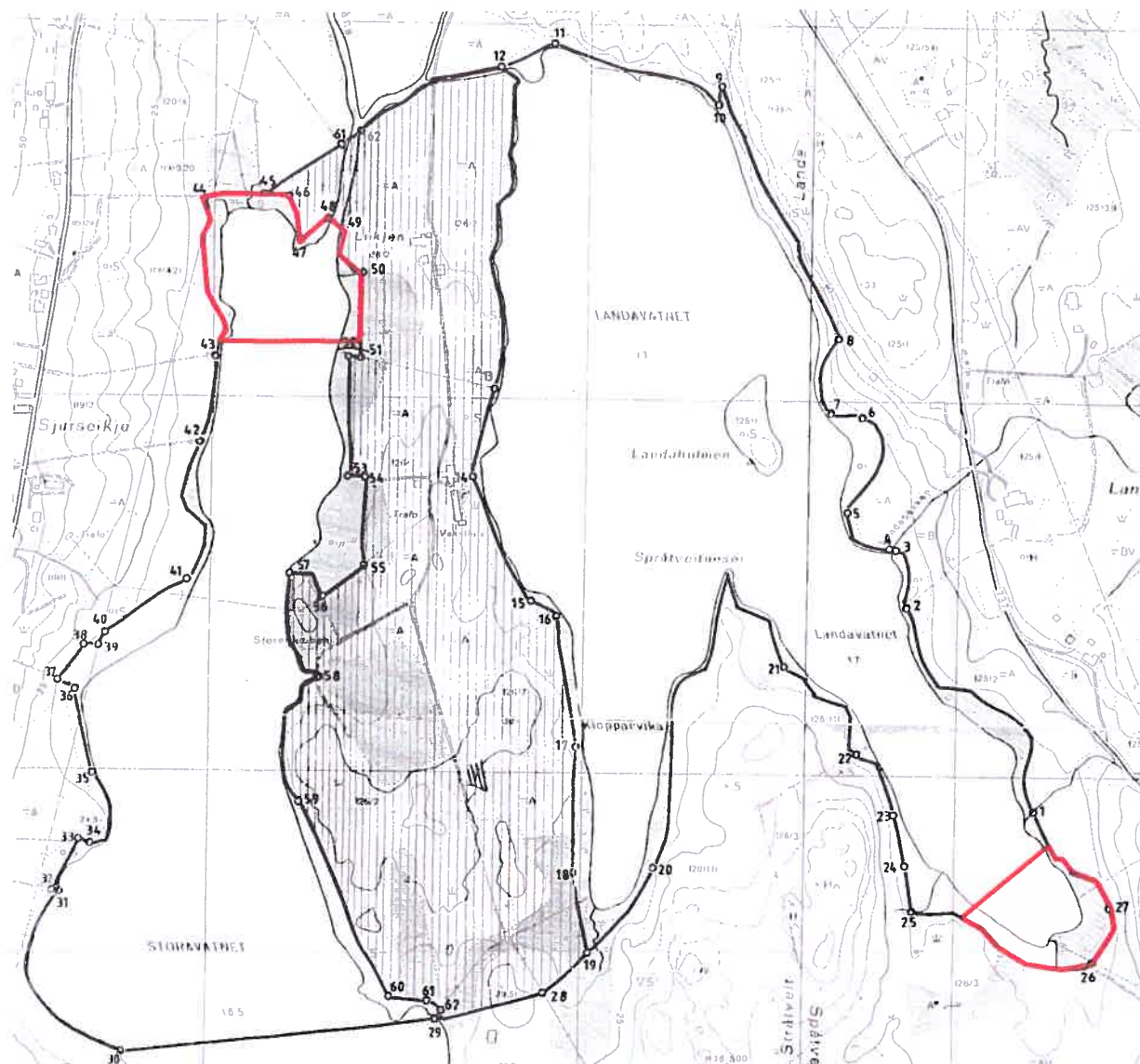
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SANGERE

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: SPESIELT VIKTIGE OMRÅDER FOR FUGL

10 Lonavatnet naturreservat

Lonavatnet er en utvidelse av Figgjoelva (lone) på kommunegrensen mellom Klepp og Sandnes. Det er en kraftig og velutviklet kantvegetasjon langs store deler av bredden av vatnet. Takrør og sjøsivaks er de dominerende plantene i reservatet, og vokser i brede belter (40-50 m) langs hele randsonen. Vatnet omkranses hovedsakelig av fulldyrka mark. I sørvest grenser noe storvokst barskog ned mot vatnet, mens det i sørøst finnes mindre rester av myr.

Formålet med fredningen er ”å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området er et viktig overvintringsområde for ender og sangsvaner, og en god hekkelokalitet for våtmarksfugler” (fra Forskrift om fredning av Lonavatnet som naturreservat, Klepp og Sandnes kommuner, Rogaland).

Revirkarteringene i Lonavatnet ble utført på følgende datoer:

19.05
06.06
04.07

Tabell 8 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 8: Takseringsresultater, Lonavatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>				0-1
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>				2
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				1-3
Brunnakke <i>Anas penelope</i>				0-1
Krikkand <i>Anas crecca</i>				0-1
Toppand <i>Aythya fuligula</i>				0-1
Sothøne <i>Fulica atra</i>				0-3
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>	1		1	1
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	3		3	3
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	1	1	2	1-2
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	2		2	2
Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>		1	1	0-1
Linerle <i>Motacilla alba</i>		1	1	0-1
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	3		3	3-4
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	1		1	1
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>	1		1	1
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	41	1	42	40-45
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	5		5	5-10
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	7		7	7-10
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	2		2	2-3
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	1		1	1-3
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	1	1	2	1-3
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	1		1	1
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	1	1	2	1-3
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	1		1	1-3
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	1		1	1
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	1		1	1-3
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	16		16	15-20
Totalt 28 arter				

Dykkere

En toppdykker ble registrert i området 19.05, men arten ble ikke observert ved senere besøk. Normalt er denne arten relativt lett å registrere på sensommeren, sammen med ungene. Dette skulle kunne tyde på at arten ikke hekket i vatnet i 1999. Basert på registreringer fra tidligere år, så er det imidlertid kjent at arten opptrer i som hekkefugl i Lonavatnet (ved samme lokalitet som observasjon 19.05, pers. obs.). Det kan således være at arten ved registreringene har opptrådd skjult i vegetasjonen, eller at et eventuelt hekkeforsøk ble avbrutt. På basis av eksisterende data anslås hekkebestanden til å være 0-1 par.

Andefugler

Allerede 19.05 ble det registrert knoppsvane med hele 7 pullus i den østlige delen av vatnet. I tillegg ble det observert en hann i de vestlige delene av vatnet. Også ved de senere besøk ble kullet i øst registrert (ukjent antall unger da disse gjemte seg i vegetasjonen). I vestenden ble det observert et par uten unger både 06.06 og 04.07. Det er sannsynlig at dette paret hadde gjort hekkeforsøk i området. Sannsynligvis var imidlertid dette mislykket i 1999. Hekkebestanden i området anslås å være 2 par.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkeplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. Den eneste arten som med sikkerhet hekker i området er *stokkand*. To relativt store unger ble observert i sørvest 06.06. Utover dette ble voksne fugler, spesielt hanner, registrert med enkeltindivider ved alle besøk. Samlet tyder disse data på at arten er uvanlig som hekkefugl i/ved Lonavatnet. Selv om vatnet er vanskelig oversiktlig, så vurderes bestanden ikke å være større enn inntil 1-3 par.

Enkeltindivider (hanner) av både *krikkand* og *brunnakke* ble registrert ved alle besøk. Dette kan tyde på at artene hekker i området, men sikre hekkeindikasjoner ble ikke gjort. Hekkebestanden i området anslås således til å være 0-1 par/hunner av hver art. Det ble også observert enkeltindivider av *toppand* ved besøk 19.05 og 06.06. Begge kjønn ble observert. Selv om dette kan tyde på at arten hekker i området, så ble det ikke gjort sikre hekkefunn. Hekkebestanden i området anslås således til å være 0-1 par/hunner. Felles for disse 3 artene er at den tette vegetasjonen i vatnet gir gode skjulesteder for eventuelle hunner med unger. Det er således meget vanskelig å gi hekkeestimer med noen grad av presisjon.

Riksefugler

Kun *sothøne* ble registrert ved takseringene. Ved besøk både 19.05 og 06.06 ble flere individer registrert i adskilte deler av vatnet. Imidlertid ble det ikke gjort funn ved besøk i juli. Det ble heller ikke gjort funn av individer med unger. Således ble det ikke registrert sikre hekkefunn i vatnet. Normalt eksponerer arten seg relativt godt i ungeperioden, men som for andefuglene så kan den velutviklede kantvegetasjonen i vatnet medføre vanskeligheter ift. registrering på ettersommeren. Basert på de registreringer som foreligger, så anslås hekkebestanden til 0-3 par.

Bortsett fra sothøne, så er riksefuglene meget vanskelige å takserer grunnet deres skjulte levevis. Registreringer på dagtid er heller ikke gunstig for flere av disse artene, da både vann- og myrrikse hovedsakelig er nattaktive. Det er sannsynlig at vannrikse kan hekke i området, men uten at konkrete tegn til dette ble funnet ifm takseringene.

Vadefugler

Både *vipe* og *tjeld* opptrer som territoriehevdende innenfor verneområdet. Verneområdet i seg selv har imidlertid en mangel på egnede leveområder for disse artene, og selve hekkeplassene ligger trolig på fulldyrket mark/ beiteområder utenfor selve verneområdet. Hovedfunksjonen for verneområdet er trolig som oppvekstområde for ungene.

1-2 par *rødstilk* hekker innenfor/i tilknytning til verneområdet. Også her gjelder at verneområdet primært trolig har funksjon som oppvekstområde, mens selve hekkeplassen kan befinne seg utenfor verneområdet. 2 territorier *enkeltbekkasin* ble påvist innenfor verneområdet.

1 mulig territorium for *strandsnipe* ble påvist i reservatets østre del (i Figgjoelva). Dette kunne ga vært et rastende individ, men sangflukt kombinert med biotopens egnethet for arten har medført at det ble registrert et mulig territorium i området.

Spurvefugler

Det er en forholdsvis rik spurvefuglfauna i og ved Lonavatnet, og bestanden av enkelte arter er svært god. Grunnet det kraftige vegetasjonsbeltet, som er vanskelig tilgjengelig, anses det videre sannsynlig at flere arter kan være underrepresentert i materialet.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området er uten tvil *sivsanger*, hvor i størrelsesorden 40-45 revirer ble registrert. Denne arten har en meget sterk og tett bestand rundt hele vatnet. Det var også en relativt rik forekomst av *rørsanger*, hvor hele 5-10 territorier ble registrert. Syngende *gresshoppesanger* ble videre registrert i de østlige delene av vatnet. Det er også en relativt sterk bestand av *sivspurv* i området (15-20 territorier).

Andre arter

Blant de artene som ikke typisk er tilknyttet våtmarksområder, så er *heipiplerke* og *løvsanger* som dominerer forekomsten. Dette har nok sammenheng med at det er relativt spredt forekomst av trær/skog innenfor selve verneområdet, samt at arealene utenfor verneområdet er dominert av beite eller fulldyrket mark.

10.1 Spesielt viktige områder for hekkende fugl

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 2 spesielt viktige områder ift. hekkende fuglearter i Lonavatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	Sivsanger, Rørsanger, Toppdykker, Sothøne, Sivspurv	Tett bestand kjerrsangere. Mulig hekking av toppdykker
2	Sivsanger, Rørsanger, Knoppsvane, Sothøne, Sivspurv	Tett bestand kjerrsangere og sivspurv. Hekking av knoppsvane. Mulig hekking av sothøne

10.2 Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)

Situasjonen i Lonavatnet mtp. hekkende fugl synes å være forholdsvis uendret i forhold til situasjonen i på 1970- og 1980- tallet. Vatnet ble fremhevet som en viktig hekkeplass for ender, knoppsvane (3 par) og kjerrsangere (sivsanger, rørsanger og myrsanger). Dette viser at det har vært sparsomt med både kvalitative og kvantitative data ved det aktuelle tidspunkt. Når det gjelder områdets betydning som hekkeplass for ender, så er nok denne noe overdrevet sett på bakgrunn av takseringsresultatene. Videre så ser det ut som om hekkebestanden av knoppsvane er redusert med ett par.

Området har uten tvil en betydning som hekkeplass for kjerrsangere, der både siv- og rørsanger forekommer i høye antall. Myrsanger er ikke, og har ikke vært, en regulær hekkefugl på Jæren, slik at registreringer av denne ifm verneplan for våtmark trolig

skyldes feiltolking av omstendigheten rundt syngende individer. Videre er det i Lonavatnet grunn til fremheve en relativt god bestand av sivspurv. Dette ble ikke poengtert ifm verneplan for våtmark, men det er ikke grunn til å tro at det har vært en vesentlig bestandsøkning for denne arten i perioden.

10.3 *Samlet vurdering*

Generelt er Lonavatnet et moderat rikt våtmarksområde (som hekkebiotop for fugl). De fleste karakteristiske våtmarksarter for Jæren finnes i området, og spesielt må bestander av artene toppdykker, knoppsvane og sothøne, samt siv- og rørsanger, fremheves som interessante. Videre forekom også gresshoppesanger som sannsynlig hekkefugl i området.

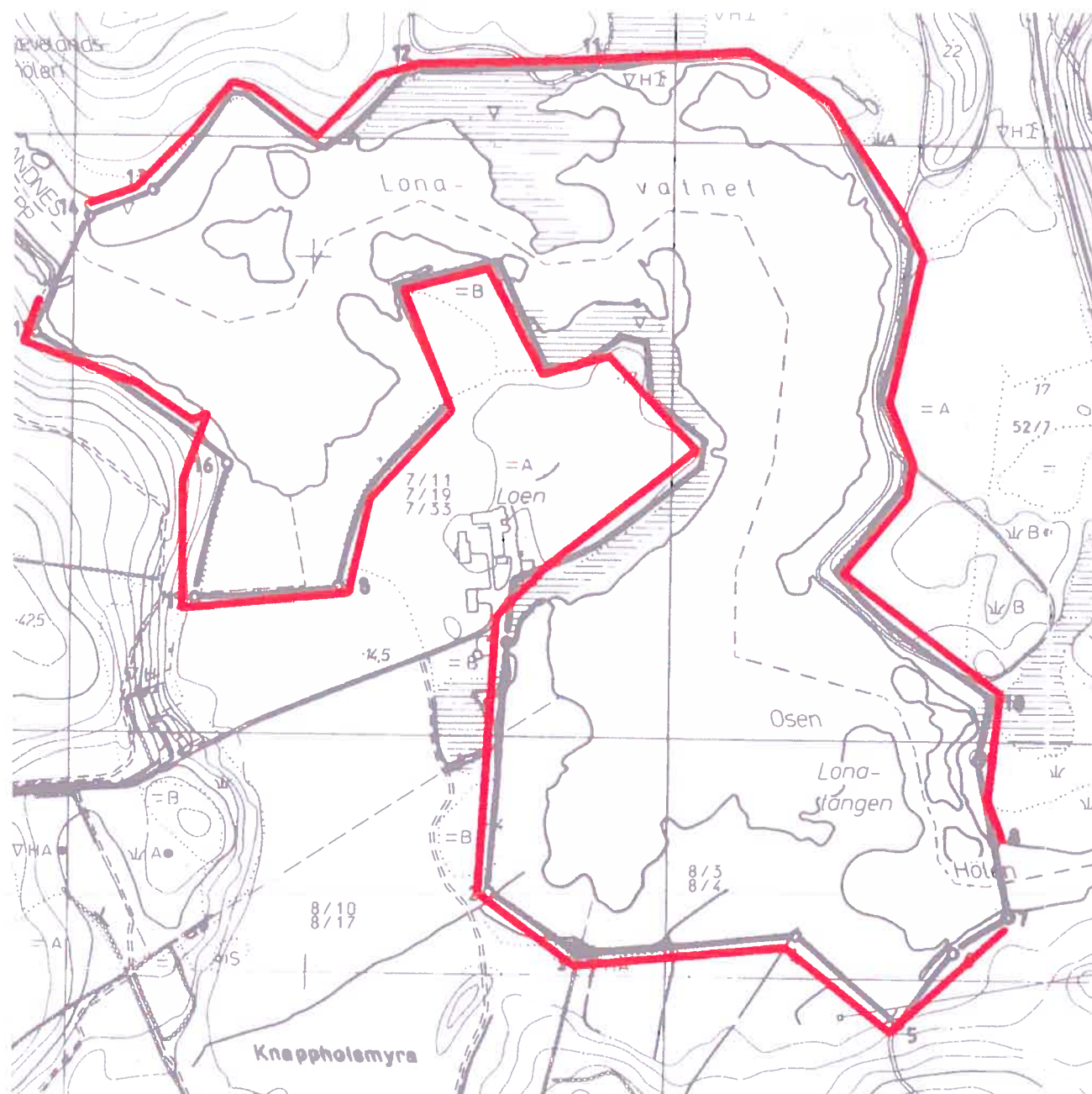
Forekomsten av gressender i området er vak, og kun stokkand ble påvist sikkert hekkende ved registreringene. Muligens hekker imidlertid enkeltpar av både krikkand og brunnakke. Noe overraskende manglet registreringer av artene skjeand, knekkand og snadderand. Dette er arter som ut fra biotopmessige forhold burde kunne forekomme som hekkefugler i området. Videre mangler måkefugl (hettemåke) som hekkende.

Samlet sett har Lonavatnet en relativt **lav diversitet** med tanke på våtmarksfugl, men en relativt **høy tetthet** av enkelte arter (spesielt siv- og rørsanger). Områdets representativitet er **moderat**, sammenliknet med andre eutrofierte våtmarker på Jæren. Samlet sett vurderes Lonavatnet å være av **moderat verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl. Området er samtidig vanskelig oversiktlig og egner seg således mindre godt som referanseområde for videre å følge utviklingen i hekkebestandene.

FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAVN I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

Forkortelse	Art
PCR	Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>
COL	Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
FAT	Sothøne <i>Fulica atra</i>
HOS	Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
GGA	Enkeltebekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
AHY	Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
AAR	Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>
LNA	Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
ASCI	Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SAT	Munk <i>Sylvia atricapilla</i>
TPI	Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>
TIL	Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>
TME	Svarttrost <i>Turdus merula</i>
ERU	Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>
SRU	Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>
FCO	Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

VEDLEGG: TELLERUTE

Topographic map of the Lona-väner area. Handwritten annotations include:

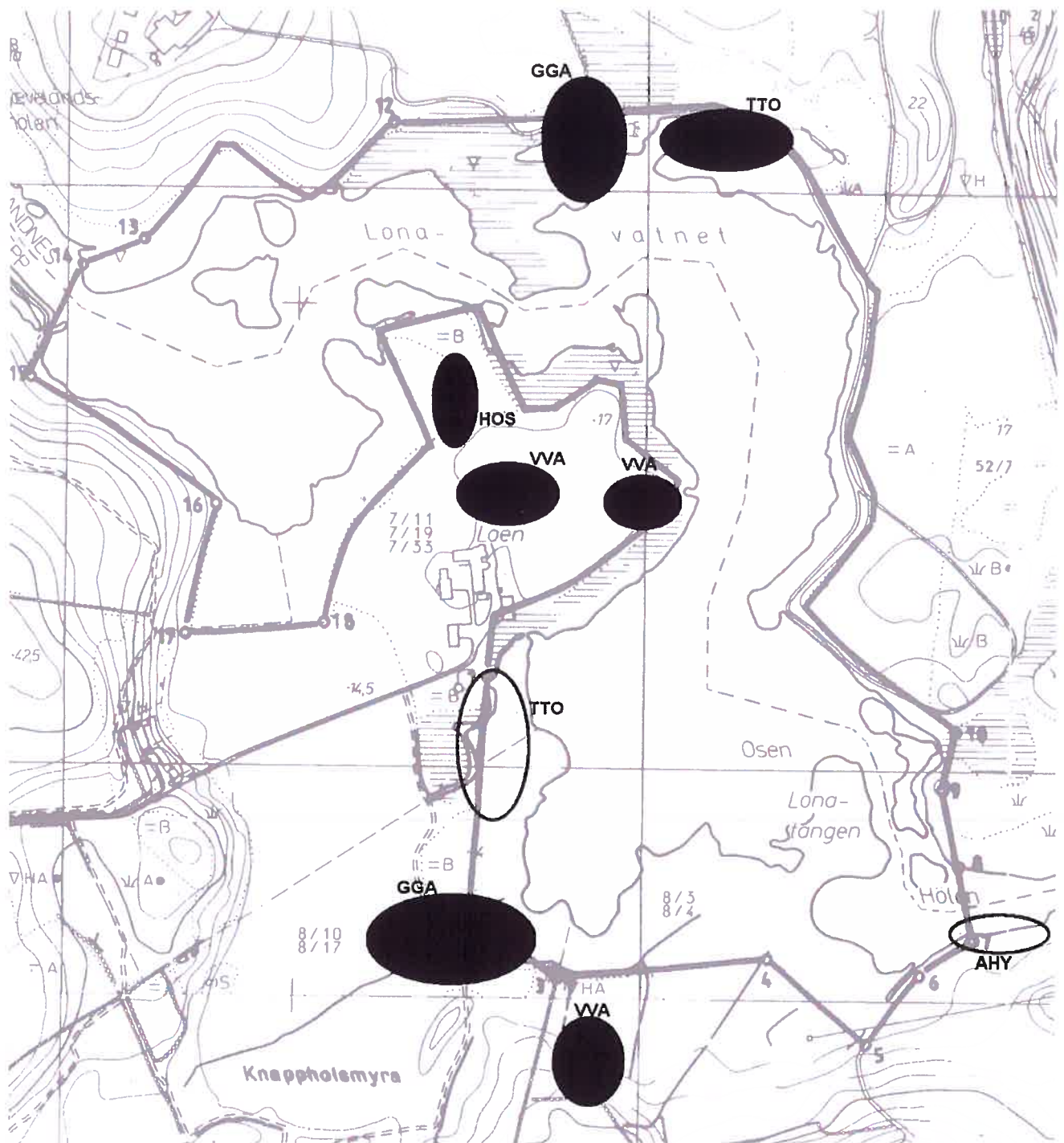
- FAT** (circled) near the top left.
- PCR** (circled) below the first FAT.
- COL** (circled) below PCR.
- APL 2 pull** (solid black oval) to the left of COL.
- COL par + 7 pull** (solid black oval) in the center-right.
- FAT** (circled) to the right of the large black oval.
- FAT** (circled) below the large black oval.

Map features include contour lines, roads, and geographical labels such as 'Lona-väner', 'Knappholmyra', 'Lona-stängen', and 'Holen'. Grid lines and various numbers (e.g., 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22) are also present.

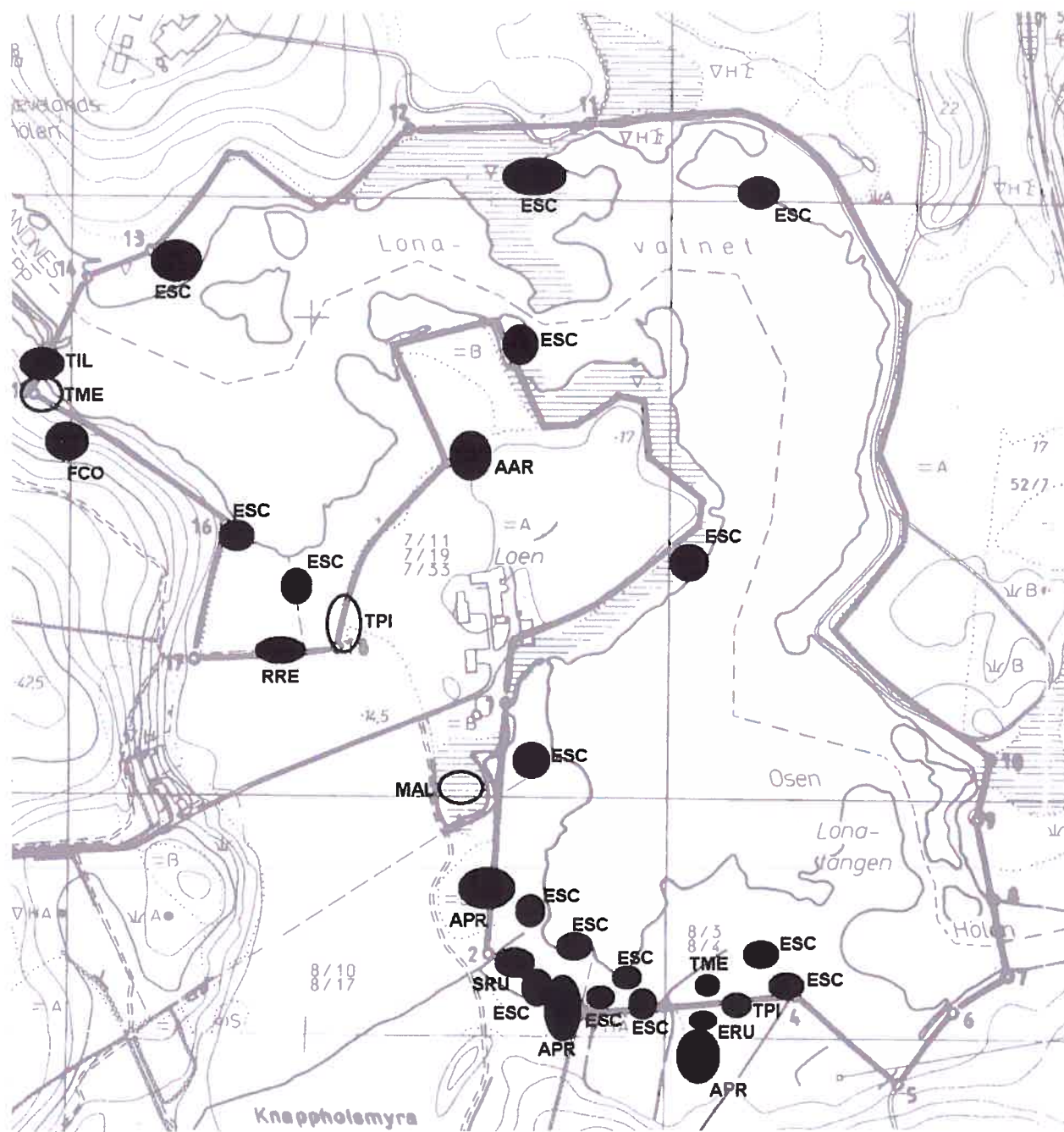

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. RØDALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

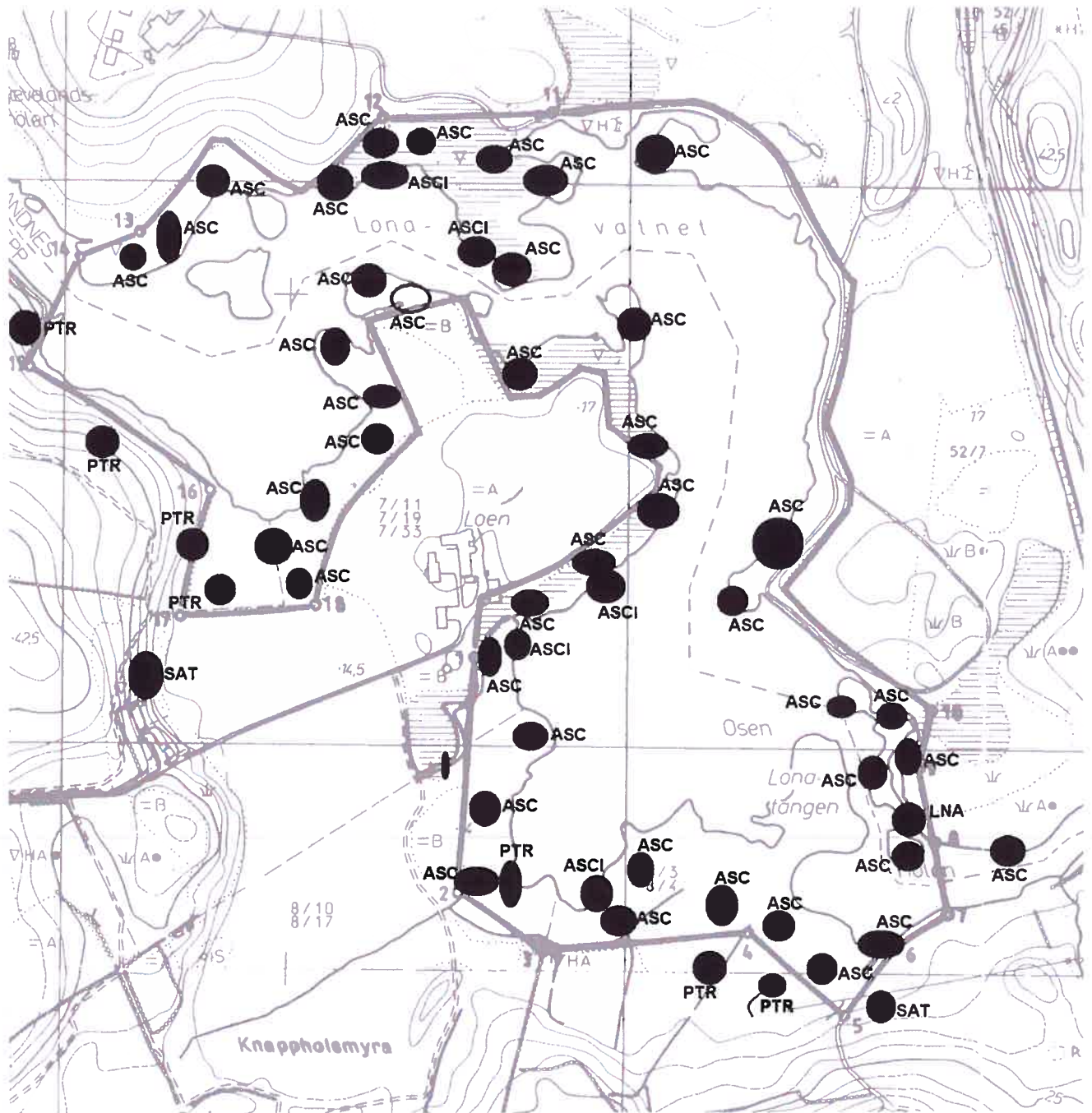
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SPURVEFUGL

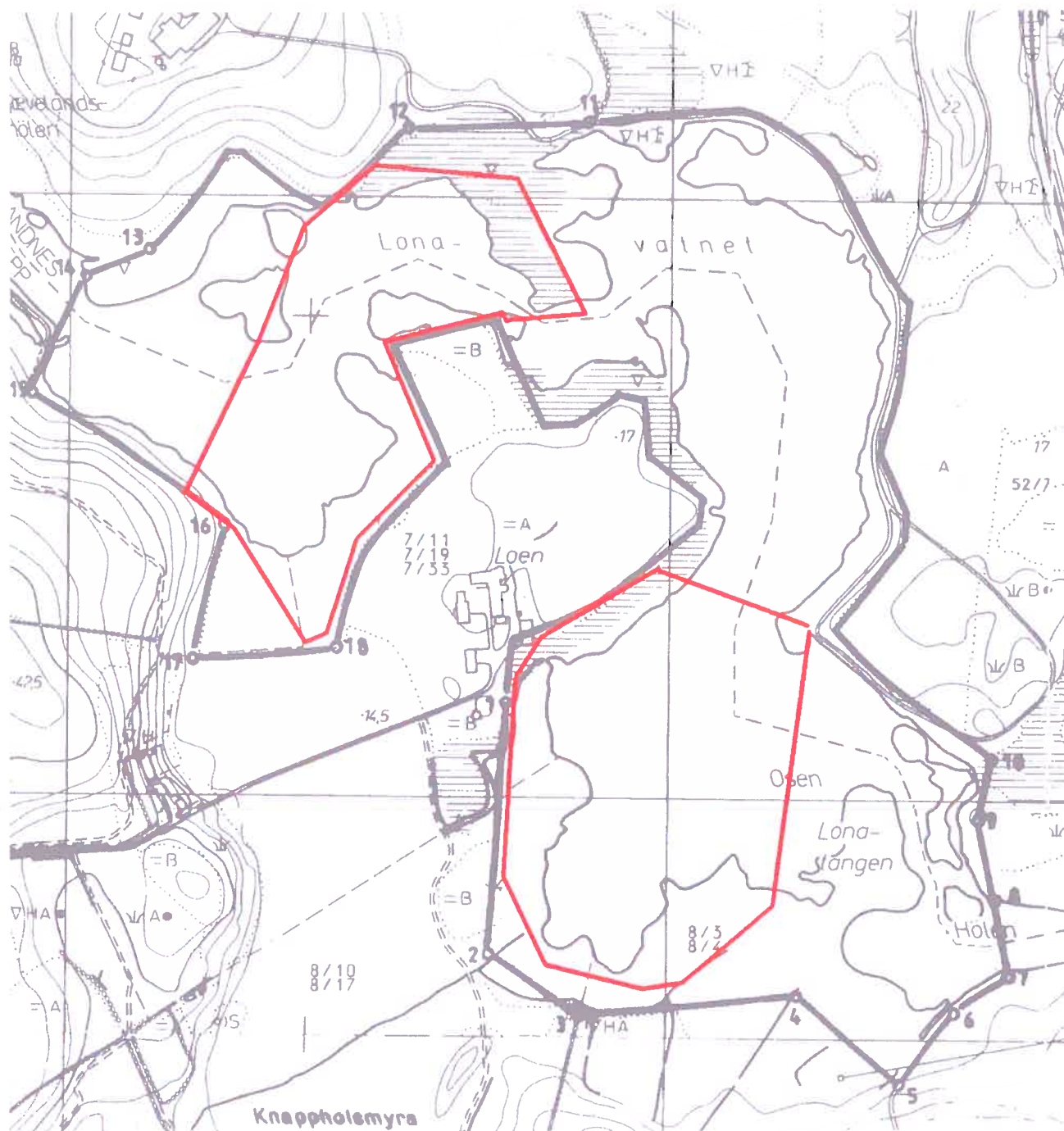

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SANGERE

VEDLEGG: SPESIELT VIKTIGE OMRÅDER FOR FUGL

11 Smokkevatnet naturreservat

Smokkevatnet er et næringsrikt vatn med høy planteproduksjon. Vatnet er for det meste omgitt av beitemark, men det finnes også enkelte mindre felt med bartrær og arealer med kratt-/buskvegetasjon. Flere sjeldne plantearter finnes i og ved vatnet, bl.a mjukt havfruegras, bustsivaks, blanktjønnaks, liten vasskrans, kjevlestarr og engmarihand.

Formålet med fredningen er ”å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området er en viktig hekke-, trekk- og overvintringslokalitet for ulike vannfugler, samt levested for flere sjeldne planter” (fra Forskrift om fredning av Smokkevatnet som naturreservat, Time kommune, Rogaland).

Revirtellingen i Smokkevatnet ble utført på følgende dato:

24.05

Det ble ikke utført oppfølgende tellinger av unger av andefugl i dette vatnet. Bestandsanslag for disse artene har derfor noe større usikkerhet enn når det gjelder de andre vatna som omfattes av registreringene.

Tabell 9 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 8. Takseringsresultater, Smokkevatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>				1-2
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>				0-1
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				1-3
Krikkand <i>Anas crecca</i>				0-2
Toppand <i>Aythya fuligula</i>				0-4
Sothøne <i>Fulica atra</i>				0-1
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>	1		1	1
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>		1	1	1
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	1	2	3	2-3
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	2		2	2-3
Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>		2	2	0-2
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>		1	1	0-1
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	1		1	1
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	1		1	1
Linerle <i>Motacilla alba</i>		2	2	0-2
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>		2	2	1-3
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	1	1	2	1-3
Gjerdsmett <i>Troglodytes troglodytes</i>	1		1	1
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	15	1	16	15-20
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	5		5	5-8
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	1	1	2	1-3
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	2		2	2-4
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	2		2	2-4
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	3	1	4	3-6
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	2	1	3	2-4
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>		2	2	0-2
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	1	1	2	1-3
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	1	1	2	1-3
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	3		3	3-5
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>		1	1	0-2
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	1		1	1-2
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	1		1	1-2
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	1	1	2	1-4
Totalt 33 arter				

Dykkere

1 toppdykker ble registrert i nordvest, mens 2 individer ble registrert i vest/sørvest. Hekkebestanden av denne arten anslås derfor til 1-2 par.

Andefugler

En hann knoppsvane ble registrert i nordøst. Det er kjent fra tidligere at arten hekker i vatnet. Hekkebestanden anslås derfor til 0-1 par.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkeplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. Den eneste arten som med sikkerhet hekker i området er stokkand, da en hunn med 11 relativt store unger ble observert i øst. Videre ble arten registrert som følger:

Antall/kjønn	Sted
2 par	Nordøst
2 hanner	Øst

Det er således mulig at ytterligere par hekker i /ved vatnet, og hekkebestanden anslås derfor til 1-3 par/hunner.

Foruten stokkand, så er det kun krikand som antas å hekke i vatnet. Arten ble observert som følger:

Antall/kjønn	Sted
1 hann + 1 par	Nordøst
1 par	Nordvest
1 hann	Øst

Selv om krikand ikke ble påvist hekkende, så antas hekkebestanden å være 0-2 par. Det ble videre observert enkeltindivider (1 hann) av både brunnakke og skjeand, men det antas ikke at disse hekker i vatnet.

Toppand var den klart vanligste andefuglen i vatnet, selv om det ikke ble gjort konkrete hekkefunn. Arten ble observert som følger:

Antall/kjønn	Sted
1 par	Nordøst
2 par	Vest
6 hanner + 3 hunner	Øst
1 hann	Sørvest
8 hanner + 5 hunner	Øst

Basert på registreringene antas en hekkebestand på 0-4 par i vatnet.

Riksefugler

Kun *sothøne* ble registrert ved takseringene. Arten ble registrert som følger:

Antall	Sted
1 ind.	Nordøst
2 ind.	Nordvest

Det ble ikke gjort konkrete hekkefunn, men det antas at vatnet har en hekkebestand på 0-2 par av arten.

Bortsett fra sothøne, så er riksefuglene meget vanskelige å takserer grunnet deres skjulte levevis. Registreringer på dagtid er heller ikke gunstig for flere av disse artene, da både vann- og myrrikse hovedsakelig er nattaktive. Det er sannsynlig at vannrikse kan hekke i området, men uten at konkrete tegn til dette ble funnet ifm takseringene.

Vadefugler

Både *vipe* og *tjeld* opptre som territoriehevdende innenfor verneområdet. Verneområdet i seg selv har imidlertid en mangel på egnede leveområder for disse artene, og selve hekkeplassene ligger trolig på fulldyrket mark/ beiteområder utenfor

selve verneområdet. Hovedfunksjonen for verneområdet er trolig som oppvekstområde for ungene.

2-3 par *rødstilk* hekker innenfor/i tilknytning til verneområdet. Også her gjelder at verneområdet primært trolig har funksjon som oppvekstområde, mens selve hekkeplassen kan befinne seg utenfor verneområdet. Også 2-3 territorier *enkeltbekkasin* ble påvist innenfor verneområdet, hvorav 2 sikre territorier på myrområdene i nordvest.

2 mulige territorier av *strandsnipe* ble påvist. Sett i lys av registreringstidspunktet, så kan dette ha vært rastende individer. Imidlertid er vatnet også egnet som hekke-lokalitet, og dette har medført registrering av 0-2 territorier for denne arten.

Gjøk og ringdue

Det ble påvist 0-1 territorie av *gjøk* og 1 territorie av *ringdue*. Begge var i skogområder i de østre delene av vatnet, utenfor selve verneområdet.

Spurvefugler

Det er en relativt fattig spurvefuglfauna i og ved Smokkevatnet, sammenliknet med andre vatn på Jæren. Bestandene av de enkelte artene er heller ikke spesielt høy. Hovedårsakene til dette er nok en manglende utvikling av vegetasjonsbeltet i strandsonen.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området er *sivsanger*, hvor i størrelsesorden 15-20 territorier ble registrert. En svært stor andel av disse befant seg i de nordlige og nordvestlige delen av vatnet. Videre var det en overraskende lav forekomst av *sivspurv*, hvor kun 1-4 territorier ble påvist. Andre våtmarkstilknyttede spurvefugler, som f.eks. *rørsanger*, ble ikke påvist i området.

Andre arter

Blant de artene som ikke typisk er tilknyttet våtmarksområder, så var *løvsanger*, *bokfink* og ulike trostearter dominerende. En rekke av disse territoriene forekom på grensen av, eller utenfor, selve verneområdet, bl.a i skogområder på østsiden av vatnet.

11.1 Spesielt viktige områder for hekkende fugl

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 3 spesielt viktige områder ift. hekkende fuglearter i Smokkevatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	Sivsanger, Sivspurv, Sothøne, Toppdykker	Tett bestand sivsanger. Mulig hekking av toppdykker og sothøne
2	Knoppsvane, Toppand, Krikkand, Strandsnipe	Relativt høy diversitet i lite område
3	Toppand, Toppdykker, Strandsnipe	Relativt høy diversitet i lite område

11.2 *Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)*

Situasjonen i Smokkevatnet mtp. hekkende fugl synes å være forholdsvis uendret i forhold til situasjonen i på 1970- og 1980- tallet, selv om det stort sett mangler kvalitative data fra denne perioden. Det ble antatt at om lag 30 arter hekket i området, noe som samsvarer godt med dagens status.

I verneplanen ble de nordlige og sørlige delene av vatnet beskrevet som viktige hekke- og næringsområder for bl.a krikkan, brunnakke, sothøne og toppdykker, samt for sivsanger og sivspurv. Det er imidlertid sparsomt med kvantitative data som kan verifisere dette nærmere. På overordnet nivå samsvarer imidlertid dette godt med dagens tilstand i området, sett bort fra at området ikke lenger vurderes å være hekkeplass for brunnakke. Denne arten har for øvrig gått tilbake i antall og utbredelse overalt på Jæren. Videre ser det ut til at de sørlige områdene har fått redusert betydning som hekkeområde ift. situasjonen tidligere.

Det kan videre påpekes at toppand ikke var nevnt som en viktig art i utkast til verneplan. Selv om takseringene ikke dokumenterte hekking av denne arten, så antas det at 0-4 par hekker i vatnet.

11.3 *Samlet vurdering*

Generelt er Smokkevatnet et moderat rikt våtmarksområde (som hekkebiotop for fugl). Mange karakteristiske våtmarksarter for Jæren finnes i området, bl.a toppdykker, knoppsvane, toppand, sothøne og sivsanger.

Forekomsten av gressender i området er generelt svak, og kun stokkan ble påvist sikkert hekkende ved registreringene. Muligens hekker enkeltpar også av krikkan.

Samlet sett har Smokkevatnet en **moderat diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og også en **moderat tetthet** av de ulike artene. Områdets representativitet er **middels**, sammenliknet med andre eutrofierte våtmarker på Jæren. Samlet sett vurderes Smokkevatnet således å være av **middels verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl.

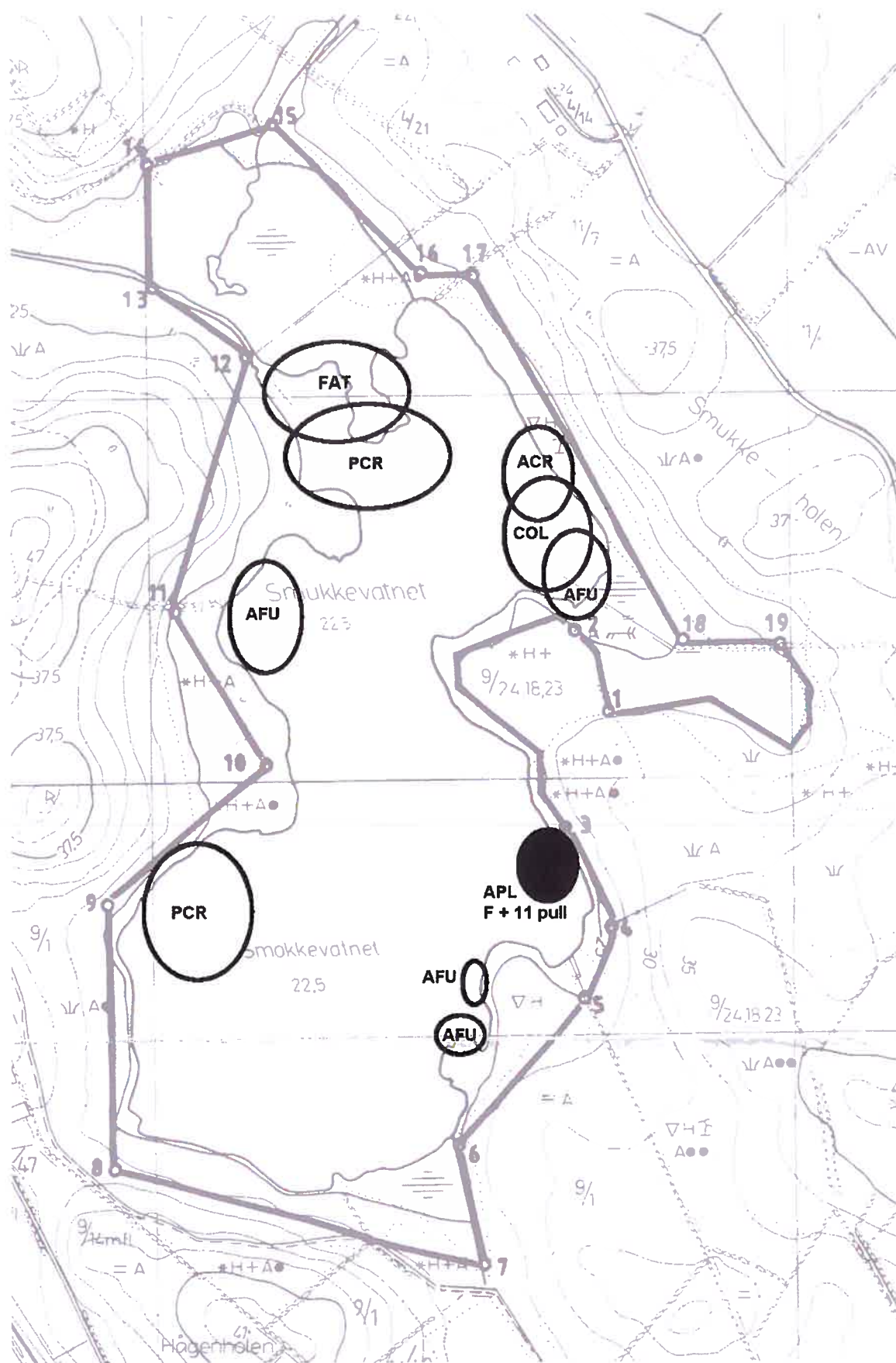
Selv om området er godt oversiktlig, så vurderes det slik at områdets noe manglende diversitet og bestandstettheter gjør det mindre godt egnet som referanseområde for videre å følge utviklingen i hekkebestandene.

FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAV N I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

Forkortelse	Art
PCR	Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>
COL	Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
ACR	Krikkand <i>Anas crecca</i>
AFU	Toppand <i>Aythya fuligula</i>
FAT	Sothøne <i>Fulica atra</i>
HOS	Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
GGA	Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
AHY	Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>
CCAN	Gjøk <i>Cuculus canorus</i>
CPA	Ringdue <i>Columba palumbus</i>
AAR	Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
PMOD	Jernspurv <i>Prunella modularis</i>
TTR	Gjerdesmett <i>Troglodytes troglodytes</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SAT	Munk <i>Sylvia atricapilla</i>
TPI	Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>
TIL	Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>
TPH	Måltrost <i>Turdus philomelos</i>
TME	Svarttrost <i>Turdus merula</i>
OOE	Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>
ERU	Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>
PMA	Kjøttmeis <i>Parus major</i>
FCO	Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>
CCH	Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>
CCA	Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>
ECI	Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

This topographic map shows two lakes, Smukkevatnet and Smokkevatnet, with a red boundary line and numbered points 1 through 19. The map includes contour lines, elevation markers (e.g., 375, 421, 47), and various symbols for water bodies and land features. The red boundary follows the shoreline of Smukkevatnet and Smokkevatnet, with points 1 through 19 marking specific locations along the boundary. The map also shows surrounding terrain, including hills and valleys, and various symbols for water bodies and land features.

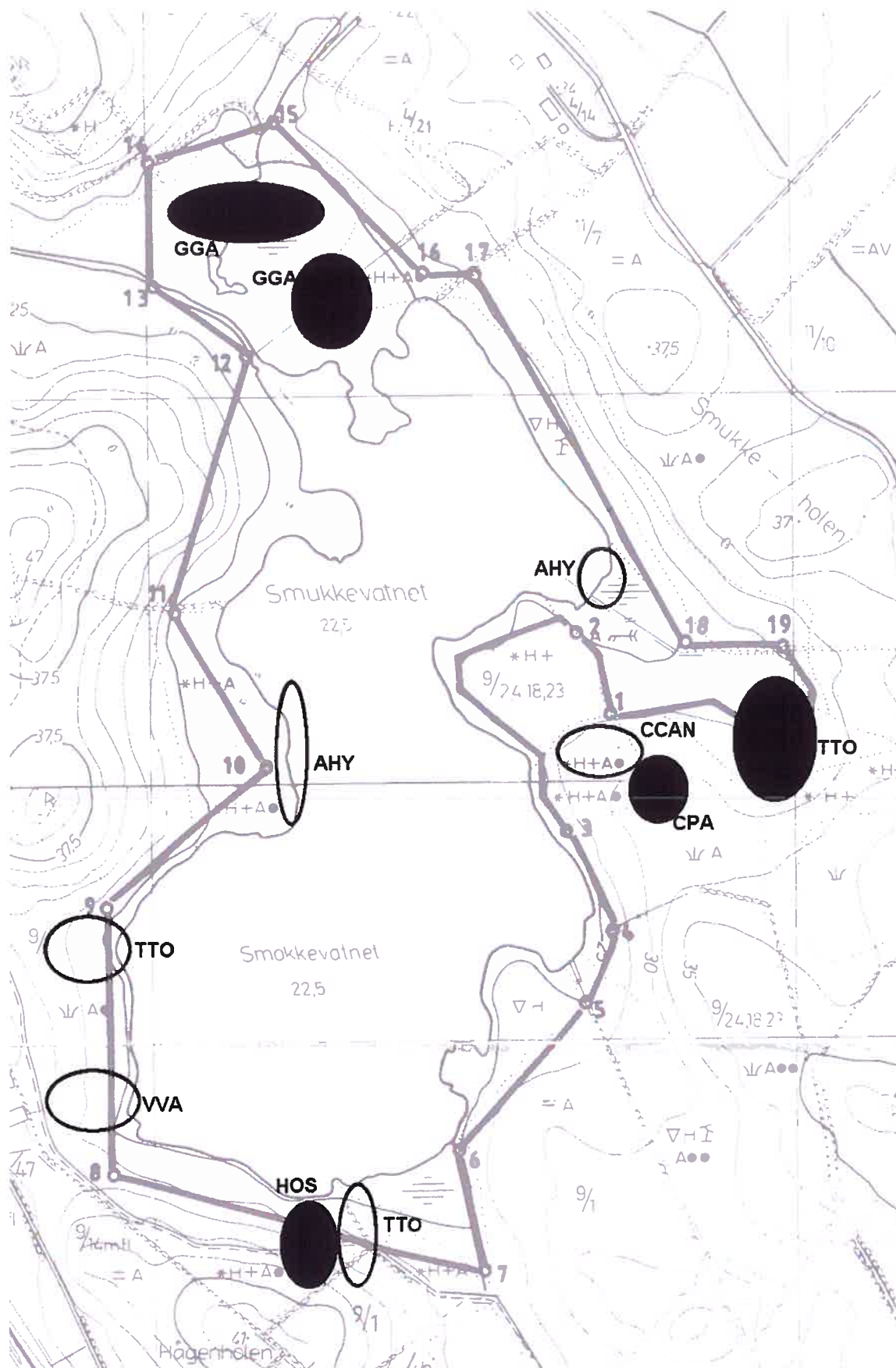
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDEFUGL MV.

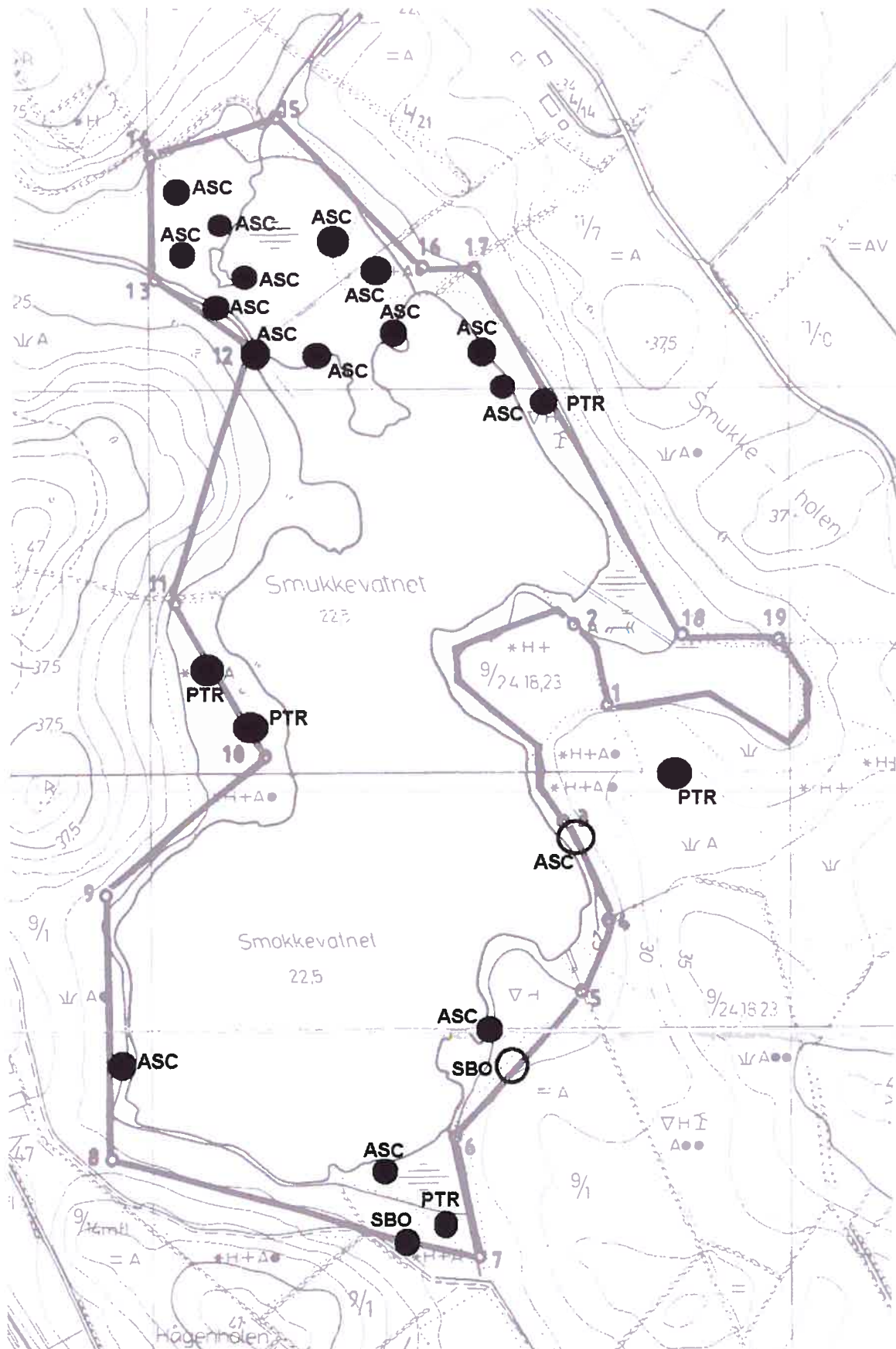
NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

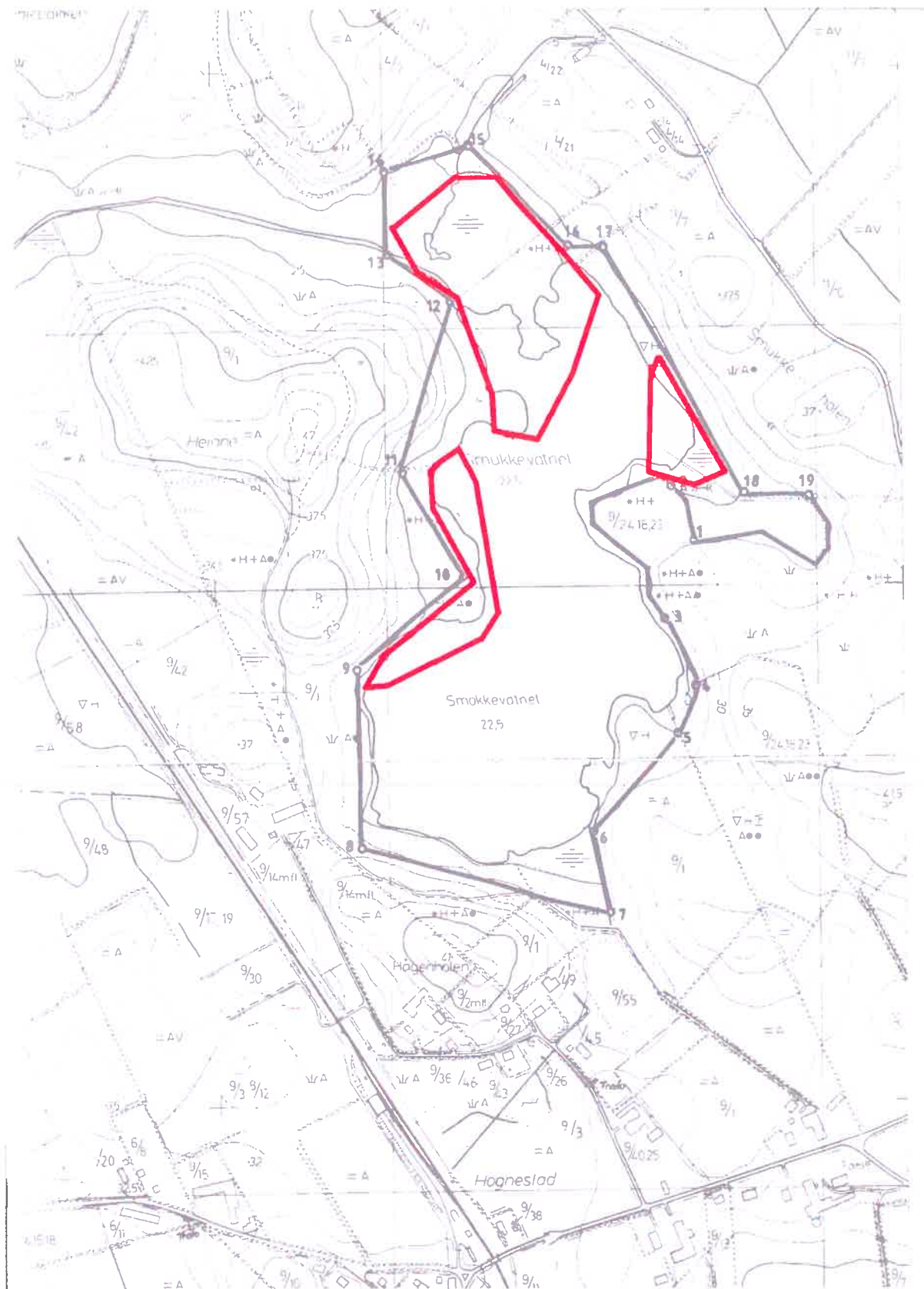
VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SANGERE

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: SPESIelt VIKTIGE OMRÅDER FOR FUGL

12 Orrevatnet naturreservat

Orrevatnet er en stor eutrof sjø (areal ca. 4 km²), og er del av det svært næringsrike Orrevassdraget. Orrevatnet er omgitt av dyrka mark og beite, og det er kun i enkelte mindre partier (bl.a Malaneset, Nese og Kattaland) at det finnes udyrkede områder som har opprinnelig florasammensetning med gras, urter, lyng og våtmark. Ved Malaneset og Ljoshaug er det også plantet en del barskog. Orrevatnet har en meget artsrik vannvegetasjon, men kant- og flytevegetasjonen er svakt utviklet. Det er funnet flere svært sjeldne planter i vatnet, bl.a mjukt havfruegras og soleiegro.

Formålet med fredningen av vatnet "er å bevare et internasjonalt viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området har et spesielt rikt og interessant plante- og dyreliv. Reservatet har viktige funksjoner for fuglelivet hele året." (fra Forskrift om fredning av Orrevatnet som naturreservat, Klepp kommune, Rogaland).

Revirtellingen i Orrevatnet ble, grunnet områdets store størrelse, utført på flere datoer i perioden 30.05- 09.06. I tillegg ble det gjennomført separate tellinger 26.06- 10.07 for å samle data om forekomsten av andefugl med pulli.

Tabell 10 gir en samlet oversikt over hvilke arter som ble påtruffet i verneområdet, samt et bestandsanslag for disse. Nærmere kommentarer til resultatene er gitt nedenfor.

Tabell 10: Takseringsresultater, Orrevatnet

Art	Antall "sikre" territorier	Antall "usikre" territorier	Samlet antall territorier	Bestandsanslag
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>				6-8
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	100		100	100
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>				6-8
Grågås <i>Anser anser</i>				2-4
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>				7-10
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>				8-12
Skjeand <i>Anas clypeata</i>				6-8
Snadderand <i>Anas strepera</i>				2-4
Krikkand <i>Anas crecca</i>				0-3
Knekkand <i>Anas querquedula</i>				0-1
Brunnakke <i>Anas penelope</i>				0-2
Toppand <i>Aythya fuligula</i>				1-4
Ærfugl <i>Somateria mollissima</i>				1-3
Sothøne <i>Fulica atra</i>				4-7
Sandlo <i>Charadrius hiaticula</i>	1	1	2	1-3
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>	20	1	21	20-25
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	17	1	18	15-20
Storspove <i>Numenius arquata</i>	4	2	6	5-7
Svarthalespove <i>Limosa limosa</i>	3		3	3-5
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	1		1	1-3
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	6	2	8	7-10
Fiskemåke <i>Larus canus</i>	2	1	3	2-4
Hettemåke <i>Larus ridibundus</i>	10		10	10-15
Svarbak <i>Larus marinus</i>	80	1	81	80-90
Gråmåke <i>Larus argentatus</i>	2		2	2-4
Rødnebbterne <i>Sterna paradisaea</i>	4		4	4-6
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	7	5	12	10-15
Linerle <i>Motacilla alba</i>	2	9	11	5-10
Sørlig gulerle <i>Motacilla f. flava</i>	2		2	2-4
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	48	7	55	50-60
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	82		82	80-100
Trostesanger <i>Acrocephalus arundinaceus</i>		1	1	0
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	18		18	18-25
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	2		2	2-4
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	1		1	1-2
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	6		6	6-8
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>	2	1	3	2-4
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	1	1	2	1-3
Kråke <i>Corvus corone</i>	1		1	1-2
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	3	2	5	4-7
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	1		1	1-2
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	3		3	3-5
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	31	4	35	33-40
Totalt 42 arter				

Dykkere

Toppdykker ble ved besøk i juni kun registrert i Friestadvika (4 ind – 2 par?), samt i Kattalandsvika hvor 5 ind. ble registrert på reir. Samlet hekkebestand skulle således være om lag 7 par. Normalt er arten relativt lett å registrere på sensommeren sammen med ungene. Ved besøk ultimo juni/primus juli ble 4 kull registrert. Samlet hekkebestand anslås på bakgrunn av dette til 6-8 par.

Pelikanfugler

Det ble registrert om lag 100 par hekkende *storskarv* på Stormåkeholmane. Disse har hekket i vatnet gjennom flere år. Kolonien ble oppdaget sommeren 1996 i forbindelse med merking av svartbak. Kolonien var dette året på 6 par. Det ble foretatt et "uautorisert besøk" på holmene i 1998, og kolonistørrelsen ble da anslått til mellom 60 og 70 reir/hekkende par.

Andefugler

Knoppsvane med reir eller pullus ble registrert på 7 lokaliteter ved besøk i juni. Arten er lett å registrere på sensommeren sammen med ungene. Ved besøk ultimo juni/primo juli ble 4 kull registrert. Samlet hekkebestand anslås på bakgrunn av dette til 6-8 par.

Grågås ble ikke registrert ved besøk i juni. Imidlertid ble 2 kull (med 8 og 1 pull) registrert i nordvest ved besøk ult. juni/pr. juli. Dette er fugler som har hekket i vatnet, men eksakt hekkelokalitet er ukjent. Samlet hekkebestand anslås til 2-4 par.

Gravand ble registrert på 5 lokaliteter i juni. Av disse hadde to allerede kull på vatnet. 6 kull ble registrert ved besøk ult. juni/pr. juli. Samlet hekkebestand anslås til 7-10 par.

Gressender er generelt vanskelige å registrere på hekkeplass, da hunner med ungekull gjerne opptrer svært skjult i vegetasjonen. Disse artene er heller ikke territoriehevdende. 2 kull med *stokkand* ble registrert primo juni, og 5 kull ble registrert ult. juni/pr. juli. Samlet hekkebestand anslås til 8-12 par. Hele 5 kull med *skjeand* ble registrert ved besøk ult. juni/pr. juli. Dette gjør Orrevatnet til trolig landets viktigste hekkeplass for denne rødlistearten. 2 kull med *snadderand* ble registrert ult. juni/pr. juli. Orrevatnet er en av landets få kjente hekkeplasser for denne arten.

Det ble ikke registrert kull verken av krikkand eller brunnakke ved besøk i vatnet. Dette viser at bestanden av begge disse artene er lav. Imidlertid ble et kull med krikkand registrert ved et tilfeldig besøk primo august. Det er sannsynlig at begge artene hekker med spredte par langs vatnet. Knekkand ble observert under tellingene, men ingen kull ble funnet. Arten hekker imidlertid etter all sannsynlighet i lite antall i området.

Det ble registrert svært få toppender i området, til tross for at Orrevatnet er en svært viktig myte-/oversomringslokalitet for arten. Ett par med unger ble observert i Kattalandsvika i månedsskiftet juni/juli. Arten er ikke nødvendigvis enkel å registrere på hekkeplass, og samlet hekkebestand anslås til 1-4 par.

Det har lenge vært mistanke om at ærfugl hekker i Orrevatnet, uten at konkrete funn er gjort. Arten ble registrert ved flere besøk i juni, men uten at hunner med unger ble observert. 1 hunn med 5 relativt store unger ble imidlertid registrert 03. august, noe som dokumenterer hekking i området. Samlet hekkebestand er imidlertid lav, og anslås til 1-3 par.

Riksefugler

Kun *sothøne* ble registrert ved takseringene. Arten ble registrert på flere lokaliteter, og tellingene i juni/juli påviste kull med unger på 4 lokaliteter. Normalt eksponerer arten seg relativt godt i ungeperioden. Basert på de registreringer som foreligger, så anslås hekkebestanden til 4-7 par.

Bortsett fra sothøne, så er riksefuglene meget vanskelige å takserer grunnet deres skjulte levevis. Registreringer på dagtid er heller ikke gunstig for flere av disse artene, da både vann- og myrrikse hovedsakelig er nattaktive.

Vadefugler

Både *vipe*, *tjeld* og *storspove* opptrer som territoriehevdende innenfor verneområdet. Verneområdet har imidlertid en generell mangel på egnede leveområder for disse artene. Hekkeplassene for disse artene ligger trolig på fulldyrket mark/ beiteområder utenfor selve verneområdet, men verneområdet er trolig et viktig oppvekstområde for disse artene. Det samme gjelder for *svarthalespove*, hvor 3-5 territorier ble registrert hovedsakelig på jordene i sørenden av vatnet, og kan også gjelde for *rødstilk* hvor 7-10 territorier ble registrert spredt rundt vatnet.

Enkeltbekkasin ble kun registrert i et svært lavt antall (1-3 territorier), noe som indikerer mangel på egnede leveområder for arten innenfor verneområdet. Også noen få sandlo (1-3 territorier) ble registrert i den nordlige delen.

Det ble ikke registrert hekkeindikasjoner for ytterligere vaderarter. Flere *myrsnipen* ble registrert omkring vatnet, men dette var sannsynligvis fugler på trekk/oversomring. Videre ble enkeltindivider av både småspove og brusfugl påvist, uten klare hekkeindikasjoner. Forekomsten av disse artene viser imidlertid at området bør undersøkes nærmere med tanke på forekomst av vadefugl.

Måkefugler (måker og terner)

En større *svartbak*- koloni ble påvist på Stormåkeholmane (80-90 par). Her hekket også noen få par med *gråmåke*. En mindre koloni av *hettemåke* (ca. 10-15 par) ble påvist i Nesevika.

Videre hekket enkelte par av både *fiskemåke* (2-4 par) og *rødnebbterne* (4-6 par) rundt vatnet.

Spurvefugler

Generelt er det en relativt lav diversitet når det gjelder spurvefugl i Orrevatnet. I og med at området er stort er imidlertid bestanden av enkelte arter er svært god. Videre forekommer enkelte rødlistearter i området. Representativiteten ved tellingene anses som moderat, da området er stort og vanskelig oversiktlig.

Arter tilknyttet våtmark

Den dominerende arten i området er *sivsanger*, hvor hele 80-100 revirer ble registrert. Det er også en relativt sterk bestand av *sivspurv* i området (33-40 territorier). Imidlertid mangler en art som *rørsanger* helt i materialet. Det kan også nevnes at både trostesanger og myrsanger ble hørt tilfeldig i området, uten tegn som tyder på hekking.

Rødliste"arten" sørlig gulerle ble registrert på to lokaliteter rundt vatnet. Dette er trolig et underestimat av bestanden. Det bør gjennomføres spesialstudier i området for å kartlegge forekomsten bedre.

Andre arter

Blant de artene som ikke typisk er tilknyttet våtmarksområder, så er det arter tilknyttet åpent landskap som dominerer bildet, og *heipiplerke* og *løvsanger* er de helt dominerende artene.

12.1 Spesielt viktige områder for hekkende fugl

Totalt er det på basis av takseringsresultatene identifisert 5 spesielt viktige områder ift. hekkende fuglearter i Orrevatnet (jfr. vedlegg).

Område nr.	Viktige arter	Kriterier for valg
1	Toppdykker, knoppsvane, gravand, stokkand, skjeand, sothøne, hettemåke	Diversitet, høy andel av totalbestand, rødlisteart
2	Toppdykker, knoppsvane, stokkand, snadderand, skjeand, sothøne	Diversitet, høy andel av totalbestand, rødlisteart
3	Storskarv, svartbak, gråmåke	Sårbarhet for forstyrrelse
4	Knoppsvane, stokkand, skjeand, sørlig gulerle	Diversitet, høy andel av totalbestand, rødlistearter
5	Svarthalespove	Rødlisteart i god tetthet

12.2 Utvikling ift. situasjonen i "1989" (Utkast til verneplan for våtmark i Rogaland)

Det er ikke mulig å gjøre gode sammenlikninger med situasjonen i på 1970- og 1980-tallet, da det i "Utkast til verneplan for våtmark" ikke er redegjort nærmere for forekomsten av hekkende fugler utover at 65 arter er registrert hekkende.

12.3 Samlet vurdering

Generelt er Orrevatnet et våtmarksområde med svært rike kvaliteter, også som hekkebiotop for fugl. De fleste karakteristiske våtmarksarter for Jæren finnes i området, og spesielt må fremheves en relativt rik hekkebestand av toppdykker, knoppsvane, gravand, stokkand og sothøne. Samtidig forekommer uvanlige arter som storskarv, grågås, ærfugl og snadderand samt en rekke rødlistearter (skjeand, svarthalespove, sørlig gulerle). Området har også en større koloni av svartbak, samt også flere andre måkefugler.

Samlet sett har Orrevatnet en **høy diversitet** med tanke på våtmarksfugl, og også en **høy tetthet** av en rekke arter. Områdets representativitet er **meget god**, sammenliknet med andre eutrofierte våtmarker på Jæren. Samlet sett vurderes derfor Orrevatnet å være av **svært høy verdi** som hekkeområde for våtmarksfugl.

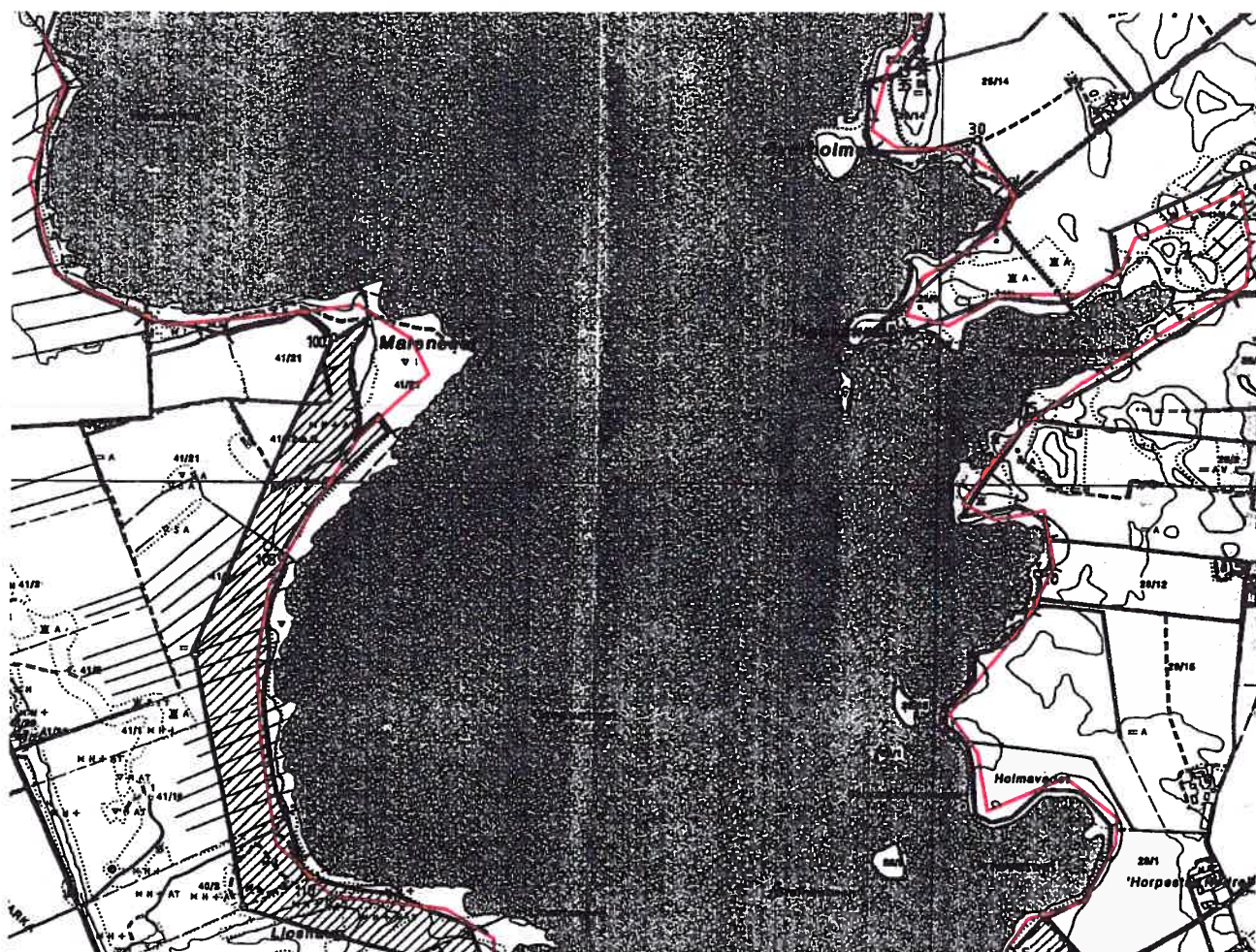
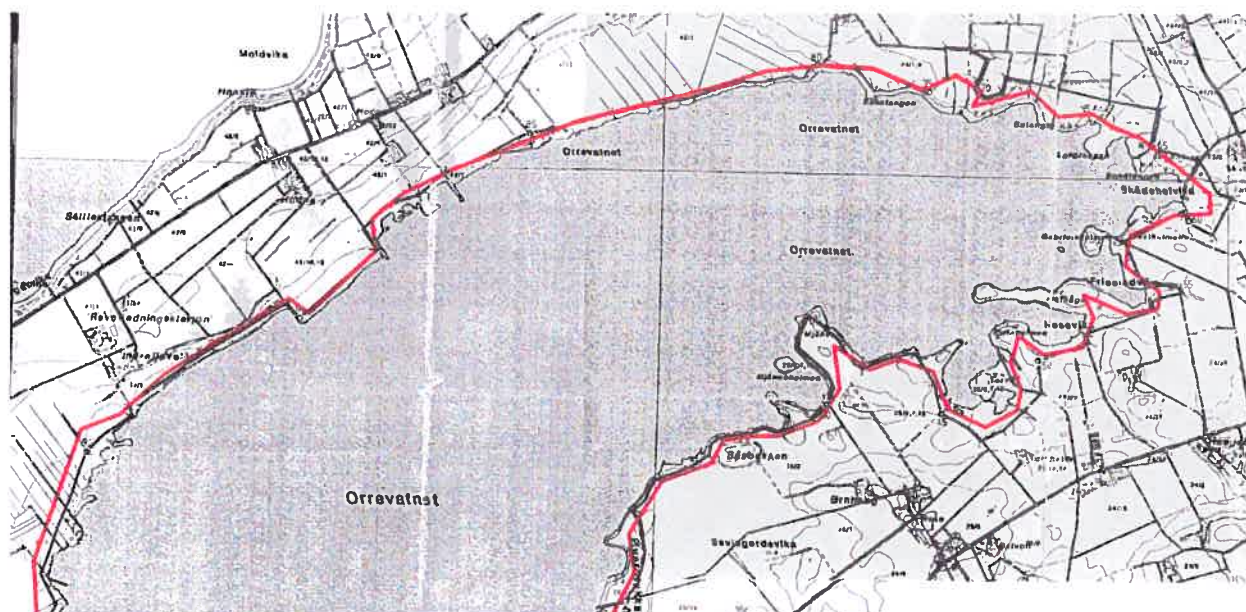
For å dokumentere hekkebestanden mer fullstendig vurderes det nødvendig å gjennomføre bedre og mer målrettede tellinger av hekkende vadefugler, bla. for å verifisere evt. forekomst av hekkende myrsnipe (i tilfelle rødliste"arten" særlig myrsnipe) og brusfugl. I tillegg bør det gjøres mer detaljerte undersøkelser av forekomsten av gulerle.

Området er meget stort, men samtidig godt oversiktlig. Som helhet egner området seg ikke som et referanseområde for videre å følge utviklingen i hekkebestandene av ulike arter våtmarksfugl. Imidlertid bør de viktigste områdene på østsiden inngå i en slik oppfølging, samtidig som jevnlige inventeringer av vannfugl med pulli bør gjøres på sensommeren.

FORKORTELSER BENYTTET SOM ARTSNAV N I ETTERFØLGENDE KARTVEDLEGG:

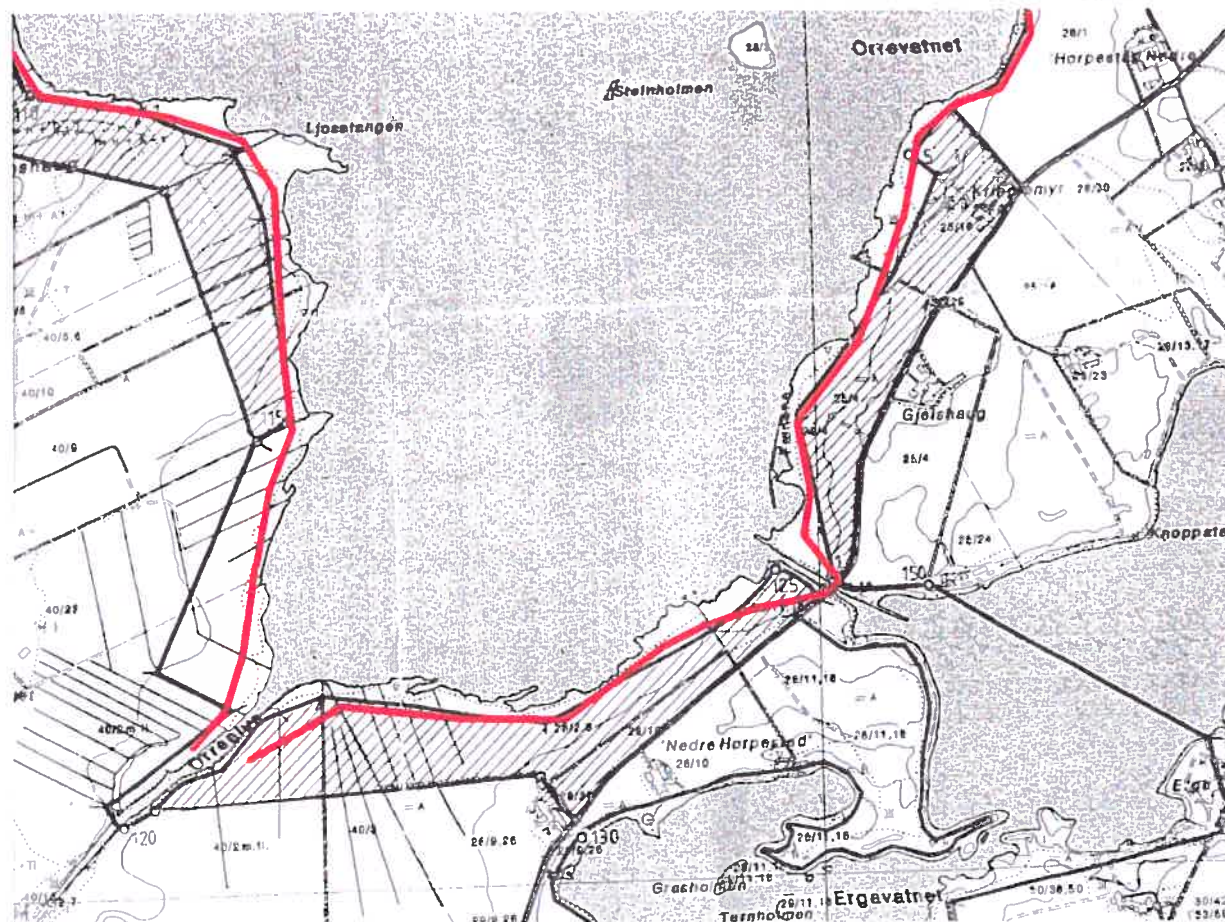
Forkortelse	Art
PCR	Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>
PCAR	Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>
COL	Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>
AAN	Grågås <i>Anser anser</i>
TTA	Gravand <i>Tadorna tadorna</i>
APL	Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>
ACL	Skjeand <i>Anas clypeata</i>
AST	Snadderand <i>Anas strepera</i>
FAT	Sothøne <i>Fulica atra</i>
CHI	Sandlo <i>Charadrius hiaticula</i>
HOS	Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>
VVA	Vipe <i>Vanellus vanellus</i>
NAR	Storspove <i>Numenius arquata</i>
LLI	Svarthalespove <i>Limosa limosa</i>
GGA	Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>
TTO	Rødstilk <i>Tringa totanus</i>
LRI	Hettemåke <i>Larus ridibundus</i>
LCA	Fiskemåke <i>Larus canus</i>
LMA	Svartbak <i>Larus marinus</i>
LAR	Gråmåke <i>Larus argentatus</i>
SPA	Rødnebbterne <i>Sterna paradisaea</i>
AAR	Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>
MAL	Linerle <i>Motacilla alba</i>
MFL	Særlig gulerle <i>Motacilla f. flava</i>
APR	Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>
ASC	Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
AARU	Trostesanger <i>Acrocephalus arundinaceus</i>
PTR	Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>
SCO	Tornsanger <i>Sylvia communis</i>
TPI	Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>
SRU	Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>
OOE	Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>
PMA	Kjøttmeis <i>Parus major</i>
CCO	Kråke <i>Corvus corone</i>
CCA	Tomirisk <i>Carduelis cannabina</i>
FCO	Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>
ESC	Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>

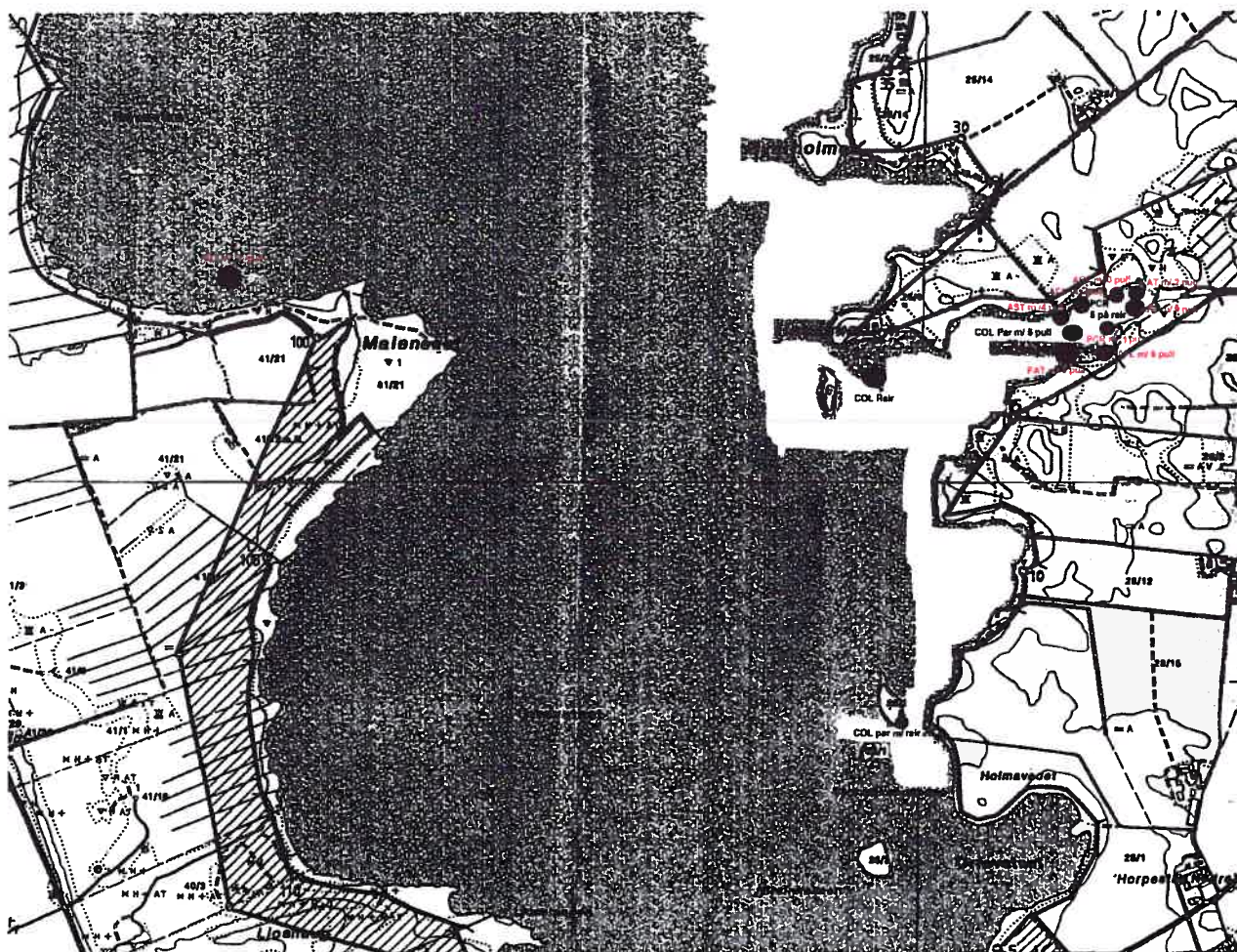
VEDLEGG: TELLERUTE

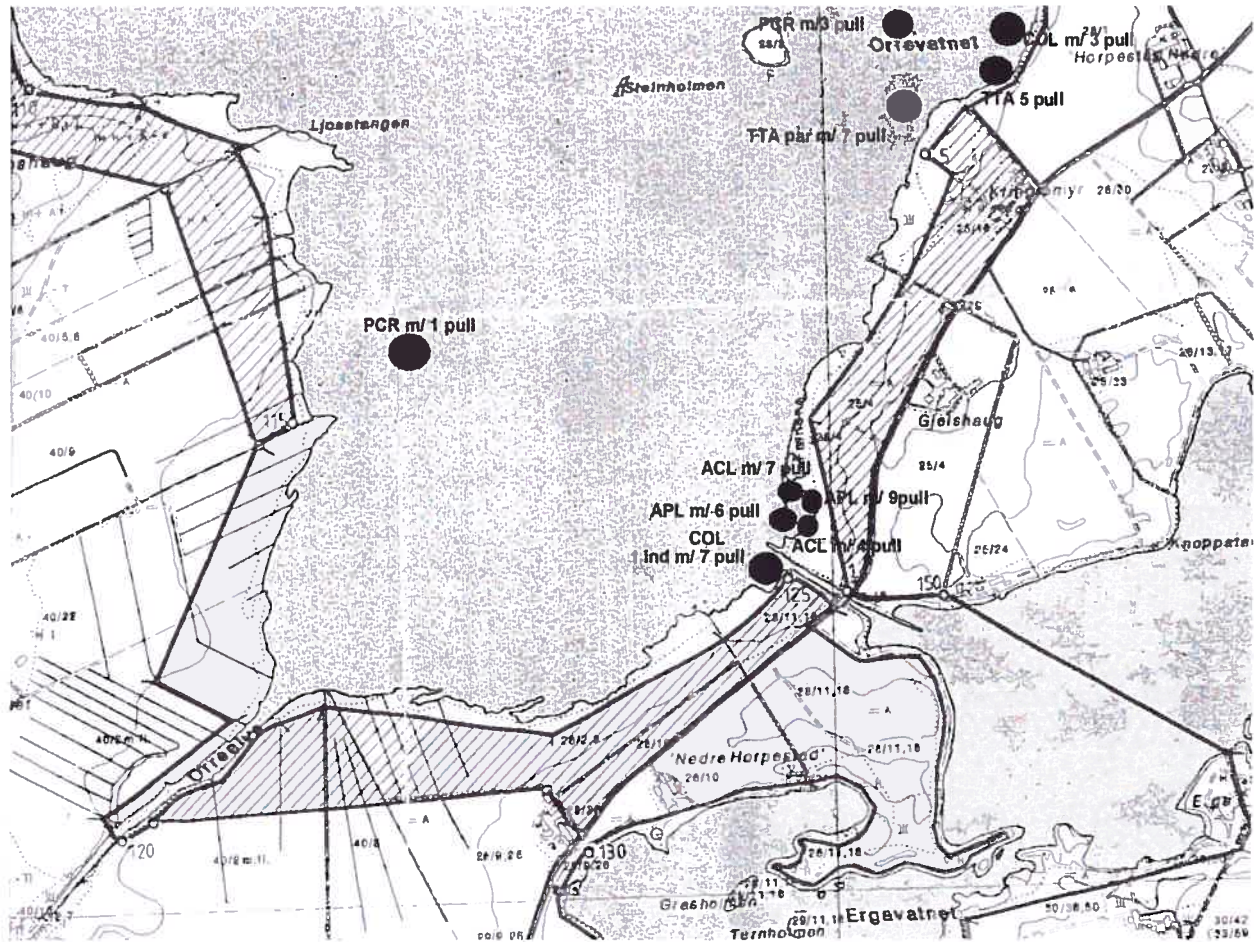
NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

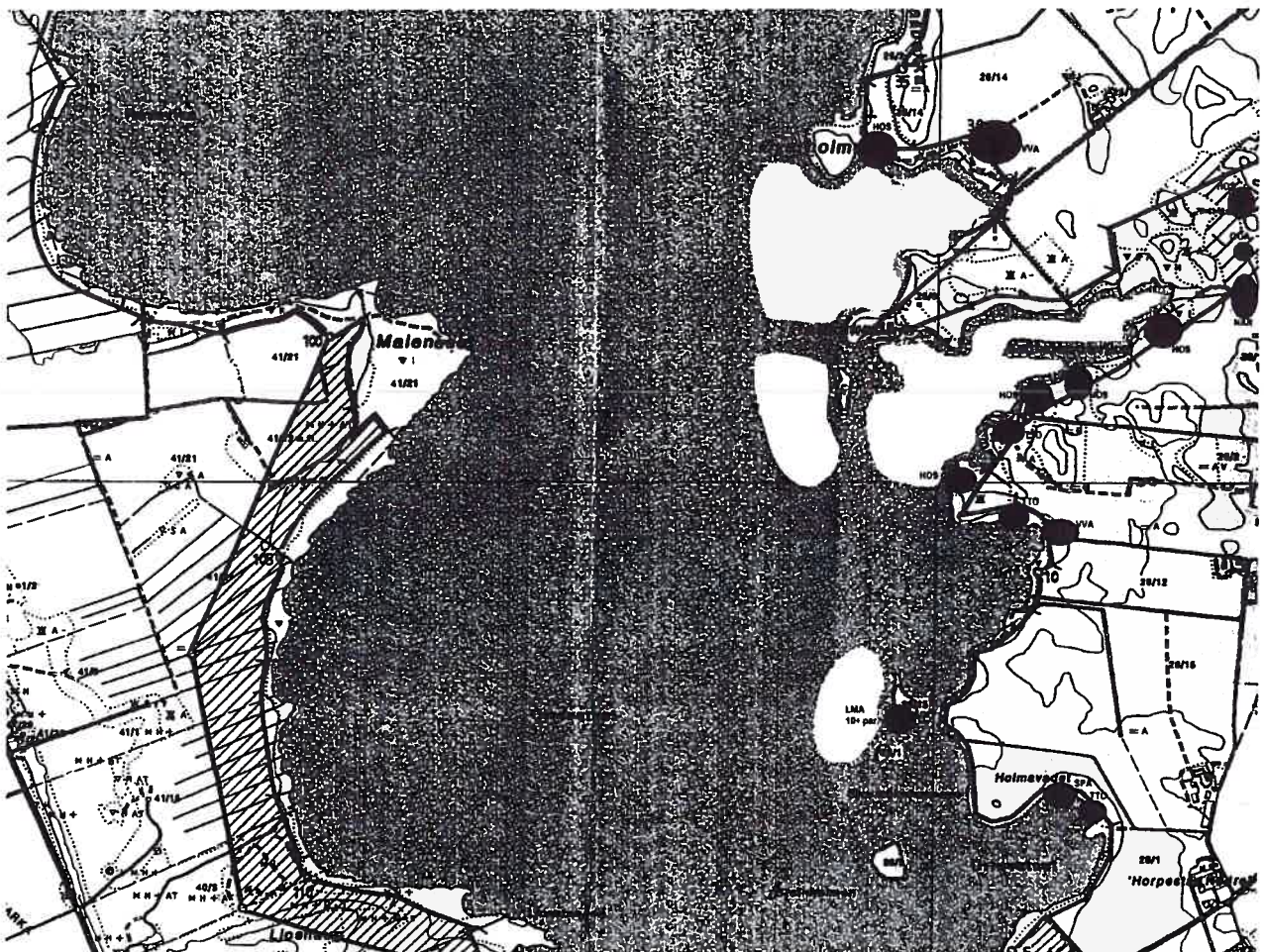
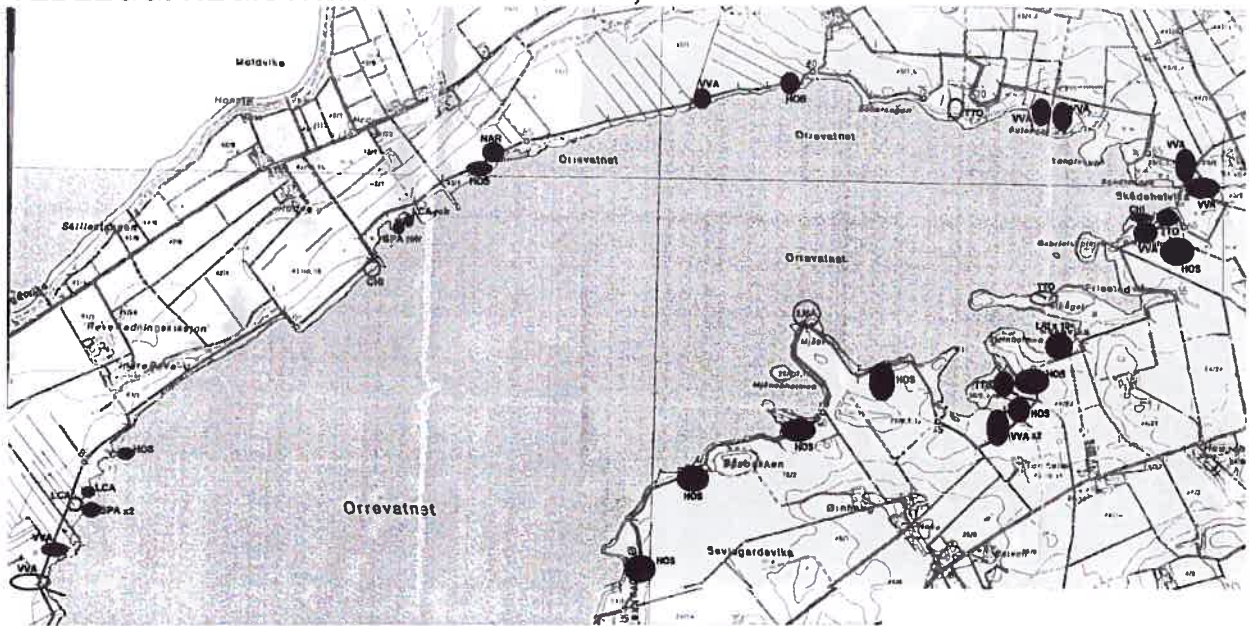

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

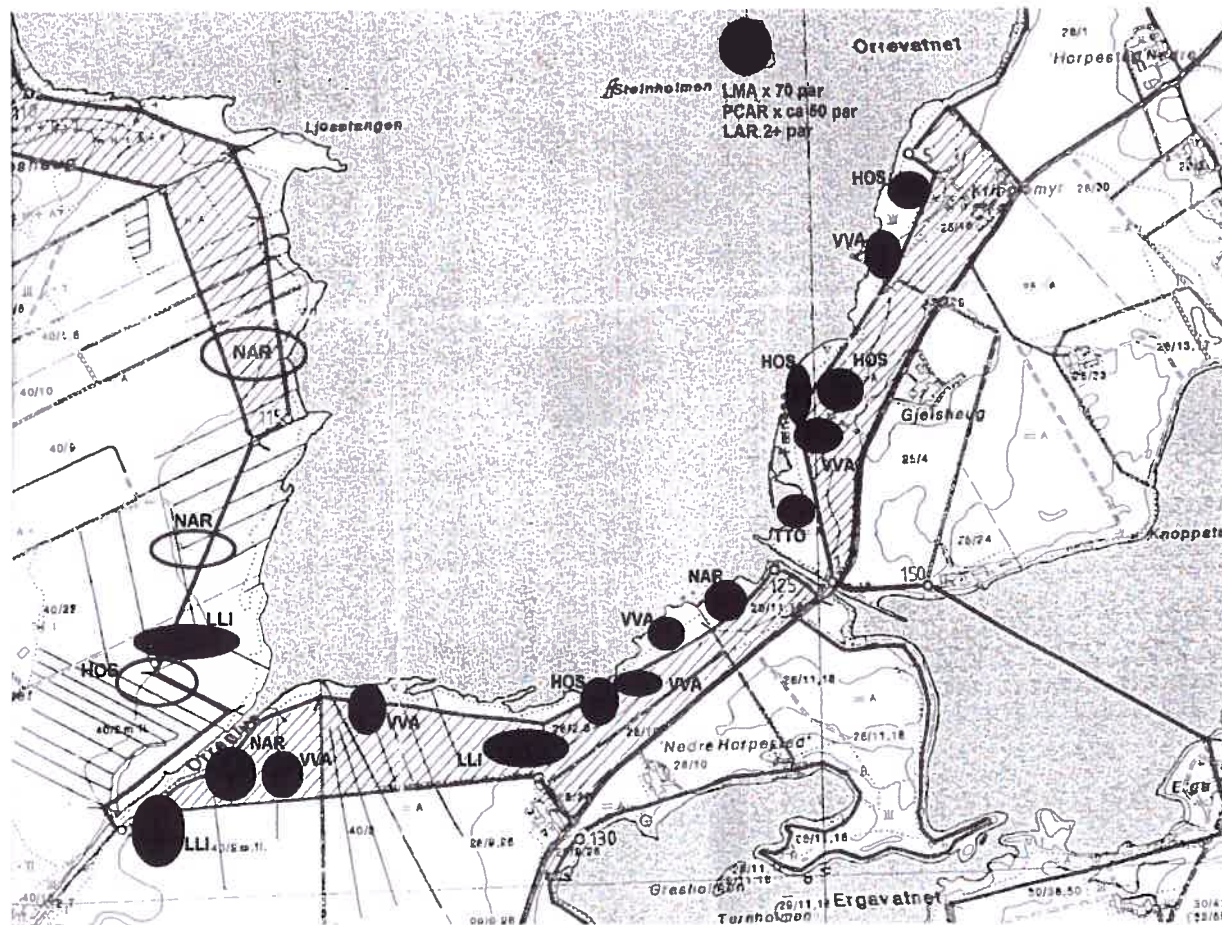

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, ANDRE ARTER

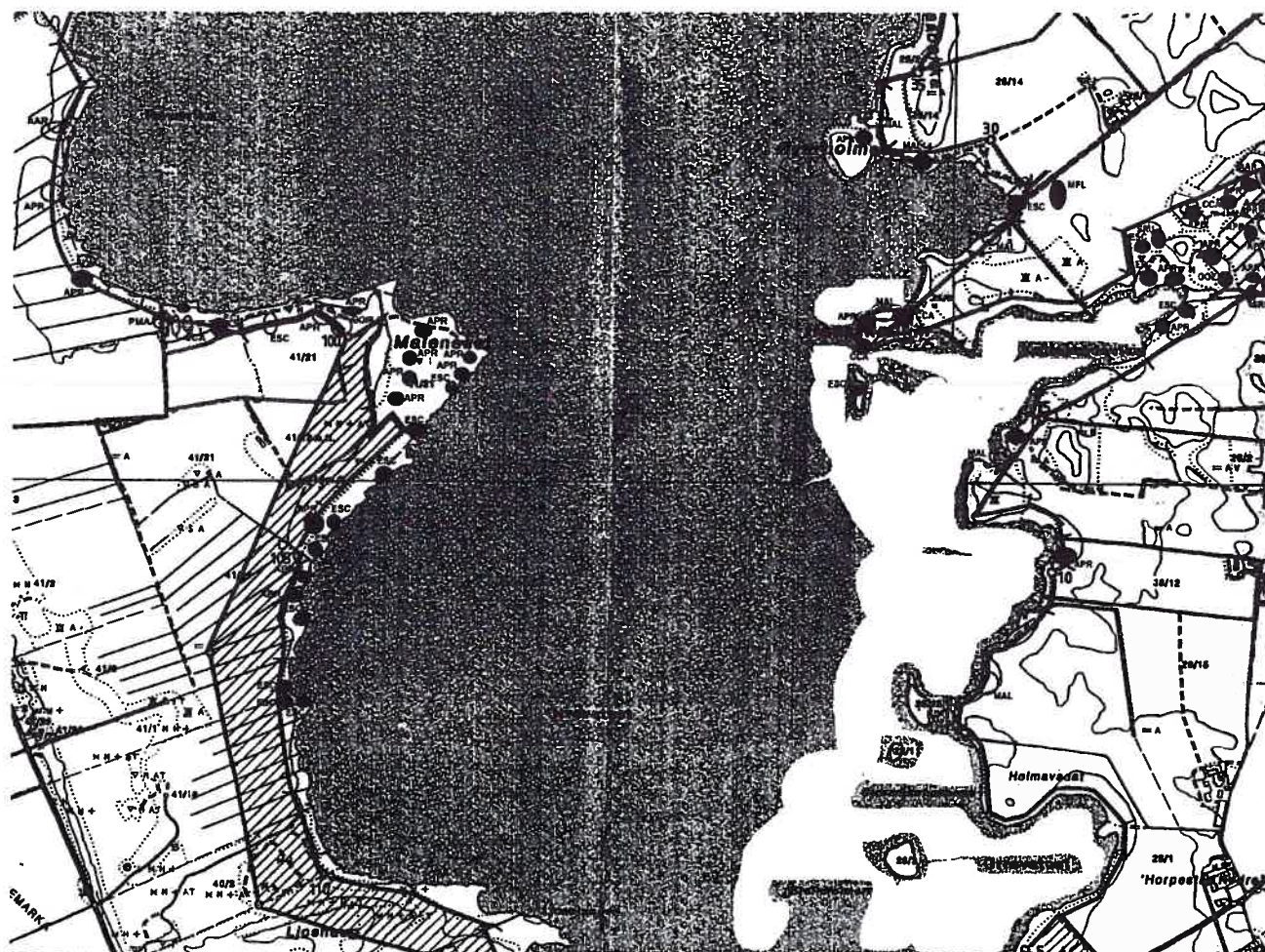
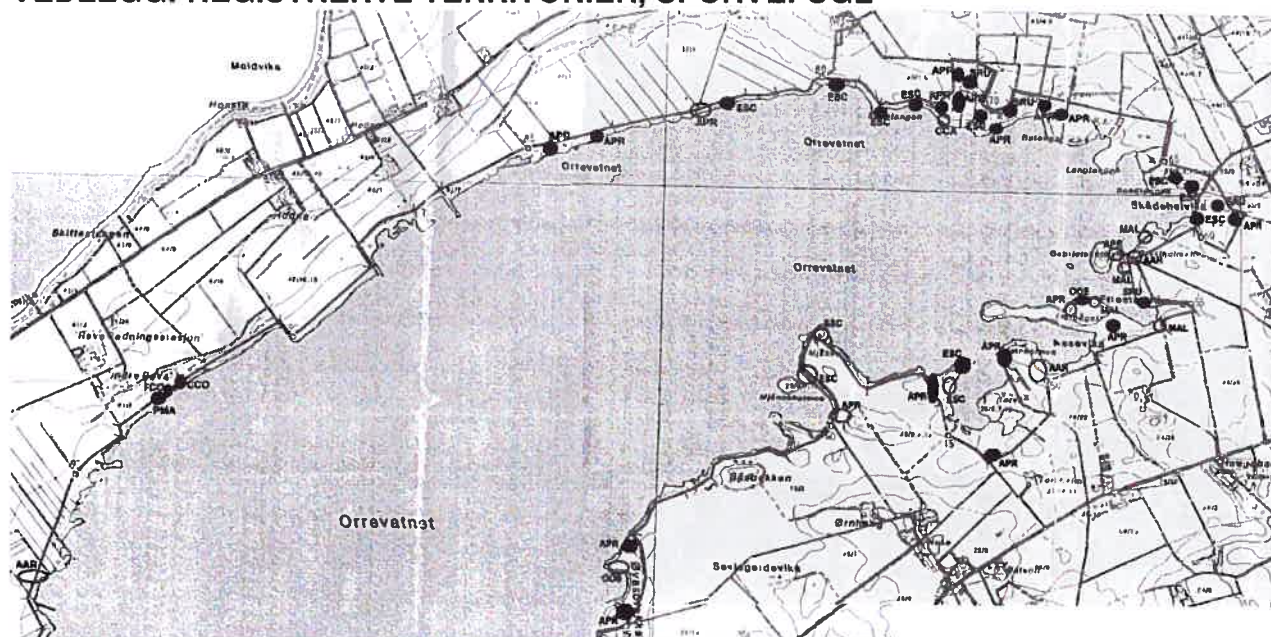
NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

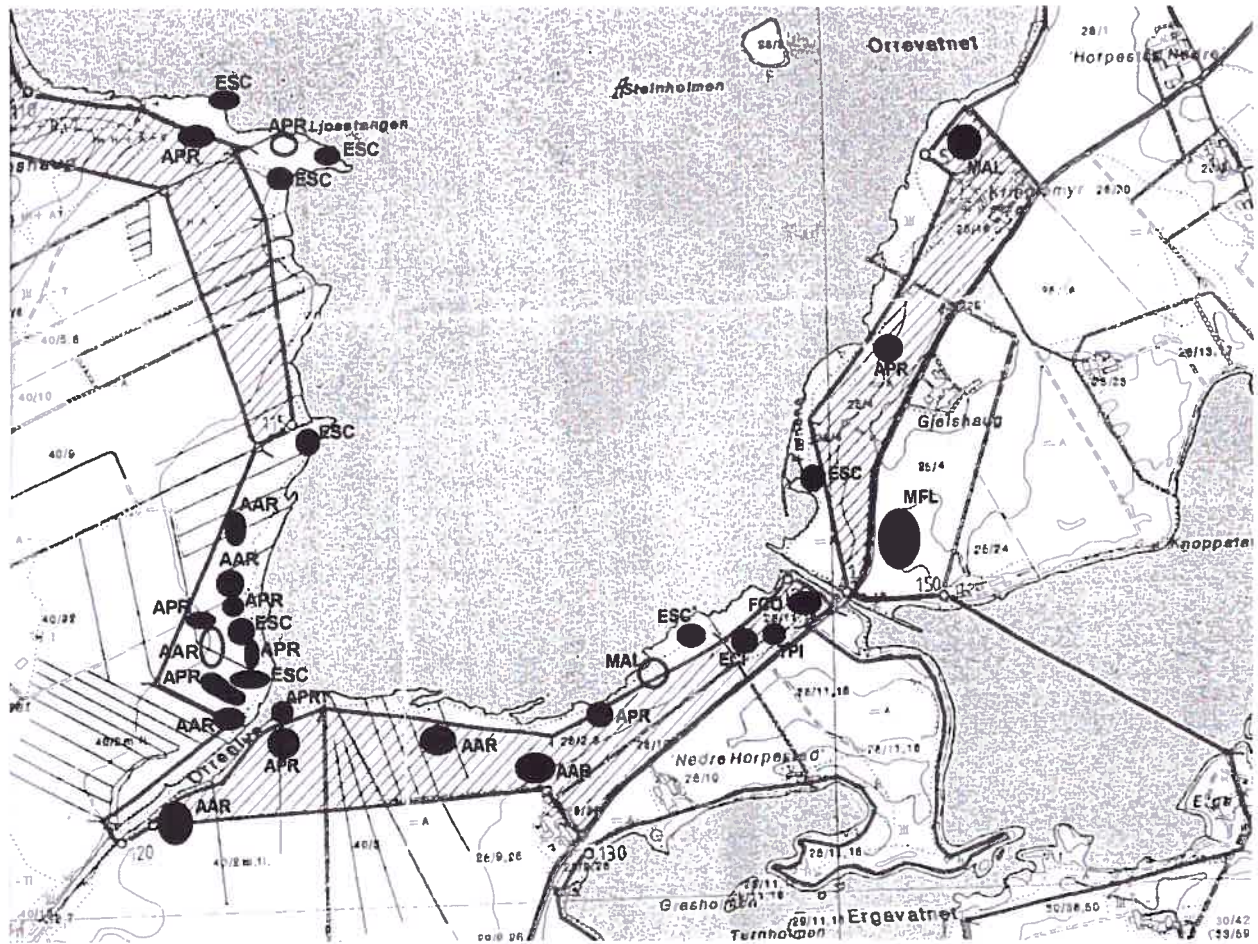
NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SPURVEFUGL

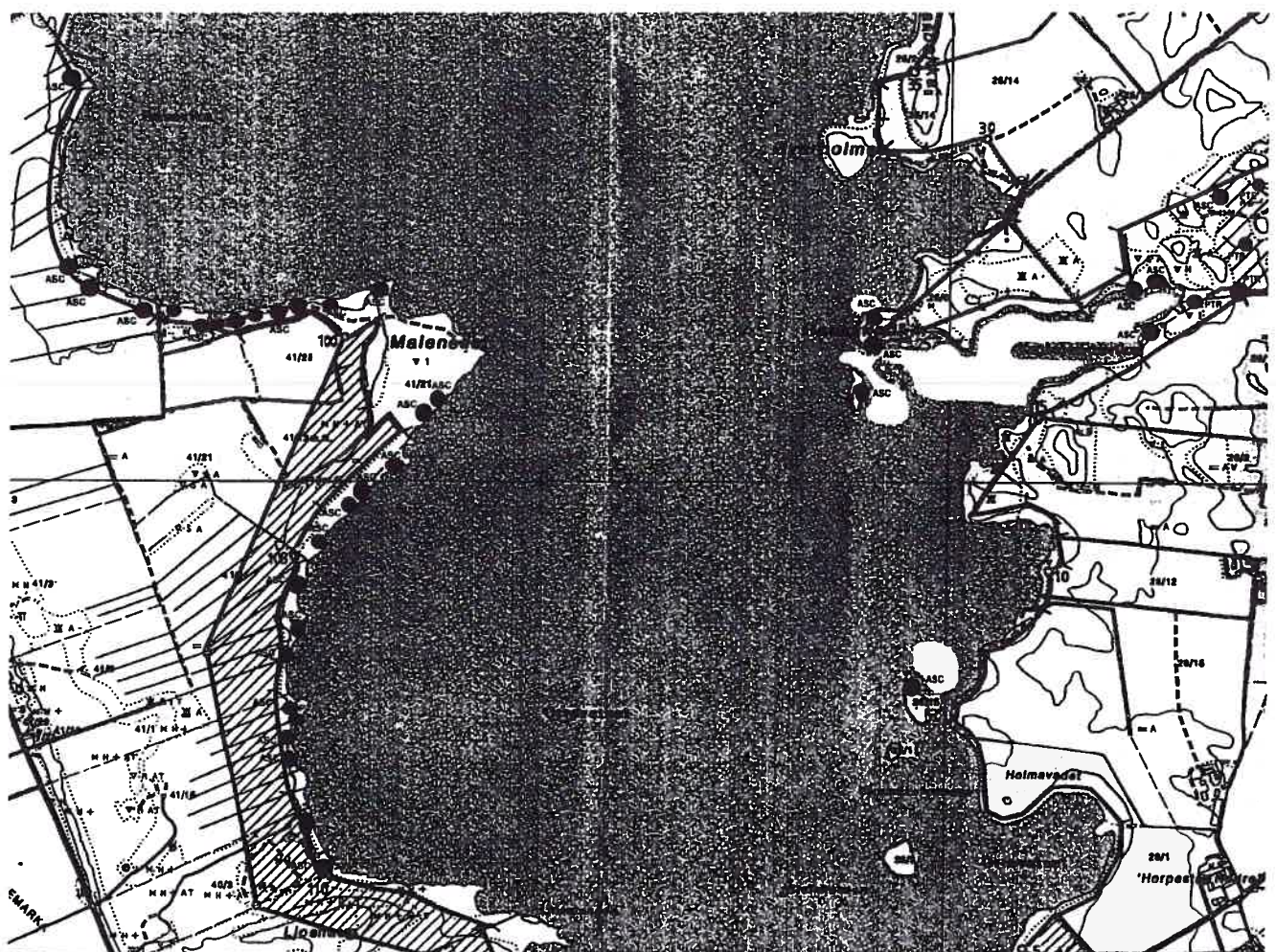
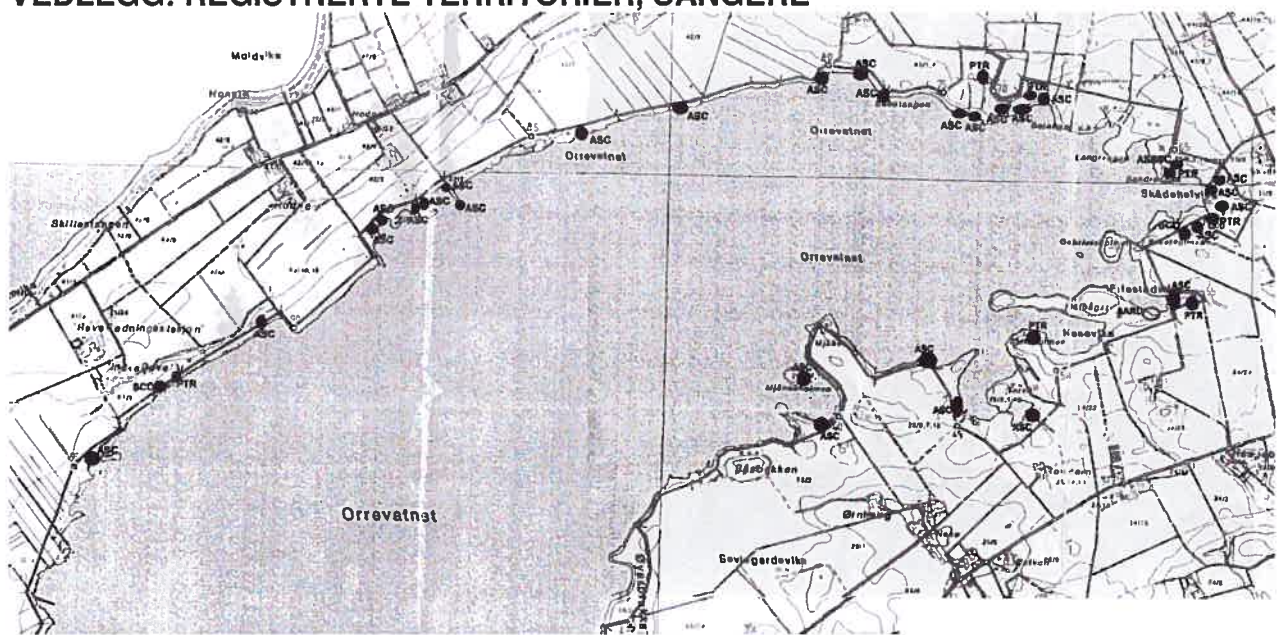
NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

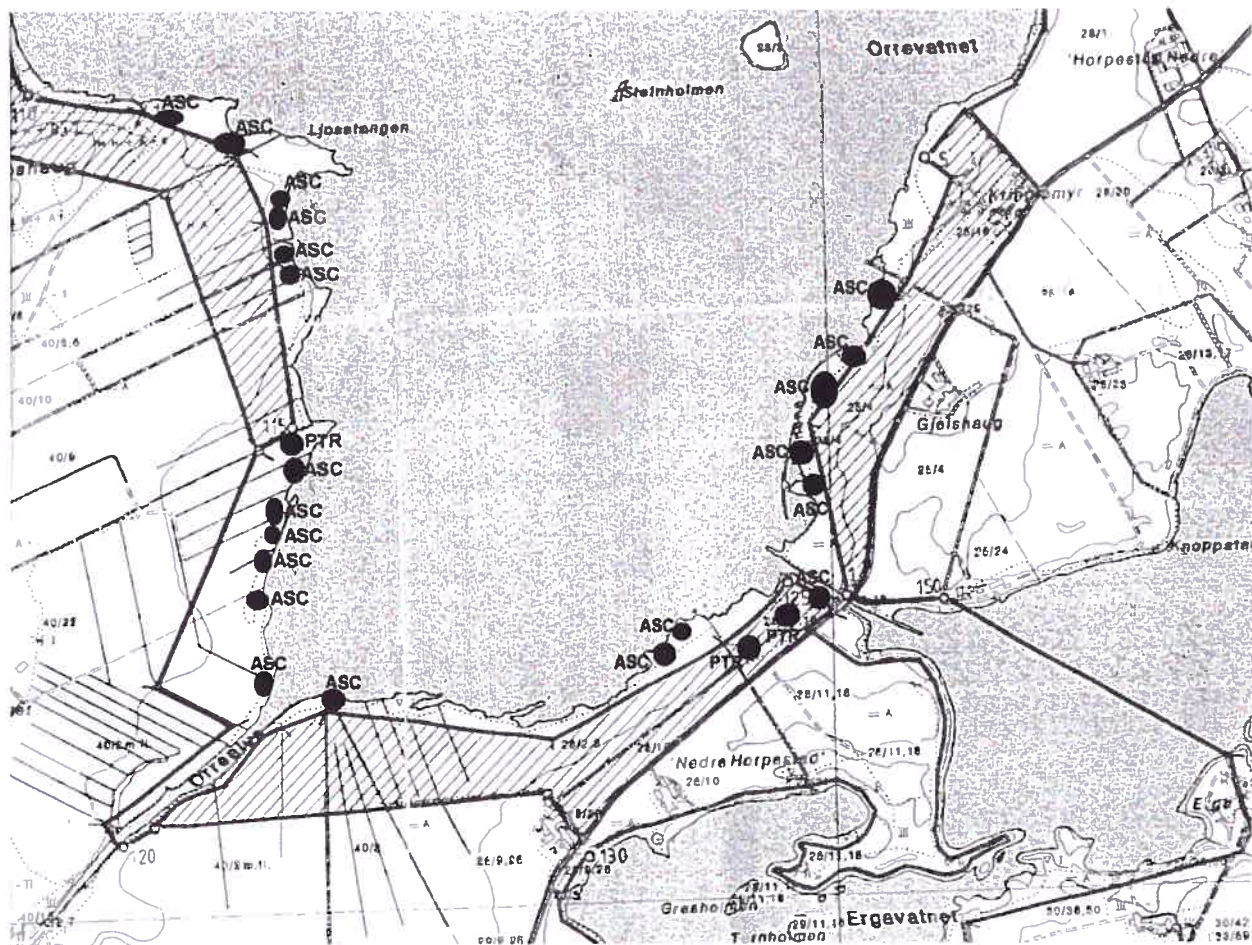
NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: REGISTRERTE TERRITORIER, SANGERE

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVD. ROGALAND

VEDLEGG: SPESIELT VIKTIGE OMRÅDER FOR FUGL

